

Wáf wurimeiarigfáwa egfápi nánirini.

Rf̄wamih̄f̄ r̄ipi, “Wáf wurimeiarigfáwa egfápiyi” r̄in̄ih̄f̄pi Ruko n̄ir̄iri eanf̄pir̄ini. O Jisasoyá wiepisagf̄yf̄ womani. Judayf̄ eni womani. Émáyf̄ dokitá worini. Poro t̄f̄ni Sairaso t̄f̄ni émáyf̄ an̄f̄yo wáf nurimerf̄ná wirimeárogf̄iorini. O Tiopiraso am̄ipi wáf wurimeiarigfáwa Jisaso r̄ixa an̄f̄nam̄i nán̄i n̄ipeyimáná enáná egfápi nán̄i n̄j̄f̄á oimón̄iri rf̄wamih̄f̄ r̄ipi eanf̄r̄ini. Rf̄wamih̄f̄ nearf̄ná Tiopiraso re oyaiwin̄ir̄i eanf̄niḡini, “Iwamf̄ó ámá Jisasoyá sf̄yikf̄ imón̄igf̄áyf̄ sa Jerusarem̄i dán̄i nimón̄iróná ayf̄ Judayf̄n̄i imónagf̄á aiw̄i Gorixoxo x̄f̄oyá kw̄íyf̄pi sf̄x̄f̄ umímóáná an̄f̄ apimi wáf nura neméfasáná e dán̄i wáf nura numiro Samariayf̄ an̄f̄yo nura neméfasáná ámi nuro émáyf̄ an̄f̄yo eni nura neméfasáná enáná émáyf̄ obaxf̄ eni Jisasoyá sf̄yikf̄ nimóga nuróná ayá wí nimóga nuro Judayo múrogf̄awix̄ini.” oyaiwin̄ir̄i rf̄wamih̄f̄ neari r̄ipi eni oyaiwin̄ir̄i, “Pitaomi t̄f̄ni Poromi t̄f̄ni eni Gorixoxo nur̄ipeari en̄f̄ sf̄x̄f̄ weám̄ix̄ih̄jowaur̄f̄ani?” oyaiwin̄ir̄i em̄im̄f̄ am̄ipi Jisaso en̄f̄pa Pitaos xám̄i néra un̄f̄pi nán̄i n̄ir̄iri eari ámi rf̄w̄f̄yo Poro néra un̄f̄pi nán̄i n̄ir̄iri eari en̄f̄niḡini.

¹⁻² Tiopirasox̄ini, rf̄wamih̄f̄ nioni xám̄i n̄ir̄iri eanf̄pi, ayf̄ Jisaso iwamf̄ó eri wíwapiyiri en̄f̄pi t̄f̄n̄f̄ e dán̄i sf̄á xegf̄ wáf wurimeiarigfáwam̄i —Awa x̄fo r̄f̄pean̄owar̄ini. Awam̄i Gorixoxoyá kw̄íyf̄yo dán̄i sekaxf̄ nurimáná x̄fo an̄f̄nam̄i nán̄i peyin̄f̄yi t̄f̄n̄f̄ e nán̄i n̄ir̄iri eanf̄r̄ini. ³ O r̄f̄n̄ih̄f̄ n̄imeari n̄iperi n̄iwíáp̄n̄imeámáná sf̄á 40 nóra warf̄ná awa “O ámi sf̄ih̄f̄ r̄fa h̄wean̄i?”

oyaiwípoyiniri ámi ámi síwá winayiri Gorixo ámá xíoyáyí xwioxíyo míméámí neri umeñweanfápi nání uréwapiyiri nerfíná awa síní ududf mé “Ayf orfani?” niyaiwiro niwipi mómáná enáná re enjínigini. ⁴ Awami awí neaárimáná sekaxf re urinjínigini, “Ápo ‘Niseiapimfáriní.’ searinjípi —Api, ayf nioní searáná soyfne arfá niarigfápirini. Api síní míméameapa enáná anj Jerusaremí tfo dání niwárimí mupa nero api nání weninjí nero ñweáfrixiní. ⁵ Ayf rípi nánirini. Jono wayf niseameairfíná iniigf tfiní seameainjfi aiwi síní sfá obaxf mórípa enáná Gorixo xíoyá kwíyfi tfiní wayf seameainfáriní.” urinjínigini.

Jisaso anfnamí peyiní nánirini.

⁶ Awa ríxa awí neánimáná omí yarinjí re wigfawixini, “Ámináoxini, eníná negf wa mífí ináyfi nimóniro negf nearfawéyo umeñweaagfápa ríná dání joxi ení axfpi mífí ináyfi nimóniri Isírerene xwioxíyo míméámí níneari neameñwearfáraní?” Yarinjí e wíagfa ⁷ o re urinjínigini, “Sfá seyfne yarinjí niarigfápi nání parímonfáyi —Ayi ápo Gorixo xfo xegf néní tñjo nimónirinjípimí dání níriri tagfíyirini. Ayi nání seyfne nijfá imónipfiri mimóniñagi nání áwanj searimiméini. ⁸ E neri aiwi rípi nání nijfá imónipfiri nání áwanj searimíni. Kwíyfi oyápi níméameari enj síxf seáimíxáná soyfne nioní seáimeañá mfkoyfne nimóniro ámá Jerusaremí ñweagfáyo áwanj urímero ámá Judia píropenisfyo tfiní Samaria píropenisfyo tfiní amí amí ñweagfáyo urímero ámá xwáf yoparf íkwfóninjími ñweagfáyo aí urímero éfrixiní.” ⁹ E nurárimáná awa síní síñwí wínarfíná o Goríxoyá díñj tfiní nípeyiri wigf síñwí anigfe dání agwf bimí aíninjínigini. ¹⁰ Nípeyiri

agwí bimi aínáná awa sɪnɪ aɲɪnamɪ sɪɲwɪ anánɪɲáná re eɲɪnigɪnɪ. Ámá rapɪrapɪ apɪfá weɲɪ yínigɪfiwáú awa tɪɲɪ e nɪrómáɲɪri ¹¹ re urɪgɪfisixɪnɪ, “Gariri pɪropenɪsɪyo dáɲoyɪné, pí nánɪ re éf nɪrómáná aɲɪnamɪ wenɪɲɪ yánɪɲo? Ámá o, Jisasoyɪ rɪnɪɲo seyɪné tɪe dánɪ Gorɪxoyá dɪɲɪ tɪnɪ aɲɪnamɪ nánɪ rɪxa nɪpeyirɪ aɪ soyɪné sɪɲwɪ wɪnarɪná peyɪfpa ámɪ axɪpɪ wepɪnɪnɪfárɪnɪ.” urɪgɪfisixɪnɪ.

Ámá womɪ Judaso nánɪ wayɪfá urɪpeagɪfá nánɪrɪnɪ.

¹² Awa dɪwɪ Oripɪyɪ rɪnɪɲɪpimɪ —Apɪ Jerusaremɪ dánɪ aɲwɪ e eɲɪpɪrɪnɪ. Sabarɪfáyo Judayɪ ná jɪamɪ mupa nero aɪ Jerusaremɪ dánɪ dɪwɪ mɪɲɪ apɪ tɪɲɪ e nánɪ ananɪ wagɪfáɲɪrɪnɪ. Apimɪ pɪnɪ nɪwiárɪmɪ nuro ¹³ rɪxa Jerusaremɪ nɪrémoro aɲɪ pákɪkɪ seáyɪ émɪ mɪrɪnɪɲɪwámɪ —Iwá awa sá wearɪgɪfiwárɪnɪ. Iwámɪ nánɪ wáiwɪyo nɪpeyiro páwigɪfawixɪnɪ. Awa wigɪ yoɪ rowarɪnɪ. Pitao tɪnɪ Jono tɪnɪ Jemiso tɪnɪ Adɪruo tɪnɪ Piripo tɪnɪ Tomaso tɪnɪ Batoromuo tɪnɪ Matɪyuo tɪnɪ Arɪpɪasomɪ xewaxo Jemiso tɪnɪ Saimonɪ Sereto tɪnɪ Jemisomɪ xewaxo Judaso tɪnɪ awarɪnɪ. ¹⁴ Ámá awa dɪɲɪ ná bɪnɪ tɪgɪfáwa nimónɪro ámá wɪ ámɪ tɪyɪ enɪ apɪxɪ wíwa tɪnɪ Jisasomɪ xɪnái Mariaɪ tɪnɪ Jisasomɪ xexɪrɪmeáowa tɪnɪ enɪ awa tɪnɪ nawínɪ awɪ neánayiro anɪɲɪ minɪ Gorɪxomɪ xwɪyɪfá rɪrɪmɪ wɪayarɪná ¹⁵ sɪfá wɪyɪ ámá awɪ eánɪfáyɪ nɪnɪ ámá 120 eɲáná Pitao áwɪnɪmɪ éf nɪrómáná re urɪɲɪnigɪnɪ, ¹⁶ “Gɪ nɪrɪxɪmeáyɪné, eɲɪná mɪxɪ ináyɪ Depito kwɪyɪ Gorɪxoyáɲɪmɪ dánɪ Judaso nánɪ —O ámá ‘Jisasomɪ fá oxɪraneyɪ.’ yaiwɪfáyo o tɪɲɪ e nánɪ nɪpemeámɪ uɲorɪnɪ. O nánɪ nɪrɪrɪ Bɪkwɪyo eanɪpɪ surɪmá imónɪpaxɪ mimónɪɲagi nánɪ amɪpɪ Judaso eɲɪpɪ ayɪnánɪ xɪxenɪ imónɪɲɪrɪnɪ. ¹⁷ O none

tíni nemerane yanfwa nani urfpearf enagi nani o eni nearfpearfyf worini. ¹⁸ (O sipi wikarinfpimi dani nigwf meanfpí tni xwfa bi bf nemana e dani na neanirfna xegf agwíyo awinimi narfkíniri agwf amipi nipini mixeánowiniginí. ¹⁹ Jerusaremí nweagfáyf nni o e inff nani arfa niwiro nani wigf píné tni xwfa api yof Akeridamayí —Yof mfkf ayf ama niperi ragf xwfaíyo puñf nanirini. Yof e wírfarfáriní.) ²⁰ “Xwíyfa rípi Bikwf Samiyí rininfyo niriniri eaninagi nani Judaso xfo enfpi enfiriní, ‘Anf oyá yfwf imónfwiniginí. Áma wí e minweapa éfríxiní.’ Xwíyfa api surfmá imónipaxf mimóninagf nani amipi Judaso enfpi xixeni imóninfrini. Xwíyfa ámi bi rípi Bikwf axíyo eni niriniri eanini, ‘O e nimóniri éwiniginiri rípearfpi áma wo xe nimóniri éwiniginí.’ eaninagf nani ²¹⁻²² noneyá wo anípa imónináná ‘Ayf ananirini.’ ríparf menini. Ayínáni áma none Jisaso tni emearfna íníná nawini wagwáyf wo none tni nawini Jisaso wiápnimeanfpi nani áwanf uranfwa nani aga orfpeaneyí. Áma iwamfó Jono wayf níneameaia wage dani Jisaso xegf xanoyá dñf tni anfnami nani peyiné nani o tni emeagwáyf wo nani rarinini.” Pitao e urfagi ²³ ayf áma waú nani —Wfo Josepi Basabasoyí rininorini. Oyá yof ámi bi Jasítasorini. Wfo Mataiasorini. Awaú nani re rinigfawixini, “Áma rowaú anani womi Judaso nani wayfa rípeapaxowáurini.” niriniro ²⁴ Gorixomi yarinf niwiro re urigfawixini, “Ámináoxini, joxi áma nni wigf xwioxíyo sipi tni nanf tni nani imóninfpí nijfoxi enagi nani áma awaú gfmíni go joxi simónifagi rípeáo síwá neait. ²⁵ Jisaso awa wáf nurimeífríxiniri nearfpeáagi aí Judaso xfo ‘Aninf api oimónimíni.’ mfwimónf pni

nɪwɪárɪrɪ xegɪ ‘Oumɪnɪ.’ wimónarɪɲɪmɪnɪ rɪxa úf enjagɪ nánɪ joxɪ o nánɪ wayɪá oimónɪrɪ sɪɲɪ rɪpéáo sɪwá neaɪt.” Yarɪɲɪ e nɪwimáná ²⁶ Judayɪ wigɪ yarɪgɪápa neróná “Rowaú gɪmɪnɪ go xɪxeni ayo imónɪrɪfenɪɲoɪ?” nɪyaiwiro sárúnɪɲɪ nero Mataiasomɪ wáf wurɪmeiarɪgɪá wé wúkaú sɪkwɪ wo awa tɪnɪ axɪpɪ imónɪnɪ nánɪ sɪɲomɪ kumɪxárɪgɪawɪxɪnɪ.

2

Kwíyɪpɪ Gorɪxomɪ dɪɲɪ wɪkwɪroarɪgɪáyo wímeaɲɪpɪ nánɪrɪnɪ.

¹ Sɪá Pedikosɪyɪ rarɪgɪáyi —Sɪá ayɪ Judayɪ aiwá omɪɲɪ sɪɲɪyo dánɪ mífápɪ Gorɪxomɪ yayɪ wianɪro nánɪ nɪmeáa nɪbɪro peaxɪ tarɪgɪáyɪrɪnɪ. Sɪá ayɪ imónɪɲáná ámá Jisasomɪ dɪɲɪ wɪkwɪroarɪgɪáyɪ aɲɪ wiwá axiwámɪ awɪ eánɪɲáná re enɪnigɪnɪ. ² Aɲɪnamɪ dánɪ rɪwɪpɪ xwénɪɲɪ ɪwɪ nɪra weapɪyɪ aɲɪ ayɪ ɲweagɪiwámɪ niwámɪnɪ árfó inárɪnɪɲɪnigɪnɪ. ³ Árfó inárɪnɪɲáná sɪɲwɪ wɪnɪfáyɪ wɪnɪgɪawɪxɪnɪ. Rɪá ápiáwɪnɪɲɪ imónɪɲɪ bɪ áɪpɪnaɲwɪ néra nurɪ womɪnɪ womɪnɪ nɪɲweaxa úagɪ xɪxe sɪɲwɪ ainenɪgɪawɪxɪnɪ. ⁴ Sɪɲwɪ e ainenarɪná re enɪnigɪnɪ. Ayo nɪyonɪ Gorɪxo kwíyɪ xɪoyáɪ ayá wɪ sɪxɪ umímomɪnɪgɪnɪ. Sɪxɪ umímóáná kwíyɪpɪ wimɪxɪfɪpɪ tɪnɪ xɪxeni nero pɪné xegɪ wɪ wɪnɪyɪ mɪrɪpaxɪ imónɪgɪáyɪ aɪ anani rɪpaxɪ nimónɪro nɪra ugɪawɪxɪnɪ.

⁵ Judayɪ wɪ —Ayɪ aɲɪ xwɪá rɪrɪ nɪrɪmɪnɪ ami gɪmɪ ikwɪrónɪɲɪyo xɪrɪgɪáyɪrɪnɪ. Gorɪxomɪ píránɪɲɪ oxɪdaneyɪnɪro anɪɲɪ minɪ yarɪgɪáyɪrɪnɪ. Ayɪ nɪbɪmimáná Jerusalemɪ urɪnɪgɪfɪnɪ rɪwɪpɪ xwénɪɲɪ ɪwɪ nɪra weapɪɲɪpɪ ínárɪnɪ. ⁶ ɪwɪ nɪra weapáná ámá xwé ayá wɪ epɪroyɪ nero Jisasomɪ xɪdarɪgɪáyɪ wigɪ aga pɪné xixegɪnɪ tɪnɪ nɪra warɪɲagɪa arɪá

n̄iwiro n̄áni ududf̄ nero ⁷ ayá n̄riwamóniro d̄inj̄f̄ s̄j̄ná n̄iweániro re r̄in̄igf̄awix̄in̄i, “Ámá aga p̄né x̄ixegf̄n̄i t̄f̄n̄i rar̄igf̄á rowa nowan̄i Gariri p̄iropen̄is̄tyo d̄anj̄f̄ men̄iran̄i? ⁸ Nowan̄i e d̄anj̄owa en̄aḡi aiw̄i ar̄ige nero negf̄ aga p̄né oníná d̄án̄i arf̄á n̄iwia uñwá x̄ixegf̄n̄i t̄f̄n̄i neararfn̄á arf̄á n̄iwia war̄inj̄win̄i? ⁹ Nene wiene Patiyf̄ r̄in̄inj̄waéne wiene Midiyf̄ r̄in̄inj̄waéne wiene Iramiyf̄ r̄in̄inj̄waéne wiene Mesopotemia d̄anj̄ene wiene Judia d̄anj̄ene wiene Kapadosa d̄anj̄ene wiene Podasi d̄anj̄ene wiene Esia d̄anj̄ene ¹⁰ wiene P̄irigia d̄anj̄ene wiene Pabiria d̄anj̄ene wiene Isipi d̄anj̄ene wiene Sairini t̄f̄j̄m̄in̄i Ribia p̄iropen̄is̄tyo d̄anj̄ene wiene Romi d̄anj̄ene nene n̄ib̄irane re ur̄f̄inj̄waéne —Wiene aga nepa Judayerin̄i. Wiene Judayf̄ yar̄igf̄ápi n̄ix̄f̄dirane n̄áni nawín̄i imóninj̄waénerin̄i. ¹¹ Ám̄i wiene Kiriti d̄anj̄ene wiene Arebia d̄anj̄enerin̄i. E e d̄anj̄ene aiw̄i n̄inenen̄i wine wine awa am̄ipi Gorixo en̄íná en̄j̄ neán̄ir̄i yagf̄ȳf̄ n̄áni n̄inear̄irfn̄á negf̄ aga p̄né x̄ixegf̄n̄iyo d̄án̄i rar̄inj̄agf̄a arf̄á wiar̄inj̄win̄i.” E n̄ir̄iga nuróná ¹² ududf̄ néra nuro ududf̄ nikár̄in̄iro n̄áni wí re n̄ir̄iga ugf̄awix̄in̄i, “Pí neáimean̄i n̄áni r̄fa yar̄inj̄oi?” n̄ir̄iga war̄inj̄agf̄a aiw̄i ¹³ wí r̄iperir̄f̄ n̄iwiro re n̄ira ugf̄awix̄in̄i, “Awa wain̄f̄ s̄inj̄f̄pi xwé n̄in̄imáná papikf̄ nero n̄áni rar̄inj̄oi.” n̄ira ugf̄awix̄in̄i.

Pitao Jiaso n̄áni xw̄iyf̄á ur̄inj̄f̄ n̄án̄ir̄in̄i.

¹⁴ E n̄ira warfn̄á Pitao Jiasoyá wiep̄sagf̄ wé wúkaú sikw̄f̄ wo imónigf̄á w̄fa t̄f̄n̄i éf̄ n̄irómáná en̄j̄ t̄f̄n̄i rep̄iyf̄ ner̄i re ur̄inj̄in̄igin̄i, “Gf̄ Judia p̄iropen̄is̄tyo d̄anj̄ȳfn̄é t̄f̄n̄i ámá am̄i am̄i d̄án̄i n̄ib̄iro Jerusalem̄i ur̄f̄n̄igf̄áyfn̄é t̄f̄n̄i nion̄i rep̄iyf̄ seaiarfn̄á p̄irán̄inj̄f̄ arf̄á ókiarf̄ n̄imóniro none neáimeáf̄pi n̄áni n̄ijf̄á imón̄ipoȳi. ¹⁵ Ayf̄ r̄ipi n̄áni searar̄inj̄in̄i. Agw̄i s̄in̄i 9:00 a.m. ámá

wainf xwapf minpa yarigfina imoninjagi nani soyne ama nionf tfini re rogfá rowa nani yaiwiarigfápi nepa papikf nero mirarinjo. ¹⁶ Awa yarigfápi, ayf enina wfa rokiamoagf Joeroyi rininjo niriiri eaagf rípi, ayf apirini, ¹⁷ ‘Gorixo re rarini, “Sfa yoparfyf tfinina kwíyf nioniyápi tfini ama nfini wíyf wíyonf ayá wí sixf umímóaná segf niaíwí oxí tfini apixí tfini xwíyfá nioniyápi wfa uróki-amoaro segf íwf síkíníyf íkwíkwí yáiro segf xweyaníyf orinjá winiro epfrfáriní. ¹⁸ Ina ama wíyá xínáiwáninjf nimóniro omínjyf wiirigfá oxowamf tfini apixíwamf tfini ayo aí gf kwíyfpi tfini sixf umímóaná xwíyfá nionf nani wfa rokiamopfrfáriní. ¹⁹ Nioniyá dínjyf tfini anj píríyo dánf ayá ríwamónipaxf imóninjíyf iniri xwíá rírímí dánf ekíyinjíyf iniri nerfina re enfáriní. Xwfarími ragf purí rfá werf síjwirfá awímínjíninjf imóninjf tíríf yarfna ²⁰ anj píríyo sogwf sfá yiniri emá ragf rínj imóniri enfáriní. E nemána enána sfá Ámináonf ama niyonf mí ómómíximf wimfa nani seáyí e imóninjíyi parímonfáriní. ²¹ Ayi siní mīparimopa enána ama dínj níníkwíroro ‘Ámináoxíní, yeáyí neayimíxemeaí.’ nírífá niyonf yeáyí uyimíxemeámfáriní.” Gorixo e rarini.’ wfa rokiamoagf Joero e niriiri eaagfpi ama rowa yarfna seýné axfpi xixení winarinjo.

²² “Gf Isireríyíne, xwíyfá nionf searímí rípi ení arfá nípoyí. Nasaretí dánj Jisaso nani rarínjíní. O Gorixoyá dínj tfini emímí tfini ayá ríwamónipaxf imóninjípi tfini amípi bí ama mepaxf imóninjípi tfini néra unjípímí dánf Gorixo síwá rénínj neainjíríní, ‘O nionf nírípearí uowárenapínjóríní.’ síwá éninj neainjíríní. O seýné tfini njjwearfna néra unj apí nípíní nani seýné njjfa imóninjó. ²³ Enina Gorixo xewaninjo ‘Apí nerínjípímí dánf amáyo yeáyí uyimíxemeámíngíní.’ niyaiwíariri

ipimoárinjɔ́pɔ́ tɛ́nɛ́ xixenɛ́ segɛ́ manjɔ́yo dánɛ́ omɛ́ áamá Gorɛ́xo nánɛ́ dɛ́njɛ́ wí mɛ́moarɛ́gɛ́áyɛ́ yoxáfpámɛ́ enjɛ́ noro nɛ́yekwɛ́roáɛ́ro pɛ́kɛ́gɛ́awixɛ́nɛ́. ²⁴ Omɛ́ pɛ́kɛ́gɛ́á aiwɛ́ pɛ́yɛ́pɛ́ omɛ́ anɛ́njɛ́ gwɛ́nɛ́njɛ́ yinɛ́paxɛ́ meɛ́jagɛ́ nánɛ́ Gorɛ́xo nɛ́kwearɛ́njɛ́pimɛ́ dánɛ́ sɛ́njɛ́ wimɛ́xáná ámɛ́ wiápnɛ́nɛ́meanɛ́nɛ́gɛ́nɛ́. ²⁵ Mɛ́xɛ́ ináyɛ́ Depito o nánɛ́ nɛ́rɛ́rɛ́ rɛ́wamɛ́njɛ́ re eaagɛ́pɛ́ nionɛ́ seararɛ́njápnɛ́ tɛ́nɛ́ xixenɛ́rɛ́nɛ́, ‘Ámɛ́náo nionɛ́ njɛ́weanɛ́áé íníná njɛ́weanɛ́gɛ́ wɛ́narɛ́njanɛ́gɛ́nɛ́. O nionɛ́ tɛ́njɛ́ e anjwɛ́ e nɛ́njɛ́weanɛ́gɛ́ nánɛ́ óf bɛ́ emfámamɛ́. ²⁶ Ayɛ́nánɛ́ gɛ́ xwioxɛ́yo dánɛ́ dɛ́njɛ́ nɛ́fá nɛ́nɛ́nɛ́rɛ́ yayɛ́ xwɛ́yɛ́fánɛ́ rarɛ́njɛ́nɛ́. Apɛ́nɛ́ marfáá, gɛ́ wará urɛ́ epaxɛ́ rɛ́rɛ́ “Nɛ́rɛ́nɛ́ nɛ́yɛ́mɛ́njɛ́ imónɛ́mɛ́fa nánɛ́ nimɛ́xɛ́nɛ́fáranɛ́? Oyi, e nimɛ́xɛ́nɛ́fáranɛ́.” nɛ́yaiwiri dɛ́njɛ́ nɛ́sikwɛ́mori njɛ́weanɛ́nɛ́. ²⁷ Ayɛ́ rɛ́pɛ́ nánɛ́rɛ́nɛ́. Joxɛ́ dɛ́njɛ́ nionɛ́yá pɛ́yɛ́njɛ́ siwɛ́ tɛ́ámɛ́nɛ́, Xedisɛ́yɛ́ rɛ́nɛ́njɛ́ tɛ́ámɛ́nɛ́ nɛ́nɛ́wárimɛ́ onunɛ́rɛ́ mɛ́niú erɛ́ áamá joxɛ́ anɛ́njɛ́ minɛ́ rɛ́xɛ́darɛ́njaónɛ́ xwáripáyo dánɛ́ pɛ́yɛ́ oenɛ́rɛ́ sɛ́njwɛ́ mɛ́nanɛ́ erɛ́ erɛ́fa nánɛ́ dɛ́njɛ́ nɛ́sikwɛ́mori njɛ́weanɛ́nɛ́. ²⁸ Óf dɛ́njɛ́ nɛ́yɛ́mɛ́njɛ́ imónɛ́njɛ́pɛ́ íníná njɛ́eámɛ́fa nánɛ́yi joxɛ́ rɛ́xa sɛ́wá njɛ́rɛ́nɛ́. Joxɛ́ dɛ́njɛ́ nɛ́nɛ́kɛ́kayorɛ́nɛ́ nionɛ́ tɛ́nɛ́ nɛ́njɛ́wearɛ́noxɛ́nɛ́njɛ́ imónɛ́njagɛ́ nánɛ́ dɛ́njɛ́ nɛ́fá bɛ́ onɛ́miápnɛ́ mɛ́ninɛ́ aga xwé nɛ́nɛ́nɛ́joi.’ Depito e ragɛ́rɛ́nɛ́. ²⁹ Gɛ́ áamáyɛ́né ‘Negɛ́ arɛ́o Depito nánɛ́ xwɛ́yɛ́fá bɛ́ oseareɛ́njwɛ́pémɛ́nɛ́.’ nimónarɛ́nɛ́. O nɛ́péagɛ́ xwɛ́fá weyárigɛ́o xwáripá sɛ́nɛ́ jɛ́e rɛ́pɛ́nɛ́nɛ́. ³⁰ Ayɛ́nánɛ́ enɛ́nɛ́ o wɛ́fá rókiamoarɛ́njɛ́ wo imónɛ́njagɛ́ nánɛ́ re nɛ́yaiwiri ‘Gorɛ́xo sɛ́njáyo dánɛ́ “Dɛ́xɛ́ rárfawéyɛ́ wo mɛ́xɛ́ ináyɛ́ nimónɛ́rɛ́ joxɛ́ meɛ́jweaarɛ́njɛ́pa axɛ́pɛ́ meɛ́jweanfáranɛ́.” nɛ́rɛ́njonɛ́rɛ́fánɛ́?” nɛ́yaiwiri nánɛ́ ³¹ ná rɛ́wɛ́yo imónɛ́nɛ́fápnɛ́ nánɛ́ njɛ́fá nimónɛ́rɛ́ Ki-raiso, arɛ́owayá xwɛ́fá piaxɛ́yo dánɛ́ iwiaronɛ́foyi rarɛ́njwáo xwáripáyo dánɛ́ wiápnɛ́nɛ́meanfápnɛ́ nánɛ́ rɛ́njɛ́rɛ́nɛ́. Xwɛ́yɛ́fá o rɛ́njɛ́ rɛ́pɛ́ ‘Joxɛ́ gɛ́ dɛ́njɛ́ pɛ́yɛ́njɛ́ siwɛ́ tɛ́ámɛ́nɛ́ nɛ́nɛ́wárimɛ́

onuniri minii eri xwari payo dani piyi oeniri sihwí minan' eri erfariní.' riripí, ayí xfo nani mirí Kiraiso nani riririni. ³² Ámá Jisoyi riniho Gorixoyá dñí tñi xwari payo dani wiapinimeanipi nenení neaiman' m'konerini. ³³ Ayinani o Gorixoyá dñí tñi xfo t'aminí nipeyiri seayi e o imoniripi tñi xixeni nimoniri wé náumini niweamáná xano xfoya kwíyí 'Nioni amayo wim'ariní.' ririripi wiagi o eni nene kwíyipi sixí neaimoagi nani seyíne ududí seainariripi rípi arfa neairo sihwí neanro yarinho. ³⁴ Ayí rípi nani seararirini. Ámá aninami nani peyinho, ayí Depitomani. Xewaniho re riririni, 'Áminá Gorixo gí Ámináomi re uriniginini, "Joxi gí wé náumini nweai. ³⁵ Joxi mixí sianro báyo xoprarí riwimfaé nani sihwí naniri nwearixini." omi Gorixo e uriririni.' Depito xewaniho e rirí enagi nani 'Aninami nani peyinho, ayí omani.' yaiwipaxirini. ³⁶ Ayinani gí Isireriyí nini aga nijfa rípi xixeni oimónipoyi. Jisaso, seyíne íkfa yo yekwiroarigfo, o ayí aninami nani peyinorini. Gorixo o amináo oimóniri wimixiri amá yeayí neayimixemeanfa nani arfowaya xwfa piaxtyo dani iwiaronfoyi raririwáo oimóniri wimixiri enirini." Pitao e uriniginini.

³⁷ Pitao e urarfa ayí arfa niwiro íkñiripi sipi niwiri nani Pitaomi tñi wáf wuri meiarigfa w'fami tñi re urig'awixini, "Nirixí meáoyíne, nene arí yan'wini?" ur'agfa ³⁸ Pitao re uriniginini, "Segí fwí yarig'áyí r'w'faminí nímamoro amá nini 'Jisasi Kiraisomi dñí rfa wik'froarinho?' seaiwipiri nani wayí meápoyi. E éaná Gorixo segí fwí yarig'áyí yokwarim' niseaiiri xfoya kwíyipi niseaiapirinho. ³⁹ Ayí rípi nanirini. Kwíyí enina dani Gorixo 'Amayo wainini nani uowaré-napim'ariní.' ririripi, ayí re rojwáoneni nani

rɪŋfɪmanti. Seyné tɪni segfɪ niaíwɪ tɪni áamá ná jɪfami aŋfɪ gɪmi ɲweagfɪayo —Áamá Gorɪxo xɔyá oimónfɔyɪnɪrɪ wéyo fá umɪrɪnfá gɪyɪ gɪyo —Ayo ɲiyoni nánɪ Gorɪxo e rɪŋfɪ eɲagi nánɪ rarɪŋɪnɪ.” urɪŋɪnigɪnɪ.

⁴⁰ O xwɪyɪfá ámi ayá wí tɪni woákɪkɪ ɲɪwirɪ eŋfɪ rɪrémɪxɪ ɲɪwia nurɪ re urayɪŋɪnigɪnɪ, “Xeanɪŋfɪ áamá uyɪnɪfɪ yarɪgɪfá tɪyo wímeanfɪpɪ nene enɪ neáímeanɪgɪnɪrɪ wáyɪ ɲɪseainɪrɪ Gorɪxo yeáyɪ oneayimɪxemeanɪrɪ kɪnɪmónfɪrɪxɪnɪ.” urayɪŋɪnigɪnɪ.

⁴¹ Ayɪnánɪ áamá Pitaο rarɪŋfɪpɪ nánɪ dɪŋfɪ ɲɪkwɪroro “Ayɪ nepaxɪnɪ.” waiwɪfɪáyɪ wayɪ ɲɪmearo nánɪ sfá ayimɪ Jisasomɪ xɪdarɪgɪfáyɪ tɪni áamá sɪŋfɪ ámi 3,000 kumɪxɪnárɪgɪfawixɪnɪ. ⁴² Sɪŋfɪ kumɪxɪnárɪfáyɪ anɪŋfɪ minɪ rɪpɪ néra ugɪfawixɪnɪ. Wáf wurɪmeiarɪgɪfáwa uréwapɪyarɪfná arɪfá wiayiro xɪxe arɪrá inayiro Jisaso peŋfɪpɪ nánɪ dɪŋfɪ wimoni nánɪ aiwá nawɪnɪ nayiro Gorɪxomɪ xwɪyɪfá rɪrɪmɪfɪ wiayiro néra wagɪárɪnɪ.

Jisasomɪ uxɪdarɪgɪfáyɪ egɪfɪpɪ nánɪrɪnɪ.

⁴³ Wáf wurɪmeiarɪgɪfáwa Gorɪxoyá dɪŋfɪ tɪni emɪmɪfɪ ayá wí ero ayá rɪwamónɪpaxɪfɪ imónɪŋfɪpɪ ayá wí ero yarɪŋagɪfá nánɪ áamá ɲɪnɪfɪ wáyɪ nero “Pɪ oéɔyɪnɪrɪ rɪfa neáíwapɪyarɪŋoɪ?” ɲɪyaiwiro e yarɪfná ⁴⁴ Jisasomɪ dɪŋfɪ wɪkwɪroarɪgɪfáyɪ ɲɪnɪfɪ ɲɪkumɪxɪnɪro nawɪnɪ nemo amɪpɪ wɪgɪfɪ imónɪŋfɪpɪ aɪ tɪnɪfɪ rɪxa nawɪnɪ ɲɪxɪrɪro ⁴⁵ wɪgɪfɪ wo amɪpɪ bɪfɪ nánɪfɪ dɪwɪfɪ ikeamónfɪagɪ ɲɪwɪnɪrɪfná wɪgɪfɪ xwɪfáranɪ, amɪpɪranɪ, ɲɪgwɪfɪ nánɪfɪ bɪfɪ nero dɪwɪfɪ ikeamónfɪomɪ arɪrá ɲɪwiro e néra wagɪárɪnɪ. ⁴⁶ Sfá ayɪfɪ ayo nawɪnɪ nemoóná aŋfɪ rɪdɪyowá yarɪgɪfɪwámɪ awɪ neánayiro wɪgɪfɪ wɪnɪyɪfɪ tɪnɪfɪ aiwá ɲɪnayiróná aiwá ɲɪnɪrɪ ɲɪnɪro wɪkɪfɪ tɪnɪfɪ bɪfɪ onɪmɪáɪpɪ minɪfɪ aga yayɪfɪ seáyɪmɪfɪ dánɪ ɲɪnɪro ⁴⁷ Gorɪxomɪ yayɪfɪ seáyɪfɪ e numero e yarɪfná áamá

níni yayí nìwinirí “Ayí naní inaríñoi.” yaiwiagfáriní. E yaríná Áminá Goríxo sáá ayí ayo áamá xfomí dñí wíkwíróagfá nání yeáyí uyimíxemeaaríñíyí xámí dñí wíkwírógá wíniyí tñí nawíni kumíxagfáriní.

3

Pitao síkwí ikí ení womí naní imíxíñí nániríni.

¹ Sáá wíyimi 3:00 p.m. Judayí Goríxomí xwíyá rírímí wiarígíná Pitao tñí Jono tñí e yaníri nání aní rídiyowá yarígfiwámí nání yaríná ² áamá wo —O síni xínáiyá agwíyo dání síkwí ikí enjoríni. Sáá ayí ayo xegí ámayí omí íkwianwíyo nítimáná níméamí nuro aní rídiyowá yarígfiwámí fwi Awiaxoí ríníñíyimi ñwirárayigfóriní. Áamá aní rídiyowá yarígfiwámí páwiarígfiyáyo ñgwí nání rixíñí ouríníri óf ayimi ñwirárayigfóriní. ³ O Pitao tñí Jono tñí aní rídiyowá yarígfiwámí páwianíri yaríñagfí nìwíníri awaúmi ñgwí nání rixíñí uraríná ⁴ Pitao tñí Jono tñí omí síñwí agwí nìwínáriní Pitao re uríñínigíni, “Joxí síñwí yeaneí.” uríagí ⁵ o “Ñígwí bí niapaníri raríñí.” nìyiwirí síñwí wínénapfagí aí ⁶ Pitao re uríñínigíni, “Nioní ñgwí sirípáraní, goríraní, mayoní aiwí nioní xiríñápiní bí osiapímíni. Ení sixí eáníñí Nasaretí dání Jisasi Kiraisoyáyo dání joxí ananí naní imónípaxí enagí nání ‘Níwiápnímearí aní et.’ ríraríñíni.” nuríri ⁷ xegí wé náumíni fá nìxiríri mfeyoááná síni mé re eníñigíni. Xegí síkwí sosíapiaú tñí xómíñípiaú tñí ríxa síwíá nìyirí re eníñigíni. ⁸ Ení tñí nìwiápnímearí píraníñí éf nírómáná iwamfó aní nerí awaú tñí nawíni aní rídiyowá yarígfiwámí nìpáwirí nímawirí nímawirí nìxeamóa nemeríná Goríxomí yayí seáyími dání níméra uníñigíni. ⁹ Áamá níni o aní emerí

Gorixomi yayf seáyimi dání umeri yarɪɲagi sɪɲwɪ nɪwɪnɪro ¹⁰ omi rɪxa mí nɪwómɪxɪro “Ámá aɲf ɪwí Awiaxoɪ rɪnɪɲɪyimi nɪɲwearɪ nɪgwɪ nánɪ rɪxɪɲf neararɪɲo ayf ro orɪnɪ.” nɪyaiwiro nánɪ “Arɪge neri naɲf rɪfa imónɪɲoɪ?” nɪyaiwiro ududf bɪ onɪmiáɪpɪ mé o imónɪɪpɪ nánɪ dɪɲf nɪyága ugɪawixɪnɪ.

Pitao aɲf rɪdɪyowá yarɪɲɪwámɪ dání urɪɲf nánɪrɪnɪ.

¹¹ Omi naɲf wimɪxɪɲagɪ nánɪ Pitaomi tɪnɪ Jonomi tɪnɪ nɪmakɪkɪyiri aɲf wiámɪfó Soromonoyáɪ rɪnɪɲɪɪpimɪ roɲáná ámá nɪnɪ mɪrɪf nɪbɪmiro ududf ikárɪnarɪná ¹² Pitao ámányf e yarɪɲagɪa nɪwɪnɪrɪ nánɪ nɪwiáɪɪnɪmearɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Gɪ Isɪrerɪyɪné, pɪ nánɪ ududf ayá wɪ nikárɪnɪro sɪɲwɪ agwɪ yeanarɪɲoɪ? ‘Egɪ eɲf sixɪ eánɪɲyɪo dánɪranɪ, sɪwɪ wé rónɪɲf yarɪɲɪɪpimɪ dánɪranɪ, omi naɲf wimɪxɪɲagɪ aɲf yarɪnɪ.’ rɪyeaiwiarɪɲoɪ? Oweoɪ! ¹³ ɪɲwɪfá negɪ arɪowa Ebɪrɪfamo tɪnɪ Aisako tɪnɪ Jekopo tɪnɪ awayáomi xewaxo Jisaso ámɪ seáyɪ e oimónɪrɪ wimɪxarɪnɪ. O seyɪné émányf opɪkɪpoyɪnɪrɪ wiowáraná Pairato ‘Jisaso ɪwɪ bɪ méf eɲagɪ nánɪ gwɪ nɪwɪkwearɪ owárɪmɪnɪ.’ wimónɪagɪ aɪ seyɪné Pairatoyá sɪɲwɪyɪo dání rɪwɪ umogɪorɪnɪ. ¹⁴ Ámá aga wé rónɪɲorɪnɪ. Sɪyikwɪ bɪ mínɪɲorɪnɪ. Omi seyɪné rɪwɪ numero ámá pɪkɪxwɪrɪfó yarɪɲf wo nánɪ ‘Neawáɪɪ.’ urɪɲɪawixɪnɪ. ¹⁵ Seyɪné dɪɲf nɪyɪmɪɲf mɪkɪ ikɪɲɪpɪ xiáwomi nɪpɪkiro tɪɲagɪa aiwɪ Gorɪxoyá dɪɲyɪo dání xwárɪpáyo dání nɪwiáɪɪnɪmearɪ neáɪmearɪ mɪkone wawirɪnɪ. ¹⁶ Jisasomi yawawi dɪɲf wɪkwɪroarɪgwɪɪpimɪ dání ámá sɪkwɪ ikɪ eɲf ro —O seyɪné sɪɲwɪ wɪnɪro nɪɲfá imónɪro egɪorɪnɪ. O apimɪ dání rɪxa sɪkwɪ sɪwɪfá yɪɲoɪ. Oyɪ, yawawi Jisasomi dɪɲf nɪwɪkwɪrorai éwɪ eɲagɪ nánɪ ámá ro segɪ sɪɲwɪyɪo

dáni rixa nanf̄ nimóniri sixf̄ kwíyínj̄f̄ oŋoɪ. ¹⁷ Ai niri xímeáyíné, nioni nijf̄árini. ‘Seyf̄né Jisasomi ríwíf̄ nomoróná majf̄á nero “Gorixo uowárenap̄iŋorf̄ani?” miyaiwí wiarf̄ná segf̄ áminá seameŋweagf̄áyf̄ eni axf̄p̄i wigf̄árini.’ nimónarini. ¹⁸ E neri aiwi xwíyíf̄á eníná Gorixo xegf̄ wíá rókiamoagf̄áwayá manf̄yo dáni áamá nene yeáyf̄ neayimixemeanf̄a nání xwíá piaxf̄yo dáni iwiaronf̄oyi raríŋwáo nání re ragf̄p̄i, ‘O ríniŋf̄ nímeari penf̄árini.’ ragf̄p̄i, ap̄i seyf̄né wikáríngf̄ápimi dáni xixeni imóniŋf̄rini. ¹⁹⁻²⁰ Ayináni Gorixo seyf̄né segf̄ f̄wí egf̄áp̄i yokwarimf̄ oneaiiniri nání d̄iŋf̄ síp̄i níseairi ríwíminí nímamoro xfo t̄f̄ám̄ini k̄inimónf̄poyi. Gorixo ámi Jisasomi —O arf̄owayá xwíá piaxf̄yo dáni iwiaronf̄oyi raríŋwáo, nene yeáyf̄ neayimixemeanf̄a nání urf̄peaŋorini. Omí nene nání ámi neawáriénap̄iyiri d̄iŋf̄ sixf̄ neamímorí enf̄áyi parimówiniḡiniri nání segf̄ f̄wí egf̄áp̄i ríwíminí nímamoro xfo t̄f̄ám̄ini k̄inimónf̄poyi. ²¹ O xegf̄ d̄iŋf̄ t̄f̄ni ámi wainf̄ wainá weap̄ipaxf̄ menini. Gorixo amip̄i s̄iŋf̄ b̄i imixinf̄áyi nání —Ayi eníná dáni xegf̄ wíá rókiamoagf̄áwayá manf̄yo dáni ragf̄yirini. Ayi nání siní aŋf̄namí weníŋf̄ neri ŋweani. ²² Moseso o nání niri rífná re ragf̄ enagi nání raríŋini, ‘Arírá seainf̄a nání Áminá Gorixoyá d̄iŋf̄ t̄f̄ni segf̄ imóniŋf̄yí wo wíá rókiamoaríŋf̄ nionf̄niŋf̄ nimóniri iwiaronf̄árini. Amip̄i o searf̄f̄ níni seyf̄né arf̄a níwiro xixeni éf̄rixini. ²³ Ámá wíá rókiamoaríŋf̄ imónf̄omi arf̄a m̄iwíf̄áyf̄ siní wigf̄ Isireri wíníyí t̄f̄ni nawíni níkumixin̄tro ŋweap̄f̄rixiniri Gorixo áamá ayf̄ ayo niyoní emí p̄p̄ikím̄ enf̄árini.’ Moseso e ragf̄ enagi nání raríŋini. ²⁴ Gorixoyá wíá rókiamoagf̄á nowani, Samueroyi riniŋo wuríyíŋe dáni oyá ríwíyo dáni níwuriya b̄igf̄áwa eni amip̄i Jisaso

sáá nene ηweanwá ríná enjipi nání ragfá enjagi nání segf íwí yarigfápi ríwíminí mamópoyi. ²⁵ Xwiyfá Gorixoyá wáf rókiamoagfáwa niwuriya bagfápi tñi xwiyfá Gorixo xewaniηo negf arfowami nurifrná Arfo Ebirfamomi símimanjtyo dání 'Dixf iyf axfpámi dání ámá gwí wirf wirí nñni xwíá tfyo ηweagfáyo píraninjf wimiximfáriní.' réoáragfpi tñni apiaú, ayf seyfné nání rñinjagi nání rarinjini. ²⁶ Gorixo xegf xewaxomi nurfpearí nurowárenapifrná niyfnéni píraninjf seaimixinifápi dání segf uyfní yarigfápi pñni niwiárimí kikiáf étrixiniri nurfpearí xámi seyfné tñnf e nání urowárenapinjf enjagi nání rarinjini." urinjiginjini.

4

Pitaomí tñni Jonomí tñni gwí yigfá nánirini.

¹⁻² Awaú ámá ayo siní uraríná apaxfpáninjf imónigfá wa tñni anj rídiyowá yarigfiwámi awí mearoarigfáyo seáyí e imóniηo tñni Sajusiowa tñni awa nibiro awaú nuréwapiyiri "Jisaso wiápnimeanjf nání ámá nñni ení wiápnimeapifráriní." urarinjagfi arfá wíáf enjagi nání wigf xwioxtyo dání dijf ríáf ápiáwñinjf niwóroa nuro ³ íá nixiro rixa sáf enjagi nání wíáriná xwirixí uméwaniginiri gwí anjtyo ηwirárigfawixini. ⁴ E éagfa aiwí Pitaó uraríná arfá wíáfáyf obaxf wí Jisasomí dijf wíkwfrogfawixini. Sáf ayi dijf wíkwfrofáfáyf ámá xámi dijf wíkwfrofáfáyf tñni níkumixinimáná oxí nñni 5,000 imóninjiginjini.

Pitaomí tñni Jonomí tñni xwirixí umegfá nánirini.

⁵ Sá wegfáwa wáf tñni Judayf wigf umenweagfáwa tñni ámináowa tñni ηwf ikaxf eáninjpi mewegfáwa tñni Jerusaremtyo awí neániróná ⁶ apaxfpáninjf imónigfáyo

seáyí e wimóniŋo —O Anasoyí riniŋorini. O tñni oyá ámá axígwíowa Kaiapaso tñni Jono tñni Arekísadao tñni agwíowa eni awí eánfáwa tñni awí neánro ŋweañáná ⁷ Pitaomi tñni Jonomi tñni gwí aŋyó dáni nimeámi nbiro awí eánigfáyo áwini e éf uráráná yaríŋf re wigfawixini, “Sikwí ikf enomi píraníŋf niwimixirfná arige wífirini? Pí enf eáníŋfipimi dánrani, yof goyápimi dánrani, neríná awagwí éfípi éfíriní?” urfagfa ⁸ Pitao kwíyí Gorixoyápi ayá wí sixf winiŋagi nání niwiápnimeari re uriŋnigini, “Isirerene neameŋweagfóyíne tñni negf ámínáoyíne tñni ⁹ yawawi sikwí ikf enf romi naŋf imixf wífípi arige neri naŋf imixf írfaniŋi agwi nijfá imónanro nání yaríŋf yeaiaríŋagfa nání ¹⁰ api nání soyíne nijfá xixeni imónipíri nání áwanf bi osearimini. Ámá naŋf imóníŋf re éf ronf ro yawawi Nasareti dánf Jisasi Kiraisomi dáni —Omi Isirerene rfwf umóaná íkfáyo yekwíroárfagfa aiwi Gorixo ámi síŋf wimixfagi nání wiápnimearorini. Omi dáni ámá ro naŋf imóníŋf. ¹¹ ‘O gorfani?’ miyaiwipa époyi. Bíkwiyo niriŋiri eáníŋfípi tñni xixeni síŋá aŋf mirarigfóyíne ‘Sipíorini.’ niriŋi emi mogfo Gorixo nimeari aŋf xfo miraríŋiwámi iwamfo nitiwayirori ejo, ayf ná woni oniriŋi. ¹² Ámá nene yeáyí neayimixemeapaxf imóníŋf ámi wo meniŋi. Gorixo ámá nene yeáyí neayimixemeapaxf imóniŋo nání ninearíŋfná ámá tñni xwíá riri nirimini ŋweagfáyo aiwi yof ámi wo nání niriŋi nearíŋfmaní. Ayf ná woni oniriŋi.” uriŋnigini.

¹³ Xwirixf umearigfáwa Pitao tñni Jono tñni masísá bi miwí raríŋagfi niwiníroná awáu sikurfá megfíwáu aga kinixowáu enagfi nání nijfá nimónro nání ududf nero “Awáu arige neri nijfá awáu rarigfípi

imónigfírřani?” niyaiwiróná ríxa sñwř mí niwómíxíro re yaiwigfawixini, “Awaú Jisaso tñni emeagfíwaúrřani?” niyaiwiro ¹⁴ ámá sřkwř ikř enř nanř imónřo awaú tñni nawíni roñagi nání ámi xwiyřá bi muripaxř imónigfawixini. ¹⁵ E nerř aiwř awaúmi sekaxř “Awagwř xwirixř eamearñwá re pñni niwiarimi břarřwámíni bi ñweápiyi.” nurřmáná wigřpi xwiyřá nimíxíro ¹⁶ re rñnigfawixini, “None awaúmi pí wianřwíni? Ámá oxř apixř nñni Jerusaremí re ñweagfáyř emimř seáyř e imóniñř éfřpi nání ríxa niřřá imóniñoi. Ayináni none wí ‘Awaú méfřrini.’ urřpaxř mimóniñagi aiwř ¹⁷ xwiyřá awaú rarigřpi ámi sñni bi tñni niřřiga nuro ámá nñni rñnimepřřixiniřri awaúmi ikwairřř niwirane ‘Awagwř ámi arřkí bi tñni ámá Jisasoř rñniñoi nání muréwapiyipa eri xwiyřá murřpa eri épiyi.’ ouraneyi.” niřřniřro ¹⁸ “Awaú ámi obřpiyi.” niřřmáná ñwř ikaxř re urřgřawixini, “Awagwř ámi arřkí bi tñni Jisaso nání muréwapiyipa eri xwiyřá murřpa eri épiyi.” urřagřa aiwř ¹⁹ Pitao tñni Jono tñni re urřgřisixini, “Gřmíni gřpi Gorřxoyá sñwřyo dání xixeni řa imónini? Yawawi Gorřxo yeariñřpi niřřdřrai nerřná ‘Awaú Gorřxoyá sñwřyo dání nanř yariñi.’ rřseaimónarini? O yeariñřpi mé soyřné yeararigřápi niřřdřrai nerřná ‘Awaú Gorřxoyá sñwřyo dání nanř yariñi.’ rřseaimónarini? Sewaniñoyřné dñř niřřoro řřpoyi. ²⁰ Ayř riřpi nání rarñwi. Yawawi winigwřpi tñni arřá wigwřpi tñni wí pñni niwiariri mirřpaxř menagi nání rarñwi.” urřagři ²¹ awa iwanř mépepaxř imóniñřpi nání přá niřřmegiřro nání ámi ikwairřř bi tñni niwia núřasáná ámá nñni awaú éfřpi nání Gorřxomi yayř seáyřmi umeariñagřa nání awaúmi sa wariřgřawixini. ²² Ámá emimř neri nanř imixřřio, o xegř

xwiogwí ríxa 40 nímúrori ámináo enagi nánì áamá nínì Gorìxomi yayí seáyìmì numéra ugáfawixìní.

Gorìxomi xwiyfá rirìmí wigfá nánìrìní.

²³ Xwírìxí umearìgfáwa awaúmì wáraná awaú egí nìkumìxìntro yarìgfáyí tñí e nánì nuri apaxfápánìñí imónìgfá xwéowa tñí wigí Judayí ámináowa tñí urfá nìpìní nánì repiyí nìwia úagfí ²⁴ ayí arfá e nìwimáná dñí ná bñí tfgfáyí nimónìro Gorìxomi xwiyfá rirìmí nìwiro re urìgfawixìní, “Ámináoxìní, joxì anjína tñí xwíarí tñí rawírawá tñí imìxìrì amípí nínì ayo nìyonì yarìñfpi imìxìrì enjoxìrìní. ²⁵ Xwiyfá joxiyá rìpì dìxí kwíyfpimì dánì negí arfo Depito —O dìxí rínáínìñí nimónìrì omìñí siagorìní. O nìrìrì Bìkwíyo ríwamìñí re enjìrìní, ‘Émáyf pí nánì mìxí rfá ápiáwí nìwerfìñí imónìgfawixìní? Pí nánì wigí surfímá imónìnfápi nánì ipìmoárìgfawixìní? ²⁶ Áminá Gorìxomi tñí áamá xfoyá dñí tñí xiáwowayá xwíá piaxfyo dánì niwiarorì yeáyí uyimìxemeáwìñìgìrì urfìpeañomì tñí awaúmì mìxí ináyí xwíá tfoyó dñí tñí ámányo umenweagfáwa tñí mìxí wianìro nánì mìxí épímfamoro xopìrárí wianìro nánì awí neánìro egfawixìní.’ Depito dìxí kwíyfpì tñí e nìrìrì enjìrìní. ²⁷ Apì tñí xìxenì anjì rìpimì dánì mìxí ináyí Xeroto tñí gapìmaní Podiasì Pairato tñí émáyf ámì wa tñí negí Isrèrìyí tñí dìxí riwaxo Jisasomì —O dìxí rínáínìñí nimónìrì siarìñorìní. Sìyìkwí bì mìnìñorìní. Omì xopìrárí wianìro nánì awí eánìgfawixìní. ²⁸ E nerì aiwì joxì majfá imónìñfpi yanìro nánì awí reánìgfawixìní? Oweotì, sa Gorìxoxì enjína enjì neánìrfná pí pí e éfrìxìrìrì ipìmoáragfìpìní yanìro nánì awí eánìgfawixìní. ²⁹⁻³⁰ Ámináoxìní, agwì joxì awa íkwairí nìneairo nearfápimì dñí kíkayotì.

Nene dıxı́ rınáíwanénı́ńı́ nimónı́rane siarıńı́waéne dıxı́ eńı́ eanıńı́yo dání sımı́xı́ tı́gı́fáyo pı́ráníńı́ wımı́xı́rane dıxı́ riwaxo Jisaso, sı́yıkı́wı́ mını́ńomı́ dání emımı́ bı́ tı́nı́ ayá rı́wamónı́paxı́ bı́ tı́nı́ wı́wapı́yırane nerı́nńá ayá ı́gı́gı́ mé xwı́yıtá joxı́yápı́ xı́xenı́ uranı́wá nání eńı́ sı́xı́ bı́ neaeámı́xeı́.” ³¹ Gorı́xomı́ xwı́yıtá e nurı́máná eńáná re eńı́nı́gı́nı́. Ańı́ ayı́ awı́ neáníro ńweagı́wá sı́rı́ nuga uńı́nı́gı́nı́. Sı́rı́ nuga warı́nńá kwı́yı́ Gorı́xoyápı́ ayá wı́ sı́xı́ wını́ńı́nı́gı́nı́. Ayá wı́ sı́xı́ wını́ńáná xwı́yıtá Gorı́xoyápı́ ayá bı́ mé xı́xenı́ nuréwapı́ya ugı́fawı́xı́nı́.

Jisasoyá sı́yıkı́ imónı́gı́fáyı́ xı́xe nı́nowı́ayı́ ı́nı́gı́fá nánírı́nı́.

³² Ámá Jisasomı́ dıńı́ nı́wı́kwı́roro axı́pı́ imónı́gı́fáyı́ dıńı́ xı́xegı́nı́ bı́ bı́ mımó axı́pı́nı́ nımóa nuróná re yayagı́fárı́nı́. Wigı́yı́ wo xegı́ amı́pı́ bı́ eńáná “Ayı́ aga ńı́gı́nı́rı́nı́. Negı́ imónı́ńı́fı́yı́ womı́ arı́rá nı́wirı́nńá apı́ wı́paxı́ menı́nı́.” yaiwiagı́fámanı́. “Wone wone negı́ amı́pı́, ayı́ nı́nenenı́yanı́ńı́ imónı́nı́.” yaiwiagı́fárı́nı́. ³³ E nero wáf wurı́meı́arı́gı́fáwá eńı́ sı́xı́ eáníńı́ Gorı́xo imónı́ńı́pı́ ámáyo sı́wá nı́wirı́nńá Jisaso xwárı́páyo dání nı́wı́apı́nı́meámı́ emearı́ńagı́ sı́ńwı́ wı́narogı́fápı́ nání repı́yı́ wı́ayarı́nńá Gorı́xo nańı́ ayá wı́ nı́wı́kára uńı́nı́gı́nı́. ³⁴ Ayı́ rı́pı́ nánírı́nı́. Wigı́yı́ wı́ amı́pı́ bı́ nání anı́ńı́ dı́wı́ nı́keamóga warı́ńagı́fá sı́ńwı́ mı́wı́nı́pa yagı́fárı́nı́. Xwıtá tı́nı́ ańı́ tı́nı́ surı́má eńı́pı́ tı́gı́fáyı́ ńı́gwı́ nání bı́ nero ńı́gwı́ xéfápı́ nı́meámı́ nı́bı́ro ³⁵ wáf wurı́meı́arı́gı́fáwamı́ mı́nı́ wı́áná awa wigı́ wı́ dı́wı́ ı́keamónarı́gı́fáyo wı́paxı́pı́ tı́nı́ xı́xenı́ yanı́ nı́wı́a wagı́fárı́nı́. ³⁶ E néra nuróná wigı́ wo Josepoyı́ rı́nı́ńo —O Judayı́ aiwı́ xı́áweyı́ Ripayı́ eńagı́ nání sı́yıkı́ Ripayı́ worı́nı́. Pı́rı́ńwı́ Saı́pı́rasi dání xı́rı́ńorı́nı́. Wáf wurı́meı́arı́gı́fáwá yoı́ sı́ńı́ bı́ Banabaso —Yoı́ mı́kı́ ayı́

enǎ rirémixǎ yarǎno enagi nánirini. Yoǎ e wǎrigforini.
³⁷ O eni xwǎá surǎmá bi tǎjorini. Api bǎ nemáná
 nigwǎ xéǎpi nimeámi nibiri wáf wurimeiarigǎáwa negǎ
 uyípeayǎyo yanǎ owípoyiniri minǎ wiǎiniginǎ.

5

Ananiaso tǎni Sapairá tǎni xiapǎxiagwǎ ayáú
 nánirini.

¹ Ámá wo xegǎ yoǎ Ananiasoyi rinǎno tǎni xiepi xegǎ
 yoǎ Sapairáyi rinǎni tǎni egǎ xwǎá surǎmá bi á máyo
 nigwǎ nánǎ bǎ neri ² xiagwo xiepi nijǎá imónǎnáná nigwǎ
 xéǎ bi xegǎ yumǎ nítimáná bi wáf wurimeiarigǎáwa
 “Nigwǎ xéǎ nípinǎ api neaiaparini.” oyaiwípoyiniri
 nimeámi nuri minǎ wíagi aiwǎ ³ Pitao re urǎiniginǎ,
 “Ananiasoxinǎ, Obo xǎo wimónarǎǎpi oeniri dǎǎ
 rǎxǎxéróoxinǎ, pí nánǎ kwǎyǎ Gorǎxoyápmi yapǎ
 wíwapiyimini xwǎá bǎ nerǎná nigwǎ xéǎpi bi dǎxǎ
 píni nítimáná binǎ neaiaparǎni? ⁴ Sinǎ bǎ mepa
 nerǎná dǎxǎ mimónǎǎpǎni? Xwǎá api bi nerǎná nigwǎ
 xéǎpi dǎxǎ dǎǎ tǎni pí pí ‘Oemini.’ nisimónǎná
 anani mepaxǎpǎni? E nimóniri aí joxǎ pí nánǎ
 dǎǎ ínini níkwǎrónimáná ‘Wáf wurimeiarigǎáwami
 yapǎ owíwapiyiminǎ.’ yaiwǎiniginǎ? Yapǎ joxǎ
 neáwapiyimini éǎpi, ayǎ á máone marǎáǎ, Gorǎxomi
 wíwapiyimini éǎniginǎ.” urǎagi ⁵ Ananiaso xwǎyǎ
 api arǎá níwimáná re enǎiniginǎ. Xwǎáyo nípiérorǎ
 dǎǎ níyámǎga unǎiniginǎ. Dǎǎ níyámǎga úáná á má o
 éǎpǎ nánǎ arǎá wǎyǎ níni wáyǎ níkáǎga ugǎawixinǎ.
⁶ O dǎǎ níyámǎga nuri píyǎ wengagi íwǎ síkǎǎgowa
 níwiápnimearo rapǎrapǎ tǎni wowǎ nero nimeámi
 nuro xwǎá weyǎǎǎǎwixinǎ.

⁷ Ananiasomi xiepi xegf wi e sepiá bi onimiápi niñweanisaná xegf xiagwomi winffpi nani sini majfi nimónirfná Pitao tñf e nani nibiri páwianá ⁸ o re uriniginini, “Nigwí xwía bf nerfná xéfi pi nipinipi, ayf ripi apirani? Jixi nirei.” urfagi “Ayf ripi apirini.” uraná ⁹ Pitao re uriniginini, “Ayagwi pi nani ‘Kwiyf Ámináoypa enj eáninipirfaniri yapf niwíwapiyirai iwamfó owíwapiyaiyi.’ rinfisixini? Ámá dixf ragwo xwía weyárfáwa rixa fwi e riwa rónapinjo. Jixi eni xwía riweyáripfiri nimeami rupíraoi.” uraná re eniginini. ¹⁰ Í eni Pitaoyá sikwf tñf e nipiérori dñf niyámiga uniginini. Dñf niyámiga úagi íwf sikñowa nfiwapiro í piyf wenagi niwiniro nimeami nipeyero xegf oxo xwía weyárfé midáninjf e xwía weyárfáwixini. ¹¹ E éaná Jisasoyá siyikf imónigfáyf tñf tñf ayaumi wimeápi nani arfá wífa giyf giyf tñf wáyf nikárfaga wárfárfini.

Wáf wurimeiarigfáwa emimf xixegfni ayá wí egfá nánirini.

¹² Wáf wurimeiarigfáwa ámá wigf tñfámini mimónigfáyf tñe nimerfná emimf tñf ayá riwamónipaxf imóninjf tñf néra nuro axpi nawini nimóniro anj ridiyowá yarigfiwami inimi awi neánirfná anj wiámfó Soromonoyáf rininipimi awi neániro yayíagfa aiwi ¹³ Jisasomi dñf miwkwíroarigfáyf wáyf nero nani “Awa tñf awi bi oéananeyi.” miyaiwipa yárfárfini. E nero aí awa nani xwiyfá niri róná “Ámá nañowarini.” ragfárfini. ¹⁴ Ámá ámi ayá wí ayá wí Ámináomi dñf wíkwírófáyf oxf tñf apixf tñf ininá sfá ayf ayo wí tñf wí tñf kumixinayigfárfini. ¹⁵ Ámá emimf wáf wurimeiarigfáwa néra warigfápi sinjwí niwiniro

náni “Negí ámá sîmîxîyo Pitaoyá onapámîgí enî aî wíáná naní imónîpîráoî.” nîyaiwiro wigí ámá sîmîxî yarîgíáyí nîmeámî nuro óf e Pitaoyá nîpuríná onapámîgí inîpaxîmîni íkwianwîyo wîrâragíárîni. ¹⁶ Ámá Jerusaremî tînjí e anjî mîni mîni ikwîrónînjîyo ñweagíáyí enî wigí ámá sîmîxî xîxegîni tîgíáyí tîni imíó xîxéronjîyí tîni nîmeámî wáf wurîmeiarîgíáwa tînjí e nání bîmíáná píranînjí imîmîxîmî wiagíárîni.

Wáf wurîmeiarîgíáwamî xeanînjí wigíá nánîrîni.

¹⁷ Apaxîpánînjí imónîgíáyo seáyî e wimónîño tîni xegí nîkumîxîni nî emearîgíáwa tîni —Awa xegí gwí mónîgíáwa Sajusiyî rînjîgíáwarîni. Awa tîni wáf wurîmeiarîgíáwamî sipí dînjí bî onîmiápi mîwíaiwí aga sipí dînjí xwé ayá wí nîwíaiwiro nání nîwiápfîni mearo re egíawixîni. ¹⁸ Awamî fá nîxero gwí anjîyo ñwirâragíáwixîni. ¹⁹ Gwí anjîyo ñwirâragíáwa aiwî árîwîyîmî Ámínáoyá anjînají wo nîweapîrî gwí anjîyo ówanjî nîkwîrî awamî nîmîxeámî nîwiápfîrî re urînjînjîni, ²⁰ “Soyîné nuro anjî rîdîyowá yarîgíáwamî éf nîrómáná ámá e rówapîgíáyo xwîyíá ámá dînjí nîyîmînjí imónîpîrî nání rînjînjí nîpîni nání uréwapîyîpoyî.” uríagi ²¹ aríá nîwimowa nuro wíá nóga warînjí tîni anjî rîdîyowá yarîgíáwamî nîpáwiro ámá éf rówapîgíáyo uréwapîyaríná apaxîpánînjí imónîgíáyo seáyî e wimónîño tîni xegí nîkumîxîni nî emearîgíáwa tîni awí neánîmáná negí Isîrerîyí mebá parîmentî imónîgíá nowanî tîni xwîyíá oimîxaneyîni nî nání “Eîni.” nurîro rîxa awí neánárîmáná anjî rîdîyowá yarîgíáwamî awí mearoarîgíá wa wáf wurîmeiarîgíáwamî wirîmiaupîrî nání gwí anjîyo nání urowâragíá aiwî ²² gwí anjîyo nîrémoríná awa

náni p'á nimegin'iro ámi Juday' meba'owa awi e'ani'ge n'ani nibi'ro repiy' n'wiro ²³ re urig'fawix'ini, "Gw' an'yo n'irem'om'ana' owan' sin' xaiw' yar'in'ri awi mearoarig'fawa fwi t'ng' e awi roro enag'fa n'w'in'irane ai owan' n'kwirane n'pawirane s'ngw' win'way' sin' in'imi n'weanag'fa miw'in'wini." ur'ag'fa ²⁴ an' ridiyow'a yarig'fiwami awi mearoarig'fayo seay' e wimon'ngo t'ni apax'pa imon'ig'fa xwe'owa t'ni ar'fa e n'wirona' udud' ayá wí nero re rin'ig'fawix'ini, "Agwi pí imon'im'in'ri n'ani r'fa yar'ini?" rin'ar'na' re en'inig'ni. ²⁵ Ámá wo n'irem'onap'ri áwan' re ur'ng'inig'ni, "Ai, ámá ag'na' soy'ne gw' an'yo n'wirar'ig'fawa an' ridiyow'a yarig'fiwami éf n'rom'ana' amáyo uréwap'iyar'ngoi." ur'ana' ²⁶ an' ridiyow'a yarig'fiwami awi mearoarig'fawa t'ni wig' seay' e wur'ng'fo t'ni awami ámi fá xir'p'ri n'ani nuro ai awa uréwap'iyar'na' ar'fa wiar'ig'fay' s'ng'a neaeap'rix'in'ri way' n'wiro n'ani awami fá n'xero n'im'era nibi'rona' uy'ni' wí m'imépeg'fawix'ini.

Wáf wur'imear'ig'fawa Juday' meba'owami mas'is'fa m'wi urig'fa nan'ri'ni.

²⁷ Wáf wur'imear'ig'fawami n'imé'aa nibi'ro Juday' meba'owa awi e'ani'ge éf ur'ar'ana' apax'p'an'ng' imon'ig'fayo seay' e wimon'ngo xwi'y'fa numear'ir'na' ²⁸ re ur'ng'inig'ni, "None ar'fa j'yik' n'iseorane sekax' 'Seg' uréwap'iyar'ng'fo n'ani sin' muréwap'iyipa époyi.' sear'agwi ai soy'ne ar'ki o n'ani nuréwap'iyirona' seg' uréwap'iyar'ng'fapi r'ixa Jerusarem' t'yo niyon' fá menar'ng'go'. None x'ngwone n'ani re oneaiaw'ipoy'in'ri, 'Awa omi n'p'ikiro n'ani reá roan'ig'fawar'fani?' oneaiaw'ipoy'in'ri uréwap'iyar'ng'foy'ner'ni." ur'agi ai ²⁹ Pitao t'ni wáf wur'imear'ig'fa w'fa t'ni re urig'fawix'ini,

“Ámá neararigfápi marfái, Gorixo neararinjfpini pírř wiałkipaxř mimóninjwini. Ayínáni soyfne arfá jiyikř nineaorř nearigfápi wiałkiarinjwini. ³⁰ Ayř rřpi nánřrini. Jisasomi soyfne nřpřkiróná yoxáyo yekwřroárigfá aiwi ņwřfá negř arřowa eříná dáni nixřda bagřoyá dřnjřyo dáni o ámi wiápfřnimeanřřrini. ³¹ O ayř Gorixo gř wé náúmřni oninjweanřř seáyř e nřwimřxřřřná ‘Xiáwowayá xwřfá piaxřyo dáni iwiaronřř wo imónřř mřxř ináyř wo imónřř éwřnřgřni.’ nřyaiwiri wimřxřřřrini. Isřrerene negř řwř yarinjwápi řřwřmřni mamorane yokwarřmř neaiipaxř imónřrane yanřwá náni o rřxa e nimónřř xanoyá wé náúmřni ņweani. ³² None seararinjwá api sřnjwř nřwřnřrane náni mřkonerini. Kwřyřpi enř ‘Api neparini.’ oyaiwřpoyřnřř neaiwapřyarinjřřrini. Noneni marfái, ámá Gorixomi maňř pírř mřwiałki arřfá wřřfá gřyř gřyo enř xegř kwřyřpi rřxa mřni wřnjřřrini.” urřgřawixřni.

³³ Xwřřxřř mearřgřfáwa xwřyřfá e rarřnjagřfá arřfá nřwiro wikř řfá ápiáwřnřnjř nřwero opřkianeyřnřro wimónřnjřnigřni. ³⁴ Opřkianeyřnřro wimónarřřná ámá wo —O xegř yoř Gamerieroyř rřnřnjorřni. O Parisi worřni. ņwř ikaxř eánřnjřpi urėwapřyarinjřř worřni. Nurėwapřyirřřná naňřni neřwřperi rarřnj eřagi náni ámá nřni wé ikwianřwřyónřnjř ņwřrárřgřřorřni. O xwřyřfá urřni náni awř eánřgře éř nřřómáná sekaxř re urřnjřnigřni, “Ámá rowami bř onřmiápi břami wárřpoyř.” nurřř rřxa břami wáráná ³⁵ re urřnjřnigřni, “Gř Isřreroyřne xwřyřfá bř osearřmřni. ‘Ámá rowami owianeyř.’ yaiwiarřgřfápi sřni mepa neróná xámi dřnjř píránřnjř mópoyř. ³⁶ Ayř rřpi náni seararinjřni. Eříná onřmiápi ámá Tiudasoyř rřnřnj eřřpi náni dřnjř mópoyř. O xewanřnj náni re rřnřnjřnigřni, ‘Ámřná

seáyí e imóniṅá wonirini.’ niriṅiri yarṅá ámá 400 xwíyá o riṅṅipí arfá niwiro nání gwí numóniro yarṅá émáyí omí pikíaná xegí gwí mónigfáwa wíwíní éf umigfawixini. Éf umiagfá nání o oeminiṅiri enṅipí surfmá yáriṅiniginí. ³⁷ E nemáná enáná ámá ámí wo —Gariri piropenistyo dání Judasoyi riniṅo nání rariṅini. O gapimaníyí ámá níni yoṅ ṅwirárigfíná niwiápṅimeari xegí diṅṅyo dání ámá wí o tṅni gwí numóniro ‘Émáyo mixí oxídowáraneyi.’ niriṅo yarṅá omí anṅinimixifagfá omí arfá wigfáyí ení wíwíní éf umiamogfawixini. ³⁸ Ayinání ámá rowa yaníro yarigfápi pírí mṅwialkípa nero wé fá umixeánipoyí. Ámá rowa Gorixoyá diṅṅyo dání marfái, wigf diṅṅyo dání nipimoáritro nerfnáyí, wa awami xopirarí wiptrfá enagi nání xe éfrixiniri sṅwí winipoyí. ³⁹ E nerí aí awa wigf diṅṅyo dání marfái, Gorixoyá diṅṅyo dání nerfnáyí, soyíné xopirarí wí wipaxí menini. E owianeyiníro nerfnáyí, Gorixo tṅni mixininiṅ inifagfá sṅwí aineniptrfáriní.” uriniginini.

Wáf wuri meiarigfáwami riniṅí wíagfá aí yayí egfá nánirini.

⁴⁰ Xwirixí umearigfáwa Gameriero “E époyí.” uríṅṅipí arfá niwiro nixṅdīro nání wami “Wáf wuri meiarigfáwami niwirimeami fwiapipoyí.” nurimáná rixa niméra fwiapána síkwfá ragf pírí uyíkímí nero ṅwí ikaxí re urigfawixini, “Jisaso nání siní bí muréwapiyipa éfrixinini.” nuríro wárigfawixini.

⁴¹ Wáraná awa xwirixí umearigfáwa tṅṅí e dání nipeyero nuróná re niyaiwiro nání, “Gorixo Jisasomí xṅdarinṅwáone ayá neaimoarinṅí neaikarfápi xṅxení meapaxowarfaniri xe fá xero iwanṅí mépero éfrixiniri sṅwí neanfrfaní?” niyaiwiro nání yayí néra nuro

⁴² iníná sfá ayí ayo anṅí ridiyowá yarigfiwámi dánirani,

ámá anjé wiwá wiwámí dánírani, arfki uréwapíyiro wáf urímero neróná “Ámá Goríxo yeáyé neayimíxemeanfa nání urowárenapíño, arfowayá xwfa piaxíyo dání iwiaronfóyi raríñwáo, ayé Jisasoríni.” urígíawixíni.

6

Seáyé wipírfá nání ámá wé wífúmi dánjé wáu rípeagfa náníríni.

¹ Iná Jisasomí xídarígíáyé ámi wí tfini sayá nimóga nuróná wigé Judayé émáyé tfiními ní xirígíáyé wí níwiápínímearo Judayé anjé ná tfiné e xirígíáyo aníjúmí ikaxé re urígíawixíni, “Négé yaríñwápa sfá ayé ayo aiwá yanjé níwia nuróná négé apíxé aníwami soyféné pí nání múroaríño?” aníjúmí ikaxé e nura waríná ² Jisasoyá wiepísagé wé wúkaú síkwé wáu imónígíáwa níwiápínímearo ámá Jisasomí xídarígíá síyiké imónígíá níyoni “Eíni.” nuríro re urígíawixíni, “None aiwáni yanjé seaiapaní nání xwíyfa Goríxoyá searéwapíyaríñwápi píni níwiárfíná ‘Ayé nanjé meníni.’ neaimónaríni. ³ Ayínáni négé nírxímeáyéné, négé ámá nanjéni yarígíápi nání fá roárfíníñowa náníni yeyimá nearo wé wífúmi dánjé wáu nání nearána none aiwá yanjé níseaiapa emepírfá nání rípeaanfíwíni. Ámá kwíyé Goríxoyápi ayá wí síxé wínrí díjé émé saímí moro egfáwa nání raríñwíni. ⁴ Awa aiwá apí yanjé mearíná noneyé rípi ní mimáyo nítfínírane aníjé miní yanfáwárfíni. Goríxomí ríxíñjé urírane ámá xwíyfa oyápi nání xíxeni níjfa oimónfóyínrí uréwapíyirane yanfáwárfíni.” urfagfa ⁵ ámá Jisasoyá síyiké imónígíá níni “Apáníríni.” níyaiwíro ámá wé wífúmi dánjé wáu rowami eyírogfawixíni. Wo Sítipenoyí ríñíño —O Jisasomí enjé neánrí díjé wíkwírorí kwíyípi

ayá wí sixf wíniri enjorini. Ámi wo Piriporini. Ámi wo Pirokorasorini. Ámi wo Naikenaorini. Ámi wo Taimonorini. Ámi wo Pamenasorini. Ámi wo Nikoraso —O émayf anjf yof Adioki dánj wo aiwi enjina dani siwf xegf imonigfayf yarigfapi pfini niwiarimo Judayf yarigfapini yarinjorini. ⁶ Ámá awami neyíroro wáf wurimeiarigfawa tñj e nani nimeami úaná wáf wurimeiarigfawa awa nani Gorixomi rixinj nurimána enj neaniro piraninj éfrixiniri wigf wé seayf e wikwiarigfawixini.

⁷ Xwiyfá Gorixoyapi sini nriiga nemerfna ámá Jerusaremi njweagfa Jisasomi xfdarigfayf ami wini ayá wí sayá nimóga nuro apaxfpáninjf imonigfa obaxf eni arfa niwiro dnj niwikwírómána xixenf egtawixini.

Sitipenomi fa xirigfa nanirini.

⁸ Sitipeno, Gorixo xfomi wa ayá wí wianiri enj sixf weamixiri enj enagi o ámá sñwf anigfe dani emimf seayf e imoninjipi tñni ayá riwamónipaxf imoninjipi tñni niwíwapiya warfna ⁹ Judayfya rotú anjf ámá Áx-enjwarf Minigfa riniñyo awi éanarigfa wa —Wa anjf yof Sairini dánjowarini. Wa anjf yof Areksadiria dánjowarini. Awa tñni wigf Judayf winiyf —Wa Sirisia piropenisfyo dánjowarini. Wa Esia piropenisfyo dánjowarini. Awa tñni niwiápfnimearo Sitipeno tñni xwiyfá ximiximf niniro mixf niriniróna ¹⁰ kwiyf Gorixoyapi sixf wininjf enagi nani o dnjf emf saimf nimori piraninjf renjwipwearinjagi nani wí xopirarf niwirf muripaxf imonigfawixini. ¹¹ Xopirarf niwirf muripaxf nimóniro nani wigf wfami yumfi inimi re urigfawixini, “Omi nuxekwímoro re rfpoyf, ‘O negf arfo Mosesomi riperirfninjf umeri Gorixomi umeri yarinjagi arfa wíwarini.’ rfpoyf.” nurarimi nuro

¹² omi wikí nìwóniro fà oxirífpoyiniri áamá sipfáyo tñni ámináowami tñni ñwí ikaxí eánñípi mewegfáwami tñni símírírí xwíyá nura nemero éaná ayí wikí wónfagi nìbìro omi fà nìxero nìmeámi nuro Judayí mebaowa awí eánigfè wárigfawixini. ¹³ E nemána áamá omi yapí ouxekwímópoyiniri urfáyí éf nìroro re urigfawixini, “O negí ańí ñwá riwá nání sipí riri negí ñwí ikaxí eánñípi nání ení sipí riri arfíki yarñorini. ¹⁴ Rípi rarñagi arfá wíwá enagi nání rarñwini, ‘Nasareti dání Jisaso ańí riwá nìpñearí síwí nene xídaníwá nání Moseso nérowiápniri nearagípi xwíwá iwení nání ámi síñí bí érowiápnínfáriní.’ rarñagi arfá wíwá enagi nání rarñwini.” uraríná ¹⁵ mebaowa xwirixí umearigfè ñweagfáwa nowani omi síñwí agwí nìwñiróná xegí sfmímaní ańñajowayá sfmímaníñí xwínfá eaarñagi wñigfawixini.

7

Sítipeno xwirixí umearigfáwami rirímí wñí nánirini.

¹ Apaxípníñí imónigfáyo seáyí e wimóniño Sítipenomi yarñí re wñíñigini, “Xwíyá joxi ríxekwímoarigfápi neparani?” urfagi ² o re urññigini, “Nígí nìrìxímeáyíné tñni ápoyíné tñni xwíyá bí searimi nání arfá nípoyí. Enína negí arfo Ebirfamo ańí yoí Xaraníyo nání mú siní xwíwá Mesopotemia ríññípimi ñweanána ñwá ańñami anñí seáyí e nimóniri ñweaño xfo tññí e nìrónapiri ³ re urññigini, ‘Joxi xwíwá díxí rínáí ríxiríñe tñni díxí ríxímeáyo tñni pñni nìwiárimí xwíwá nioní síwá simfáé nání úrrixini.’ urfagi ⁴ Karídiayí ańíyo xfo ñweaño pñni nìwiárimí nuri Xaraníyo nìrémori nurínírná xano e

nɪpémáná enjána Gorɪxoyá dɪɲɲyo dání nɪɲweaxa nɪbɪrɪ xwɪá agwɪ seyɪné ɲweagɪápimɪ ɲweaagɪrɪnɪ. ⁵ Apimɪ ɲweaagɪ aiwɪ Gorɪxo xwɪá apɪ onɪmiá bɪkwɪ nánɪ aɪ ‘Aga joxɪ dɪxɪrɪnɪ.’ nurɪrɪ mɪwiagɪ enagɪ nánɪ o sɪnɪ sɪɲɪ nɪɲwearɪ nemerɪná ‘Xwɪá rɪpɪ nionɪ gɪrɪnɪ.’ wɪ rɪpaxɪ imónagɪmanɪ. E nerɪ aɪ o sɪnɪ niaiwɪ memeá enjána Gorɪxo sɪmɪmanɲɲyo dání re urɪɲɪnigɪnɪ, ‘Joxɪ tɪnɪ dɪxɪ rárɪawé tɪnɪ segɪ imónɪnɪfá nánɪ seaiapɪmɪfárɪnɪ.’ nurɪrɪ aiwɪ ⁶ rɪpɪnɪɲɪ enɪ urɪɲɪnigɪnɪ, ‘Dɪxɪ rárɪawé nuro ámá aɲɪ mɪdánɲɲyɪ nimónɪro émayɪ aɲɪ wɪyo ɲweaɲáná omɪɲɪ rɪá tɪɲɪ nɪwiro numépero yarɪná xwiogwɪ 400 múronɪfárɪnɪ. ⁷ Dɪxɪ rárɪawéyo ámá gwɪ axɪrɪmɪ omɪɲɪ rɪá tɪɲɪ wɪpɪrɪfáyo xamɪɲɲyo nionɪ rɪá umeáraná dɪxɪ rárɪawéyɪ e nɪɲweagɪasáná e pɪnɪ nɪwiárɪmɪ nɪbɪro xwɪá rɪpimɪ dání Gorɪxonɪ yayɪ nɪnɪmero seáyɪ e nɪmepɪrɪfárɪnɪ.’ Negɪ arɪomɪ xwɪyɪfá e nurɪmáná ⁸ re urɪɲɪnigɪnɪ, ‘Nionɪ “E seaiimɪfárɪnɪ.” réroárɪapɪ nánɪ dɪɲɪ morɪfá nánɪ sɪmɪmajɪfó rɪpɪ éɪrɪxɪnɪ.’ urɪagɪ Ebɪrɪfamo xewaxo Aisakomɪ nemearɪná rɪxa sɪfá wé wɪúmɪ dánɪ wáú wo nórɪmáná enjána iyɪ sɪmɪ sɪfó wákwiɲɪnigɪnɪ. Aisako e dání Jekopomɪ nemearɪ iyɪ sɪmɪ sɪfó wákwiɲɪnigɪnɪ. Jekopo e dání negɪ arɪfó írɪɲowá wé wúkaú sɪkwɪ wáú awamɪ nemearɪná enɪ iyɪ sɪmɪ sɪfó wákwiɲɪnigɪnɪ. ⁹ Arɪfó írɪɲɪfá awa Josepomɪ sɪpɪ dɪɲɪ nɪwiaiwiwo ‘Isipɪyɪfá aɲɲɲyo xɪnánɪɲɪfá nimónɪrɪ omɪɲɪfá nɪwiirɪná, ananɪrɪnɪ.’ nɪwiaiwiwo nɪgwɪ xeanɪro nánɪ bɪ egɪawixɪnɪ. Omɪ e sɪpɪ wɪagɪfá aɪ sɪnɪ Gorɪxo anɪɲɪfá dɪɲɪ nukɪkayorɪ ¹⁰ Isipɪyɪfá xeanɪɲɪfá wikárɪgɪfá dání éfá numɪnɪrɪná oyá dɪɲɪfá tɪnɪ Isipɪyɪfá mɪxɪfá ináyɪfá Peroyɪ rɪnɪɲoyá sɪɲwɪfá tɪɲɪfá e dání Josepo dɪɲɪfá nɪfá winɪpaxɪ rɪrɪfá píránɪɲɪfá nenɲwɪperɪfá rɪrɪfá yarɪɲagɪfá nɪwɪnɪrɪfá nánɪ gapɪmanɪfá ámɪnáo oimónɪrɪfá Isipɪyɪfá aɲɪfá nɪyonɪfá tɪnɪ

xfoya aṅf tɛni meṅweanfa nani rɛpeaṅnigini. ¹¹ Josepo gapimananf nimoniri meṅweanana Isipiyf aṅfo tɛni Kenaniyf aṅfo tɛni aiwa nani dɛwf nikeamoniro siyikf eanigfawixini. Negf arfowa eni aiwa nani pfa nerona bi manipaxf nimoniro aiw ¹² arfo Jekopo xwiyfa 'Isipiyf aṅfo aiwa weni.' rinarinagi arfa niwiri nani negf arfo irinowa iwamfo nuro meapfa nani uwariniginini. ¹³ Ami rfwyo aiwa bf yanro unana Josepo xewaninjo nani awanf nuriri 'Segf seriximeanonirini.' urfagi Isipiyf mixf inayf Peroyf riniṅo Josepomi xanmirowa tɛni xexirimeayf tɛni nani nijfa imoniniginini. ¹⁴ Josepo gf apimirowa weapfirixiniri xwiyfa yanf wiwarfagi epowa o tɛnf e nani niwerona oxf apixf niaiwf nɛni ayf ama 75 niwero ¹⁵ Bikwyo niriniri eaninipa Jekopo Isipiyf aṅfo nani niweri e dani nipemana enana negf arfo irinowa eni e dani pegfawixini. ¹⁶ Piyf awami xwfa weyaniro nani nimeami Kenaniyf aṅfo Sekemiyf riniṅe nani nimeami niyiro sɛna of arfo Ebirfamo Xamomi fwiarfaweyo nigwf niwiri bf enfyimi tigfawixini.

¹⁷ Rixa Gorixo arfo Ebirfamomi sfmimanfyo dani 'Dixf rarfaweyo e niwimifarini.' urinipi parimonfayi rixa aṅwi e imonarfa negf arfowa Isipiyf aṅfo dani saya nimoga warfa re eniniginini. ¹⁸ Ama arfo Josepo enipf nani majfa imoninif wo mixf inayf nimoniri Isipiyf aṅfo nimeṅwearfa ¹⁹ negf arfowami nepaxinif pakini nimoniri wiwapiyiri wigf niaiwf sɛnf xirfayf ywf tmeartigfapimi dani piyf oeniri sipi wikariri enorini. ²⁰ O ayo e wikararfa niaiwf wo —O negf arfo Mosesoyf riniṅorini. Gorixoya sɛnwyo dani niaiwf awiaxorini. Omi xinai nixiriri xaniyauf egf aṅfo emaf waf wo nimeṅweagfisana ²¹ Pero urarinipa neri piyf

oeniri nani wi e xegfpi wírarána xfomi xegf xemiái íwo wi e wírariniñagi niwiniiri nimeari piraniñf nimerfna xegf xewaxoniñf níméra unñigini. ²² Ayinani negf arfo Moseso Isipiyf anfo sikurfa yagfapi xfo eni sikurfa néisana Isipiyfyá nijfa imonagfapi xixeni nipiini nijfa nimoniri xwiyfa riri omiñf eri enfa nani dñf sixf niga wiapfniñmeanñigini. ²³ E nerf ai xegf xwiogwf nñf rixa 40 imonana re wimonaniñigini, 'Gf nriximeá Isireriyof bi nuri sñwf owiniñini.' niwimoniri nani nuri ²⁴ weniñf éyf winiñigini. Isipiyf wo xfo xegf xexirimeáyf womi sipi niwikariri iwanf mépearñagi niwiniiri 'Gf nriximeáomi ourakiowariniñini.' niyaiwiri Isipiyomi xfomi eni iwanf bi oeaminiiri éyf piyf nipikiri tiñigini. ²⁵ Piyf nipikiri nitirfna gf nriximeáyf re naiwiprafoiniri éyf, 'O yariñfipimi dani Gorixo gwiniñf nweanwaéne nealkweawariniñini nani rfa yariñi?' naiwiprafoiniri éyf xewanifo yaiwifpa axipi e miwiiwigfawixini. ²⁶ Sa weño wáfpi tñf xegf Isireriyf tñf e nani nuri waú mixf inarñagfi niwiniiri piyfá owiriniñini nani re urñigini, 'Áma axf rowagwi, pi nani axowagwini iwanf xaiwf éanarñi?' urfagi ²⁷ wfomi xaiwf nearf xopirarf wiminiiri éo arfo Mosesomi nixoyfpiowariri re urñigini, 'Go simixfagi joxi neameñweañoxi imoniri xwiyfa piraniñf yeaimixipaxoxi imoniri nerf yariñini? ²⁸ Joxi agina Isipiyomi pikifpa nioni eni nipikimini ri yariñini?' urfagi ²⁹ arfo Moseso arfa e niwimo éf nuri anf midanf wo nimoniri Midianiyf anfo niñweari apixf niñmeámána naiwf waú nemeari niñweañisana ³⁰ rixa xwiogwf 40 múróána áma dñf meañe dfwf Sainai tiñfmini emearfna re enñigini. Íkfa enf tñf winatina rfa ná minf apiawfniñf wearñe

dáni aṅṅajf wo siṅáni wimóniṅinigiṅi. ³¹ Arfo Moseso íkfa ana rfa ná minf ápiáwfiṅi weariṅagi niwiniṅrfa ná xfo winariṅfpi náni ududf neri ‘Píránṅf siṅwá owiniṅmifi.’ niyaiwiri aṅwi e warfna Ámináo re uriṅinigiṅi, ³² ‘Nioni ḡwfa dixf arfowa Ebirfamo tfni Aisako tfni Jekopo tfni awa nixfdagfonirifi.’ urfagi arfo Moseso sirf nipikiniṅi óf nikarinirifi náni ‘Ami siṅwá bi tfni owiniṅmifi.’ miwimónipa yariṅagi aiwi ³³ Ámináo re uriṅinigiṅi, ‘Xwfa joxi roṅe ḡwfa imóniṅe eṅagi náni dixf síkwf sú yoárei. ³⁴ Isipiyf aṅfo dáni ḡf ámáyo umépeaniro wikárarigfápi siṅwá winirifi amipi nifi wikárarigfápi náni “Yeyi!” rariṅagfa arfa wiri eṅaoni yeáyf wimixfimiṅinirifi náni wepariṅifi. Ayináni joxi wiápinimeaf. Nioni “Isipiyf aṅfo náni orifrowáraumifi.” nimónarinifi.’ uriṅinigiṅi.” ³⁵ Sitipeno e nurifi ámi re uriṅinigiṅi, “Ámá o —O xami re urigfiforifi, ‘Go simixfagi joxi neameṅweaṅoxi imónirifi xwiyfa píranṅf yeaimixfipaxoxi imónirifi neri yariṅifi?’ urigfiforifi. O aṅṅajf íkfa onimianána tfiṅf e dáni siṅáni wimóniṅo eṅf sixf weámixána arfowami yeáyf uyimixemeari umeṅweari éwiniṅinirifi uowarifiṅo, ayf axo negf arfo Mosesorifi. ³⁶ Negf arfowami Isipiyf aṅfo dáni nipemeámi uṅorifi. Aṅf ayo dáni nipemeámi uminirifi nerfna ayá riwamónipaxf bi tfni emimf bi tfni niwipiya uri ipi ayfa rifi riwonf tfiṅf e dáni wipiyiri ámá diṅf meṅe nemeróna xwiogwf 40 múroarfa wipiyiri eṅorifi. ³⁷ Ripf eni negf arfo Isirerowami urifiṅo axorifi, ‘Segfyf wo wfa rókiamoariṅf nionfniṅf imónifna náni Gorixorifeanifarinifi.’ urifiṅo, ayf axorifi. ³⁸ Negf arfowéyf ámá diṅf meṅe awi neánifro ḡweaṅána dfwf miṅf Sainiyf riniṅfipimi niyiri roṅána aṅṅajf Gorixoyáo

xwiyfá uragorini. O seyfné nijfá imóniprfá nání eni xwiyfá Gorixoyá anipá mimónf aninjf íníná rínipaxf imóninjfpí anjfnajo rarinjagi arfá niwirí rfwamínj nearí winjningini. ³⁹ E nerí aí negf arfowéyf ‘Mosesomi awayini arfá owianeyi.’ mñwimónf nero rfwf numero amipí Isipiyf anjyo wejfpí nání ayá sipí niwirí nání ‘Ámí e nání mupaxenerfani?’ nñyaiwiniro ⁴⁰ arfo Mosesomi xogwáo Eronomi re urigfawixini, ‘Joxí ñwáfá bí nene negf xfdanfáwá nání neaimixei. Nene re dání apí xwanjwí níkwónimí nuranéná apí xámí neameani nání neaimixei. Ayf rípi nání ríraríñwini. Ámá Moseso ro, nene Isipiyf anjyo dání nñeaipeameami bíño dfwf rípi mí peyáná pí wímeáagi ámí ríxa mñweaparini? Nene majfáriní.’ nurárimáná ⁴¹ síñá gorf bí awí neaárfiro apí tñí burímákáú miá xopaikgf nimixiro nanjwí bí burímákáú miápi nání rídiyowá yaníro nání nñmeami níbíro wigf wé tñí imixfápi nání yayf seáymí dání néra ugíawixini. ⁴² Ayínání Gorixo rfwf numori emá tñí sogwf tñí síñf tñí nání xe dñf níkwíróa úfríxiní wárinjningini. Wárfagi ayf wáfá rókiamoagfáwa Bíkwyfo Gorixo nání niwuriyiro eagfá rípi tñí xixeni egíawixini, ‘Isíreriyfné, ámá dñf meñe nmero xwiogwf ⁴⁰ múroarfná nanjwí nípikiro rídiyowá wiagfo, ayf Gorixoníraní? Oweoi, nionimani. ⁴³ Isipiyf anjyo pñí niwiárimí nuróná senfá anj ñwáfá xegf yof Morokiyí ríninjfpíyá tñí ñwáfá síñfínj imixínj Repanyí ríninjfpí tñí —Ñwáfá apiaú sewaninjfyfné xfdaníro nání imixígfápiáurini. Apiaú nñmeami ugfá enagi nání nioniyá dñf tñí mñxf wa níbíro xwírfá nñseaikxero seapíkíomeáfáyo niwirimeami nuro anj xegf yof Babironí tñj e oríwami dání wáripírfáriní.’ Wáfá rókiamoagfáwa Gorixo nání e

nɪwuriyiro rɪwamɪŋɪ eagɪápi tɪni negɪ arɔwéyɪ xɪxeni egɪawixɪni. ⁴⁴ Negɪ arɔwa áma dɪŋɪ meɛŋe nemeróná senɪá aŋɪ —Senɪá aŋɪ iwá Gorɪxo Mosesomi ‘Áma nimixɪróná e éfɪrixɪni. E éfɪrixɪni.’ urɪri nimixɪróná iwá sɪŋwɪ nɪwɪnaxɪda úfɪrixɪnɪrɪ sɪwá wirɪ éáná imixagɪwárɪni. Iwá Gorɪxo nánɪ nepaxɪŋɪ imónɪŋɪpɪ sɪwá wiagiwá enɪ nɪmeámɪ emeagɪárɪni. ⁴⁵ Áma dɪŋɪ meɛŋe nɪmeámɪ emeagɪáwa pegɪámɪ dánɪ ámɪ wigɪ niaíwɪyɪ xamɪŋɪyɪ Josuao tɪni senɪá aŋiwá nɪmearo émá gwɪ wirɪ wɪrɪ negɪ xwɪá rɪpimi ŋweaagɪáyo Gorɪxo mixɪ xɪdowárɪŋe dánɪ wiwanɪŋɪyɪ nurápɪro senɪá aŋɪ Gorɪxomi seáyɪ e umepɪrɪwá nɪmeámɪ nɪbɪro nɪpákiróná ayɪ negɪ mixɪ ináyɪ Depito tɪŋɪ e nánɪ nɪpákía bagɪárɪni. ⁴⁶ Depito nánɪ Gorɪxo yayɪ winɪagɪ xɔmɪ Depito rixɪŋɪ re urɪŋɪnigɪni, ‘Ŋwɪá gɪ arɔo Jekopo rixɪdagoxɪ, aŋɪ joxɪ ŋwearɪa nánɪ wiwá onɪmɪrɪyinɪrɪ sɪŋwɪ naneɪ.’ urɪŋɪ aí ⁴⁷ aŋɪ iwá Depito xamɪŋo mumɪrɪyɪŋɪnigɪni. Umɪrɪyɪŋo, ayɪ xewaxo Soromonorɪni. ⁴⁸ E neri aí Gorɪxo, seáyɪ émɪ imónɪŋo aŋɪ áma mɪrarɪgɪáyo ŋweaarɪŋomani. O nánɪ wɪá rókiamoagɪ wo xwɪyɪá nɪrɪrɪ rɪwamɪŋɪ re eanɪrɪni, ⁴⁹ ‘Ámɪnáo re rɪŋoɪ, “Aŋɪna gɪ éfɪ ŋweámɪfa nánɪ íkwiaŋwɪnarɪni. Xwɪárɪmɪ gɪ sɪkwɪ íkwiarɪmɪfa nánɪrɪni. Nionɪ seáyɪ e seaimónɪŋáonɪ enagɪ nánɪ pí aŋɪ nɪmɪrɪyipɪráoɪ? Wí e nionɪ sá ŋweámɪfaé gɪyɪ erɪni? ⁵⁰ Re rɪniaiwiarɪŋoɪ, ‘Xwɪárɪ tɪni aŋɪna tɪni xewanɪŋo mimixɪpa enɪrɪni?’ rɪniaiwiarɪŋoɪ?” Ámɪnáo e rɪŋoɪ.’ Wɪá rókiamoagɪ wo e nɪrɪrɪ eanɪrɪni.” Sɪtipeno e nurɪmáná ⁵¹ re urɪŋɪnigɪni, “Mɪŋɪ sɪwɪá nɪyiro áma Gorɪxomi muxɪdarɪgɪáyɪ yarɪgɪápa arɪkwɪkwɪ néra uro arɪá mɪwɪ ero yarɪgɪoyɪné íníná kwɪyɪ Gorɪxoyápi sɪwá seainɪmɪnɪrɪ yarɪná mɪrɪtrakɪ inarɪgɪárɪni. Segɪ

arƙowa néra bagfápa axípi e yarigfoyfnerini. ⁵² Wáf rókiamoagfáyo negf arƙowa xeanɗf miwikarigfá wo rimónini? Oweoi. Enjína ‘Gorɗxoyá wé rónɗo binfárinini.’ xwiyfá yanf e niwiro áwanf uragfáwami negf arƙowa nɗipikía bagfa aiwi ríná soyfne awa enjína dáni ragfomi rfwf numero miyf nuriro nánini pɗkigfoyfnerini. ⁵³ Gorɗxoyá ɗwf ikaxf rinɗɗɗɗi anɗnajokwa Mosesomi urigfárimini dáni tɗgfáyfne imónɗagfa aí nepa mimáyo nɗinɗiro miɗɗarigfoyfnerini.” Sɗtipeno e urɗɗiniginini.

Sɗtipenomini sɗɗá nearo pɗkigfá náninini.

⁵⁴ Xwirixf umeanɗo nánini awí eánigfáwa Sɗtipeno e rarɗnagi arfá niwiróna wikf rfá ápiáwɗnɗɗi niwero nánini makɗɗwɗf niɗoro yarɗnagfa aiwi ⁵⁵ Sɗtipeno Gorɗxoyá kwíɗɗɗi ayá wí sɗɗf umímonɗo enagi nánini anɗnamini sɗɗwɗ agwɗ anánɗɗf wɗnɗɗiniginini. Wáf Gorɗxo tɗɗf e dáni pɗrónaparɗnagi sɗɗwɗ wɗnɗɗi Jisaso oyá wé náúmɗini éf roɗnagi wɗnɗɗi nerini ⁵⁶ re urɗɗiniginini, “Ai, nionini rɗxa anɗna oxoánɗini enagi wɗnɗɗi áma imónɗo Gorɗxoyá wé náúmɗini éf roɗnagi wɗnɗɗi enini.” uráná re egfawixini. ⁵⁷ Arfá niɗpɗrónɗo xwamiánf neróná omi fá xɗranɗo nánini axíná mɗɗf niɗpumi ⁵⁸ fá niɗxero xɗxoyɗpiɗf niɗméra nuro rɗxa anɗf apimi ákɗɗáyo bfarɗwámi dánini sɗɗá tɗɗi eanɗo yarɗgáwa wigf iyfá niɗpɗrayiro áma wo, Soroyɗ rinɗo oneameinɗo xfoya sɗkwf tɗɗf e niɗtayimáná ⁵⁹ Sɗtipenomini sɗɗá tɗɗi neáa ugfawixini. Sɗɗá tɗɗi neáa warfna o rfaiwá re rɗɗiniginini, “Áminá Jisasoxini, gf dɗɗɗɗi orɗɗwɗrárɗminini.” niɗɗini ⁶⁰ xómɗɗf niɗɗkwirɗ ámi enɗf tɗɗi rfaiwá niɗɗɗɗina re rɗɗiniginini, “Ámináoxini, ‘Omi sɗpi wikarɗapi nánini yokwarɗmɗ wiimfámani.’ miɗaiwipa ei.” nurárɗini peɗɗiniginini.

8

¹ Soro xegf ámáowa Sítipenomi pikiarfná dñf sfpí bñ mñwí “Apánf yarñjoñ.” yaiwññigñññ.

Soro ámá Jisasoyá sñyikf imónñgñfáyo xeanññf wikárññf nánñrñññ.

Sfá ayimñ dánñ ámá Jisasoyá sñyikf imónñgñfá Jerusaremñ ñweagñfáyo xeanññf rñfá tññf wikárarfná ayf nñññ éf numiamoróná wí Judia pñropenñsñyo amñ amñ ñwearo wí Samaria pñropenñsñyo amñ amñ ñwearo nero aiwñ wáf wurñmeiarñgñfáwa Jerusaremñ dánñ éf mugñawixñññ. ² Ámá Gorñxomi píránññf xñdanñro nánñ anññf minñ yarñgñfá wí Sítipeno pñyomi nñmeámñ nuro xwñfá nñweyárñmáná amñxñfá nñmero eñf tñññ ñwñ mieáagñfá aí ³ Soro re eñññigñññ. Ámá Jisasoyá sñyikf imónñgñfáyo paimñmñ nñwia nuri añf wiwá wiwámñ nñpáwiriñ pñfá nemeri oxñraniñ, apñxñraniñ, fá nñxeriñ níropémñ nuri gwñ añfyo nññwñrara uñññigñññ.

Samaria pñropenñsñyo xwñyñfá yayñ neainarññfpi nánñ wáf urñmegñfá nánñrñññ.

⁴ Ámá amñ amñ xñdñxñdowárñ éfáyñ éf numiamoróná xwñyñfá Jisaso nánñ wáf nurñmero ⁵ wigñ wo, Piripoyñ rñññño añf yoñ Samaria rññññfpiññ nñrémoriñ ámá Gorñxo yeáyñ neayimñxemeanñfá nánñ urowárénarñño nánñ wáf urarñfá ⁶ ámá ayá wí o tññf e epñroyñf nero o nura uññfpi arñfá wirow emñmñf o nera uññfpi sññwñf wñññro neróná dññf nawñññ nimónñmáná arñfá ókiarñf mónñgñfawixñññ. ⁷ Ayñ rñññ nánñrñññ. O yarññfpiññ dánñ imñfó dññf xñxéroarñgñfáyñf ámá ayo pñññ nñwiárñmñ nuróná xwamiánñf nñyárñmñ uro eñf sñwímñf egñfáyñf nañf imónñro sñkwñf ikñf egñfáyñf nañf imónñro yarññagñfá

n̄iw̄in̄iro n̄án̄i om̄i ar̄fá ókiar̄f numón̄iro ⁸ aṅf̄ apim̄i d̄án̄i yayf̄ seáȳim̄i d̄án̄i néra uḡfawix̄in̄i.

⁹ Ámá wo —O xegf̄ yoṅf̄ Saimonor̄in̄i. Aṅf̄ apim̄i d̄án̄i xegf̄ ikayf̄w̄f̄ t̄f̄n̄i ayáf̄ m̄f̄k̄f̄ nikir̄i xegf̄ yar̄in̄ṅf̄p̄i yar̄fn̄á ámá Samaria p̄t̄ropen̄is̄f̄yo ṅweagf̄áyf̄ ududf̄ wiagf̄or̄in̄i. O e ner̄i n̄án̄i “Nion̄i seáȳi e mimón̄in̄ṅáon̄ir̄f̄ani?” r̄inagor̄in̄i. ¹⁰ Ámá seáȳi e nimón̄ir̄i mer̄jweagf̄áyf̄ran̄i, ín̄im̄i wur̄fn̄igf̄áyf̄ran̄i, aṅf̄ apim̄i d̄án̄f̄ n̄f̄n̄i om̄i ar̄fá ókiar̄f̄ numón̄iro re ragf̄or̄in̄i, “Eṅf̄ sixf̄ eán̄in̄ṅf̄ Gor̄ixoyáṅf̄ rar̄in̄ṅwáṅf̄p̄i x̄f̄o imón̄in̄ṅf̄p̄i, ayf̄ ax̄f̄p̄i o imón̄in̄i.” ragf̄or̄in̄i. ¹¹ Ayáf̄ m̄f̄k̄f̄ nikir̄in̄ṅf̄yo d̄án̄i xegf̄ néra war̄in̄ṅf̄p̄i yar̄fn̄á ududf̄ nikár̄in̄iro n̄án̄i ar̄fá ókiar̄f̄ numón̄iro e ragf̄or̄in̄i. ¹² O n̄án̄i ámá aṅf̄ apim̄i d̄án̄f̄ȳf̄ s̄in̄i e yaiwiar̄fn̄á Piripo xw̄iyf̄f̄á Gor̄ixo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i umeṅwean̄f̄a n̄án̄i r̄in̄in̄ṅf̄ yayf̄ neainar̄in̄ṅf̄p̄i n̄án̄i wáf̄ ur̄ir̄i Jisasi Kiraiso n̄án̄i wáf̄ ur̄ir̄i yar̄in̄ṅaḡi ar̄fá n̄iwiróná d̄in̄ṅf̄ w̄ikw̄f̄rogf̄awix̄in̄i. D̄in̄ṅf̄ w̄ikw̄f̄róf̄áyf̄ ox̄f̄ran̄i, ap̄ix̄f̄ran̄i, wayf̄ meagf̄awix̄in̄i. ¹³ Saimono en̄i aí xw̄iyf̄f̄á Piripo n̄ira uṅf̄p̄i n̄án̄i “Nepar̄in̄i.” n̄iyaiwir̄i d̄in̄ṅf̄ n̄iw̄ikw̄f̄ror̄i wayf̄ mean̄in̄iḡin̄i. E nemáná Piripom̄i wí p̄f̄n̄i m̄iw̄iár̄f̄ an̄in̄ṅf̄ s̄in̄ṅw̄f̄ n̄iw̄inax̄f̄d̄imer̄i Piripo em̄im̄f̄ t̄f̄n̄i ayá r̄iwamón̄ipax̄f̄ seáȳi e imón̄in̄ṅf̄p̄i t̄f̄n̄i yar̄in̄ṅaḡi n̄iw̄in̄ir̄fn̄á ám̄i ám̄i ududf̄ nikár̄iga uṅf̄in̄iḡin̄i.

¹⁴ Wáf̄ wur̄imeiar̄iḡf̄áwa wigf̄ Jerusarem̄i ṅweagf̄ám̄i d̄án̄i ar̄fá re n̄iwiro n̄án̄i, “Samariayf̄ xw̄iyf̄f̄á Gor̄ixoyá r̄ixa ar̄fá n̄iwiro umím̄in̄áoṅf̄.” ar̄fá e n̄iwiro n̄án̄i wigf̄ waú Pitaom̄i t̄f̄n̄i Jonom̄i t̄f̄n̄i urowár̄f̄agf̄a ¹⁵ awaú n̄iw̄eri kw̄yf̄ Gor̄ixoyáṅf̄p̄i Samariayo en̄i w̄imean̄i n̄án̄i Gor̄ixom̄i r̄ixin̄ṅf̄ ur̄iḡf̄isix̄in̄i. ¹⁶ Ayf̄ r̄ip̄i n̄án̄ir̄in̄i. Ámá ayf̄ Jisasom̄i d̄in̄ṅf̄ n̄iw̄ikw̄f̄roro n̄án̄i wayf̄ n̄imearo aiw̄i kw̄yf̄p̄i s̄in̄i m̄iwaín̄iḡf̄áyf̄r̄in̄i. S̄in̄i m̄iwaín̄if̄f̄ enaḡi

náni awaú Gorixomi rixiñf nurimáná ¹⁷ o omi wé seáyí e ikwikwiárimf éaná kwíyípi ayo ainiñiniginí.

¹⁸ Saimono wáf wurimeaiarigfiwaú wé seáyí e wikwiárarigfipimi dání Gorixo xegf kwíyípi ayo mñni wiarñagí niwiniri ñgwí bi ñroari awaúmi mñni wimñiri neri ¹⁹ re urñiniginí, “Awagwí yarigfiipa nioni eni áma giyf giyf niyoní wé wikwiáraná kwíyí Gorixoyápi ainiñi nání ení sixf eaniñf awagwí imónigfipi nioni eni bi neámixfpiyi.” urfagi aí ²⁰ Pitao re urñiniginí, “Joxi ení sixf eaniñf imónigwí Gorixo anípa yeaiarñf rípi ‘Ñgwí tñni bf epaxonirini.’ yaiwiarñagí nání joxi dixf ñgwí aí tñni aníñfirixini. ²¹ Dñf joxiyá ‘Awaú yarigfiipa oemñi.’ yaiwiarñfpi Gorixoyá sñwíyo dání aga nañf wí mimónñagí nání joxi yawawi tñni nawíni ñikumixiniri yawawi yarigwípi epaxf mimónñini. ²² Ayináni sipi joxi emñiri éf rípi ríwímiñi ñimamori jiwaniñoxi dixf diñfyo dání ‘E oemñi.’ yaiwípi nání ‘Gorixo anani yokwarimf rfa niinirfenñoi?’ niyaiwiri rixiñf urei. ²³ Joxi yawawi sipi dñf yeaiwiarñfpi ayá wí dñf sixf riññagí sñwí ñiraniri fwf joxi yarñfipimi dání gwññf yáññagí sñwí ñiraniri nání rarñini.” urfagi ²⁴ Saimono re urñiniginí, “Awagwí ñrarigfipi wí minímeapa oeniri nání aiwaniñowagwí Ámináomi yarñf niwípiyi.” urñiniginí.

²⁵ E nemowaú egf sñwí tñni Jisaso emearfna winigfipi nání uriri xwiyfá Ámináo nání uriri niyárimi añf e pñni niwiárimi Jerusalemí nání nurína Samariayf añf obaxf wíyo xwiyfá yayf neainarñfpi wáf nura múrogfisixini.

Piripo áma Itiopia dñf womi uréwapññf naniñini.

²⁶ Piripomi aɗɗinaɗi Amináooyá wo nuriri re urɗiniginɗi, “Joxi nɗiwiáɗɗimeámi óf Jerusalemɗi dani aɗɗi Gasayɗi rɗinɗiɗipimi nani inɗiyi —Óf ayi áma dɗiɗi meange inɗiyirɗi. Ayi tɗiɗi e nani ui.” urɗagi ²⁷ o nɗiwiáɗɗimeámi nurɗi óf yi tɗiɗi e niremorɗina wenɗiɗi éfyɗi winɗiniginɗi. Gapiɗi Itiopia dani wo —O Itiopiayɗi aɗɗi meɗweaɗi Kadesiyɗi rɗinɗiyá amɗi ayá tɗiɗi imonɗiɗi nɗiɗi meɗe, ayɗi orɗi. O Jerusalemɗi dani Gorɗoxomi yayɗi seayɗi numemo barɗagi winɗiniginɗi. ²⁸ O ámi xegɗi aɗɗi e nani nurɗina karɗi osɗi iropearɗiɗipimi éf nɗiweamána xwiɗi Gorɗoxoyá wá rókiamoagɗi Aisaiao niri e eanɗiɗi fá niroa warɗagi ²⁹ kwiyɗi Gorɗoxoyá Piripomi re urɗiniginɗi, “Joxi nurɗi osɗi iropearɗiɗipimi ɗweaɗi wimeat.” urɗagi ³⁰ Piripo aɗɗi mɗiɗi nurɗi aɗɗi e dani arɗa wiyɗi winɗiniginɗi. O wá rókiamoagɗi Aisaiao niri e eanɗiɗi fá niroa warɗagi arɗa niri re urɗiniginɗi, “Joxi fá roariɗiɗi mɗiɗi nani rixa nɗiɗi nimonɗimána rɗi roariɗiɗi?” urɗagi ³¹ o re urɗiniginɗi, “Áma wo miniepiɗi neri neri, ariɗe neri mɗiɗi nani nionɗi nɗiɗi nɗiɗi imonɗimɗiɗi?” nurɗi re urɗiniginɗi, “Joxi nixemonapiɗi nionɗi tɗiɗi onweaiɗi.” urɗiniginɗi. ³² Xwiɗi Bikiwiyi eanɗiɗi o fá roariɗagi arɗa winɗiɗi, ayɗi rɗiɗiɗi, “Sipiɗi nɗiɗi nani nimeɗa warɗiɗi omi eni axɗi nimeɗa ugɗawixɗi. Sipiɗi miayo fá wiwákwimɗi yarɗina ogeɗi bi mirariɗiɗi o eni axɗi maɗi bi miyoamonɗiniginɗi. ³³ Ayá imiɗi wikararɗina áma wo nurakiri ‘fwɗi bi meɗoriɗi.’ murɗiniginɗi. Nɗiɗi xwiɗi tɗiɗi bi tɗiɗi meɗe nani xegɗi áma imonɗiɗi wiwanɗiyi wikariɗiɗi nani go áwanɗi urɗinɗiɗi?” xwiɗi o fá roariɗagi wimeanɗiɗi ayɗi aɗɗi. ³⁴ Itiopia dani gapiɗi Piripomi yarɗi niri re urɗiniginɗi,

“Wáfá rókiamoago níriri ean̄f ap̄i xewan̄ŋo nán̄i níriri ean̄frani? Ámá wo nán̄i níriri ean̄frani? Jox̄i anani áwan̄f níriréini?” ur̄fagi ³⁵ Piripo xwiyá B̄ikw̄yo eán̄ŋf ámáo fá róp̄imi dán̄i iwam̄fó nuréwapiya nuri Jisaso nán̄i rep̄iyf wiñ̄nigini.

³⁶ Awaú s̄ini ner̄meán̄imi óf ayimi nuri inīḡf wú wear̄ŋf e n̄remori Itiopia dán̄f gap̄imano re ur̄ñ̄nigini, “S̄iŋw̄f w̄nei. Inīḡf e wear̄ini. Nioni ‘Wayf omeán̄ini.’ n̄nimón̄ir̄náyf, pí n̄rakion̄wir̄arar̄ŋagi nán̄i wayf m̄meapa epax̄f imón̄im̄f̄ini?” ur̄fagi ³⁷ [Piripo re ur̄ñ̄nigini, “Jox̄i d̄ñ̄f bi bi mamó Jisasom̄ini d̄ñ̄f n̄wikw̄ror̄náyf, anani wayf meapax̄f imón̄ir̄f̄ini.” ur̄fagi o re ur̄ñ̄nigini, “‘Jisasi Kiraiso Gor̄xom̄i xewaxor̄ini.’ n̄yair̄i nán̄i d̄ñ̄f wikw̄ron̄ini.” nuri] ³⁸ os̄f íropear̄ŋf̄imi om̄ŋf mear̄ŋom̄i “Re ikw̄roárei.” nuri Piripo t̄ni Itiopia d̄ño t̄ni nayoari inīḡyo nán̄i n̄weri n̄p̄awiri e dán̄i Piripo ámá om̄i wayf umeañ̄nigini. ³⁹ Wayf numeair̄i awaú inīḡyo dán̄i n̄im̄n̄imeám̄i peyar̄ná re eñ̄nigini. Kwiyf Ám̄ináoyap̄ Piripom̄i añ̄ni ménap̄ñ̄nigini. Añ̄ni ménap̄aná Itiopia dán̄f gap̄imano Piripom̄i ámi s̄iŋw̄f bi m̄win̄pa ner̄i aiwi óf xeḡf war̄ŋf̄yimi nur̄ná yayf néra un̄nigini. ⁴⁰ Piripo wen̄ŋf étyf win̄ñ̄nigini. “Añ̄f xeḡf yoń As̄dot̄i r̄fa rémón̄ini?” n̄yair̄i e dán̄i nur̄ná añ̄f óf e ap̄i ap̄i ikw̄rón̄ŋf̄yo xwiyá yayf neainar̄ŋf̄pi wáf nura n̄im̄urori añ̄f yoń Sisaria r̄in̄ŋf̄p̄imi rémon̄nigini.

9

Soro Jisasom̄i d̄ñ̄f wikw̄ron̄fyi nán̄ir̄ini.

¹ Soro s̄ini ámá Jisasom̄i x̄dar̄iḡáyf p̄ni wiár̄r̄ix̄in̄ri éf n̄remori re n̄ira n̄emer̄ná,

“Jisasomi anihí nuxídirónáyí, miyíó rárárinihíyónihí uríkwínáná pípíkímí wianíwáriní.” nira nemeírná apaxípánihí imónigfáyo seáyí e wimóniño tíhí e nání nuri ² omí re urihínigini, “Nioní aní yoí Damasíkasi nání nuri Judayene negí rotú aníyo awí eánigfáyí oxíraní, apixíraní, giyí giyí óf Jisaso tíámíni inihíyimi xídarinagíá níwínírná fá níxíriri gwí nijiri Jerusaremí re nání nímeámí bímfá nání joxí payí bí Judayeneyá rotú aní wiwá wiwámí mewegíawa nání nírirí ríwamihí nearí niapowáreí.” nuri o payí nearí mání wiowáraná ³ Soro payí nurápirí nímeámí nuri nuri nuri ríxa Damasíkasi tíhí e aní e rémóáná re enihigini. Anínamí dání wíá nókiénapírná omí wíá wókiárinigini. ⁴ Wíá wókiáraná o xwíáyo píkinímeááná re enihigini. Anínamí dání xwíyá re rínénapírinigini, “Soroxini, Soroxini, joxí pí nání nioní ríkikíríó níkararíhí?” uríagí ⁵ Soro re urihínigini, “Ámináoxini, joxí goxirini?” uríagí “Nioní Jisasoní joxí ríkikíríó níkararíjonirini.” urihínigini. ⁶ E nuri re urihínigini, “E nerí aí joxí níwiápirímeámí aní apí ikwíronihípimí nání nuri e ηweanáná ámá wo joxí aga nerípi nání áwaní ríriníhoí.” urarírná ⁷ Soro tíni warigfáyí e nírówapimáná xwíyá bí mírípaxí nimóniro xwíyá rínénapírinípi arfá níwiro aiwí ámá womí síhíwí mívínigíawixini. ⁸ Soro xwíáyo píkinímeaé dání níwiápirímeárí xegí síhíwí noxoarí nanirí aiwí amípi wí síhíwí wínipaxí mimónihagí nání omí wéyo fá nímaxíríro nímera nuro Damasíkasi nírémore ⁹ níhwearírná o síní síhíwí mívínipaxí nerí inígí níri aiwá níri mepa yarírná sfá wíyá wíyi óríhínigini.

¹⁰ Ámá Damasíkasi ηweanjíyí wo —O xegí yoí Anana-

iasorini. Jisasomi uxɗdarɗɗɗi worini. Omi Ámináo oriɗa nupáriti “Ananaiase!” urána o “Ámináoxtini, nionɗi ɗweaɗini.” urɗagi ¹¹ Ámináo re urɗɗiniɗini, “Joxi niwiáptini meámi óf Awiaxoi rɗɗiniɗini nánɗi nuri aɗɗi Judasoyáiwámi dánɗi áma aɗɗi xegɗi yoɗ Tasasi dánɗi Soroyi rɗɗiniɗo nánɗi yarɗɗi wiɗi. ‘O re rɗɗweani?’ Yarɗɗi e wiɗi. Ai agwi o nionɗi xwiɗɗá rɗɗimɗi niarɗɗagi nánɗi rarɗɗini. ¹² O oriɗa niwiniɗɗina re winɗɗini. Áma wo, Ananaiasoyi rɗɗiniɗo niwiápti xɗo ámi siɗwi anini nánɗi wé seáyi e wikwiáɗɗagi winɗɗi enagi nánɗi eni rarɗɗini.” urɗagi aɗ ¹³ re urɗɗiniɗini, “Ámináoxtini, áma obaxɗi áma joxi niarɗɗini nánɗi xwiɗɗá rarɗɗagɗa arɗa winɗɗini. O áma joxiɗa imóniɗɗáyo Jerusaremɗi dánɗi sɗpi wikáɗɗi nánɗi arɗa winɗɗini. ¹⁴ Apaxɗipáɗɗi imóniɗɗá xwéowa payɗi nearo wiowárenapɗagɗa nánɗi áma joxi xwiɗɗá rɗɗimɗi niɗɗina yoɗ Jisasoyi rarɗɗáyo gwɗi yipaxɗi nimónimɗi biɗorini.” urɗagi aɗ ¹⁵ Ámináo re urɗɗiniɗini, “O gɗi inókiniɗi omiɗi niarɗɗini imóniɗi yoɗ nionɗi nánɗi émayo tɗni wigɗi miɗi ináyiɗo tɗni dɗiɗi Isireriyi tɗni wáf urɗi enɗa nánɗi rixa rɗɗeɗa enagi nánɗi joxi anani o tɗi e nánɗi ui. ¹⁶ O nionɗi nánɗi wáf urɗimearɗina rɗɗiniɗi wimeanɗi nánɗi xamiɗoni niɗɗa niwiri wiwapiyimɗini.” urɗagi ¹⁷ Ananaiaso arɗa e niwimi nuri aɗɗi niwámi niwiri wé seáyi e niwikwiáɗɗimána re urɗɗiniɗini, “Jisasomi dɗiɗi niwikwɗorai nánɗi gɗi niɗɗimeá imóniɗi Soroxini, Áminá Jisaso, óf joxi barɗiɗini siɗani simóniɗo joxi ámi siɗwi anini kwíyi oyápi siɗi rimiɗo eni nánɗi nirowárenapɗagi barɗini.” urána axina re eniniɗini. ¹⁸ Siɗwiɗo yiɗini imóniɗi upáɗɗi rɗɗeámioaɗini. Rɗɗeámioáana o ámi píraɗɗi siɗwi nani nánɗi niwiáptini meari wayɗi ni meámána ¹⁹ aiwá

niniri enj sixf eaniniginini.

Soro Damastkasiyo ninwearfna uréwapiyinj nánirini.

Soro áma Jisasomi xfdarigfa Damastkasiyo nweagfayf tfini sfa wi ninwearfna kiki fa bi mé re eniginini. ²⁰ Apaxf mé xegf Judayya rotú anj wi e wi e mirininyo nipawiemerf Jisaso nani “Ajf Gorixomi xewaxorini.” urimeniginini. ²¹ E urimearfna xfo rarinjagi arfa wiarigfayf nfini aninjf ududf niwiniro re nri ga ugfa wixini, “Jerusaremi dani áma Gorixomi xwi yfa ririmf niwirfna yof Jisaso yf rarigfayo rikikiffo niwikarimi bino, ayf ro menirani? Áma re danj axfpi yarigfayo eni gwf niyiri nimeami nuri apaxpaninj imonigfa xweowa tinf e warminiri bino, ayf ro menirani?” nri ga warfna ²² Soro waf nurimerf piraninj nrenwipéa nurfna xegf Judayo ududf winf nurekariri “Áma Gorixo yeayf neayimixemeanfa nani uowarenapijo, ayf Jisasinini.” urarfna ayf o e urarinjfpf xopirarf wipaxf bi mimonigfawixini.

Judayf Soromf mekaxf umegfa nanirini.

²³ Sfa ayf wi rixa nimuromana enana xegf Judayf Soromf pikianiro nani awi neaniro mekaxf meagfa aiwi ²⁴ Soro ayf xfo nani mekaxf metapi nani arfa wiagi nani ayf o ef uminiri nani peyeana opikianeyinro anj api nipiminini akinyayo midimidani fwi ge ge inije ikwawiyimirani, arfwiyimiranini, inina aninjf awi niroa pwarinjagfa aiwi ²⁵ xegf uréwapiyarinjyf re egfawixini. Rixa sfa yinjanana Soromf soxf fa xwe wumi nimirimana gwf njimana akinyayo seayf emi dani awayini nimumowara wefnana o xwfa mife dani niroaminimeami uniginini.

Soro ámi Jerusaremí nání uŋf nánirini.

²⁶ Soro rixa Jerusaremí nání nuri e nírémómáná xewanŋo ámá Jisasomí xfdarigfáyf tñní gwiaumf oinimniri yarfná ayf “O ení nene tñní Jisasomí xfdarŋwáyf womani.” niyaiwiro wáyf niwiéra warŋagfa aiwi ²⁷ Banabaso omí saŋf nurápri wáf wurimeiarigfáwa tŋf e nání niwirimeámi nuri Soro óf e nuri Ámináomí siŋwf winiri o tñní xwiyfá riniri eŋfpí nání repiyf wiri o Damasikasí niŋwearí Jisaso nání wáf nurirfná ayá igigf mé urarŋfpí nání repiyf wiri eŋiniginí. ²⁸ E eŋíná dání Soro Jisasomí dŋf wikwíroarigfáyf tñní gwiaumf niniro anani Jerusaremí aŋf nípimíni nemerfná ayá igigf mé Áminá Jisaso nání nuréwapiya nuri yarfná ²⁹ Judayf émayf tfámíni xirigfáyf niwiápnimearo re egfawixini. O tñní xwiyfá ximiximf niniro mixf nirinfnasáná rixa “Omí píyo dání pikianiréwini?” niriniro e yaniro yarŋagfa aiwi ³⁰ Jisasomí dŋf niwikwíro nání xegf xexirfmeá imónigfáyf omí owikáraneyiniro rinarigfápí nání niŋfá nimónimáná omí nimeámi aŋf yoŋ Sisaria nání niwero e dání aŋf Tasasí tŋfmí nání urowáraugfawixini.

³¹ Ayínáni ámá Jisaso yá siyikf imónigfá Judia piropenisfyo ŋweagfáyfrani, Gariri piropenisfyo ŋweagfáyfrani, Samaria piropenisfyo ŋweagfáyfrani, nñní niyopiýariri niŋwearo dŋf sŋkf nomixiga nuróná Ámináo nání wáyf wiro kwíyf Gorixoyápi arírá wiri yarfná ámá siŋf winí winí ní kumixiga ugfawixini.

Pitao Iniasomí naŋf imixiŋf nánirini.

³² Pitao aŋf api api ikwíroniŋfyo nemerfná aŋf yoŋ Ridayí rinŋfpimí nání niwerí nírémorí ámá Gorixoyá

imónigfá e ηweagfáyf tñni niηwearfná ³³ ámá wo — Xegf yoŋ Iniasoyf riniηorini. Xegf enŋ nñni siwimf eno enagi nánf íkwianwfyo wenáná xwiogwf wé wfúmi dánŋf waú wo múroηorini. O íkwianwfyo wenagi Pitao siηwf niwiniŋi ³⁴ re uriniηigini, “Iniase, Jisasi Kiraiso píraniniŋf simixfagi nánf niwiápfniɱeari dixf íkwianwf kíroárei.” uráná re eniniηigini. O axiná wiápfniɱeariniηigini. ³⁵ Niwiápfniɱeari emeariηagi ámá aŋf apf Ridayi riniηfpimi dánŋfyf tñni ámá ayoxf Saroniyf riniηfpimi ηweagfáyf tñni omi siηwf e niwiniŋi nánf nikiŋimóniŋi Amínáo táfámiŋi dñŋf wikwfrogfawixini.

Pitao uráná Tabitáí wiápfniɱeari nánirini.

³⁶ Aŋf yoŋ Jopayi riniηfyo apixf Jisasomi xfdariŋf wí —Í xegf yoŋ Tabitáirini. Girikiyf pfné tñni Dokasirini. Í kikiŋá bi mé aniŋf minf ámá uyipeayf imónigfáyo nánf ayá niwianiri nánf saŋf nurápa wariniŋi. ³⁷ Í Pitao siŋni Ridayo ηweanáná simixf niweri peniniηigini. Péagi piyimf píraniniŋf igfá nearo aŋf awawá ikwfróniηfyo seáyi émi nitimáná ³⁸ “Pitao aŋf yoŋ Ridayo ηweaniŋi.” riniŋariniηagfá arfá niwiro Jopa aŋf apimi dánf aŋwi e enagi nánf Jisasomi xfdarigfáyf wigf waúmi urowaráná awáu nuri waunf rixiŋf re urigfisixini, “Joxi nene tñŋf e nánf bei. Siŋni mepaniŋi.” urfagfi ³⁹ Pitao niwiápfniɱeari awáu tñni niŋiŋiŋi aŋf e rémóáná ayf aŋf awawá seáyi émi ikwfróniηfwámi nánf nipemeámi niŋiŋiŋiŋi apixf anf imónigfíwa xfo roŋe aŋwi e éf niŋiŋimáná ηwf nearo rapirapf aikf amipf nñni í siŋni wíyf tñni niηwearfná imixagfpi siwá niwia warfná ⁴⁰ Pitao ayo “Wáfmi nánf peyeápoŋi.” nurowáriŋimáná xómiŋf niyikwiri Gorixomi yariniŋf niwimáná apixf

piyi wenfiminini nikinimóninini re urinigininini, “Tabitaixi, wiapfinimeai.” urána re enigininini. Í rixa sihwf noxoari Pitao hweanagi niwininini sá wfrarininije dani niwiapfinimeari éf hweanigininini. ⁴¹ Niwiapfinimeari éf hweáána Pitao imi wéyo fá nixirimáná nimeyoari áamá Gorixoyá imónigfáyo tfini apixf aniwami tfini eni rfaiwá nurinini rixa fwiapaná í ámi shf úagi nán ayo minini winigininini. ⁴² Pitao e éfpi nán áamá anj Jopayf rininije nimenini hweagfáyf arfá niwiáiróná obaxf wí Ámináomi dñf niwkwíróa ugíawixinini. ⁴³ O sfá ayá wí Jopa niwerfíná áamá wo tfini —O xegf yof Saimonoyf rininjinini. Burimákau wará enj eri yeáyf imixirinini yarinjorinini. O tfini hweaagfirinini.

10

Anjnajf wo Koniriasomi shánur úonapinjf nánirinini.

¹ Anj yof Sisariayf rininjfpimi áamá wo —O xegf yof Koniriasoyf rininjinini. Émayf porisf siminjf niwiniro axe gwf mónigfá Itariyf rininjfy seáyf e imóninjfyf worinini. ² “Gorixomf píraninjf ouxfdiminini.” niyaiwirf aninjf minf yarinjorinini. O tfini áamá xegf anjyo hweagfáyf tfini Gorixo nán wáyf niwiniro nán Judayf uyipeayfo sanj urápayiri nfgwf minini wiayiri yarinjorinini. Íníná Gorixomf xwiyfá ririmf wiayarinjorinini. ³ O sfá wiyimi 3:00 p.m. imónináná orinjá winarfíná anjnajf Gorixoyá wo niwimeari re urinigininini, “Koniriasoxinini!” urfagi ⁴ o sihwf agwf niwinarininisaná sirf nipikininini re urinigininini, “Ámináoxinini, pírinini?” urfagi anjnajo re urinigininini, “Gorixo xwiyfá joxi ririmf wiayarinjfpf arfá sirf uyipeayfo sanj nurápirfíná minini wiayarinjfpf sihwf ranini neri nán yayf winarinjagi

náni nirowárenapɔi. ⁵⁻⁶ Agwí joxi áamá wo Saimonoyi riniɔmɔ —O xegí yoí bi Pitaorini. O áamá burimákaú wará ení erí yeáyí imixiri yariɔ Saimonoyi riniɔyá aɔí rawirawá imanɔpá tɔni miriniɔiwámi ɔweani. Omi wirimiauɔri náni Jopa náni áamá wami uowárei.” ⁷ Anɔnajo e nurimi úaná Koniriaso xegí aniwámi omiɔí wiarigíáyí waúmi “Eini.” nuriri simiɔí winarɔí xfo tɔni anɔí miní emearɔí womi eni —O “Gorixomi píranɔí ouxɔdɔmini.” niyaiwiri anɔí miní yariɔrini. Omi eni “Eini.” nuriri awami ⁸ amipi nɔni anɔnajo urɔri náni repiyí niwimána Jopa náni uowariniɔini.

Pitao ikwíkwí niyáriti winiɔɔpi nanirini.

⁹ Sá wegíawa wápi tɔni niwiáɔnimeámi nuro nuro sini óf e nuróna Jopa tɔí e anwi e rémoanro yarína Pitao ikwawedí imóninána Gorixomi xwiyá ririmí wiminiri náni aɔí xfo weariniwámi waíwyo niyéga nipeyiri aɔí ríwí seáyíyo ikwíroniɔe dáni e yarína ¹⁰ agwí wíagi “Aiwá onimini.” niwimóniri aí ayí aiwá sini riyamí yarína ikwíkwí niyáriti ¹¹ weniɔí yánfíyí winiɔiniɔini. Anɔnamí dáni óf ninimána rapirapí xwé wuniɔí imóniɔí bi midáni biaú midáni biaú ía nixirimána xwíáyo náni awayini nímamówara wepininarinagi niwiniri ¹² rixa xwíáyo ikwiárinána weniɔí éyí winiɔiniɔini. Nanwí xwé xixegini tɔni amipi agwí tɔni napéa warinɔpi tɔni iní xixegini tɔni iwáɔpimi weɔagi winarína re eniniɔini. ¹³ Xwiyá bi nirinénariri re uriniɔini, “Pitaoxini, niwiáɔnimearí nanwí aɔi nipi kirí nei.” uríagi aí ¹⁴ Pitao re uriniɔini, “Ámináoxini, aga oweoi. Nanwí Judayene ɔwí ikaxí eániɔipimi dáni ‘ɔwíáriní.’ riniɔipi, ayá nininiri piaxí neániɔaxí imóniɔipi sini

miníáoni enagi nání joxi níríípi wí emiméini.” urfagi
¹⁵ xwiyfá ámi bi re rinénapiñiniginí, “Gorixoní ríxa
 ‘Ŋwáfá mimónini.’ ráríípi nání siní dñf re miyaiwipani,
 ‘Nínirínáyí, siní ayá nininiri piaxí neánipaxí
 imóniñpíríani?’ miyaiwipani.” rinénapiñiniginí.
¹⁶ Pitao siñwí winiri arfá wiri éfpi axfpi biaú bi
 niwinayimáná enáná re eniginini. Iwáfpi apaxí mé
 nipeyiri anfnamí aíniniginini.

¹⁷ Pitao íkwíkwí niyáriti winíípi nání “Pí nání rfa
 winíini?” niyaiwiri ududf ayá wí nikáriga warfná
 re eniginini. Ámá Koniriaso xfo tíñf e nání wáf
 uowáfáwa anf wíyo Saimonoyá anf nání yaríñf niwiera
 nibimáná ríxa ákíñá fwi e nírónapíro ¹⁸ rfaiwá re
 rigfawixini, “Ámá Saimono ámi yoí bi Pitaoyi riníño
 re riñweani?” rfaiwá e rarfná ¹⁹ Pitao íkwíkwí niyáriti
 mífípi nání “Pí nání rfa winíini?” niyaiwiri dñf
 e pikínarfná Gorixoyá kwíyípi omi re uríñiniginí,
 “Arfá ni. Ámá wáu wo joxi símeaníro nání pfa
 siaríño. ²⁰ Wigf dñfyo dání marfái, niwaníñoni
 awa joxi siriménapfíri uowárenapfá enagi nání joxi
 niwiápniimeámí niwepfíniri dñf obibaxí ‘Pí nání rfa
 yaríñini?’ mímó anani awa tñni níkumíxiniri nawíni
 úpoyi.” urfagi ²¹ Pitao awa rogíe nání niwepfíniri re
 uríñiniginí, “Arfá nípoyi. Ámá soyfne pfa yaríño,
 ayf nioni nání yaríño. Soyfne pí nání bfoyfnerini?”
 urfagi ²² awa re urígfawixini, “Koniriaso —O porisf 100
 imónigfáyo seáyi e wimóniñorini. Ámá wé róníño
 nimóniri Gorixomi wáyf wiaríñorini. Dñxf Judayf nñni
 ‘O ámá nañorini.’ rarígorini. Omi anfnajf wo re uré-
 napíñiniginí, ‘Joxi xwiyfá o rírinfápi arfá wirfa nání
 omi wirímiaupfíri nání dñxf wami uowárei.’ urénapiñf
 nání bfwáonerini.” urfagfa ²³ Pitao “Anani níwiapíro

nioni t́fni sá oweaneyi.” uriniginini.

Pitao Koniriasoyá anjwám nánì uńf nánirini.

Sá wejo wáfpi t́fni niwiápfnimeari awa t́fni nuróná áamá Jopa dánf Jisasomi dínf niwákwíro nánì xexirimeá imónigfáwa t́fni nawini nuro ²⁴ ófmi sfá wiyi wegfáwa niwiápfniméami warfná Koniriaso xegf xexirimeáyf t́fni xegf níkumixiniri emearigfáyf t́fni awí neárimáná weninfi neri gweanáná Pitao anfi apimi Sisariayf rininifpimi nírémori ²⁵ anfi Koniriasoyáiwámi páwiminiri éyf o Pitao t́fni nerimeánirfná oyá síkwf t́nfi e nipfkinimeari minfi xwífayo ikwíroniginini. ²⁶ E éagf aiwi Pitao omi árfwf numeari re uriniginini, “Joxi niwiápfnimeari éf roi. Nioni eni sa áamá wonirini.” nuriri ²⁷ o t́fni xwífá nírini neri nerimeánimf nipáwirfná áamá obaxf awí neánro gweanagfa niwiniri ²⁸ re uriniginini, “Judayene re rinarihwápi nánì émayfné xamifyfne eni nijfá imóniñoi, ‘Nene émayf t́fni gwiaumf nintranénaranti, xwífá niñwaranénaranti, apimi dánt negf hwf ikaxf rinarihwápimi wiaikiarinwini.’ E rinarihwápi nánì xamifyfne nijfá imóniñoi. E neri aí Gorixo nioni re oyaiwiniri oriñá nipariniginini, ‘Émayf aí wo t́fni gwiaumf minipaxf mimónini.’ E oyaiwiniri oriñá niparinif enagf nánì ‘Émayf t́fni gwiaumf ninirfná piaxf eánipaxirini.’ wí sinf rípxonimanti. ²⁹ Gorixo síwá éninfi níf enagf nánì áamá rowa nioni nirimeanro báná nioni urakiminiri wí murf sa arfá niwirf númi bfaniginini. Ayináni yarinf bi oseaimini. Pí nánì nirimeáfonirini?” urifagi ³⁰ Koniriaso re uriniginini, “Nioni agíná ayiminif sfápi t́fni xixeni reyáiná 3:00 p.m. imóniñáná anfi riwámi dánt Gorixomi xwífá ririmf wiarfná re eniginini. Áamá rapirapf

xwínfá eaarínjé yínínjé wo nírónapírí ³¹ re nírínjínigíní, 'Koniriasoxíní, joxí Goríxomí yarínjé wiarínjéfpí arfá sirí joxí áamá uyípeayíyo arírá wiyarínjéfpí sínjwí ranírí nerí nání yayí winarínjagí nání nírówárénapínjoi. ³² Agwí joxí áamá wo Saimonoyí rínínjomí —O xegí yoí bí Pitaoríní. O áamá burímákáú wará enjé erí yeáyí imíxírí yarínjé Saimonoyí rínínjoyá anjé rawírawá imanjéfpá téní mírínínjéiwámí njweaní. Omí wirímiaupírí nání Jopa nání díxé wamí uowáreí.' nírítagí ³³ nioní síní mé anjéní áamá wa joxí sirímeapírí nání uowáraná joxí nanjé nerí awa téní bííní. Agwí nene Ámínáo 'Xwíyífá ayo urííríxíní.' rírínjéfpí nípíní arfá wianítrane nání Goríxoyá sínjwí aníje dání awí neánárítrane njweanjwíní." urínjínigíní.

Pitao anjé Koniriasoyáiwámí dání uréwapíyínjé náníríní.

³⁴ Pitao manjé níyoámorí re urínjínigíní, "Xámí nioní Goríxo yarínjéfpí nání majfá nerí aiwí agwí ríxa níjéfá imónínjíní. O wí símé símé e nímerí anímé yaríánínjé epaxomaní. ³⁵ Omí wáyí wiro wé rónínjé imónínjéfpí ero yarígífá gíyí gíyí gwí wirí wirímí dánjé imónínjéfáyí aiwí xíto tífámíní báná ananí yayíní níwirí umímínarínjéfríní. ³⁶ Xwíyífá Goríxo Isírerene yanjé neaiapínjé rípí nání seyíné ríxa níjéfáríní. Jisasí Kiraisomí —O Ámínáo nimónírí áamá níyoní seáyí e wimónínjoríní. Omí dínjé wíkwíroarínjéwápímí dání Goríxo téní píyífá wírínípxéfá imónínjéwíní. ³⁷ Jono xámí wayé xegí umeainjéfpí nání wáf nememáná enjáná Gariri dání iwamíó nimóga bírírí Judia píropenísíyo amí amí imónímerí enjéfpí nání xamínjéyíné níjéfáríní. ³⁸ Nasaretí dánjé Jisaso nání rarínjíní. Omí Goríxo nírféarí xegí kwíyífpí wirí enjé

sixf weámixiri éáná o Gorixo dñf ukikayonagi nánì nemerfná á máyo nanfnì nìwiiri á má obo dñf nixixérorì sfpì wikárarñfyo nìyonì nanf imiximenfpi nánì seyfné rìxa nìjfarìni. ³⁹ Amìpì o negf Judayf anfyo erì negf anf xwé Jerusaremipimì dání erì enfpì wone sñwf wìnaronwáone riwonerìni. Omì nfpìkiróná yoxáfyo yekwìroárfagfa aí ⁴⁰ sfá wiyáú wiyì nórìmáná enáná Gorìxoyá dñfyo dání nìwiápnìmearf á má sñwf anigfe dání sñgánì wimónñnigìni. ⁴¹ Gf á má Judayf nfnì sñwf anigfe dání marfáf, á má Gorìxo eníná dání sñwf wìnarófrixinìrì neaeyíronone —None o xwárfpáyo dání nìwiápnìmeámáná enáná o tfnì inìgf nìrane aiwá nìrane enwáonerìni. Noneyá sñwf anñwaé dání sñgánì nìneaimónìrì ⁴² sekaxf re nearñnigìni, ‘Soyfné nionì nánì á máyo wáf urìmero “Á má sñf ñweagfáyo tfnì rìxa pegfáyo tfnì nìyonì áwìni e nñweámáná wigf yarìgfápi eyeyírómf enfa nánì Gorìxo rípeaño, ayf orìni.” Áwanf e urìmero éfrixinì.’ ⁴³ E nearñjo nánì wáf nearókiamoagfa nfnì re nearagfórìni, ‘Á má omì dñf wikwfrófáyf nfnì xfo wiñfpimì dání Gorìxo ananì yokwarìmf wiarñftrìni.’ nearagfórìni.” urñnigìni.

É máyo Kwíyf Gorìxoyápi waínñf nánìrìni.

⁴⁴ Pitao xwíyfá api sìnì nura warfná re enñnigìni. Á má xwíyfá o rarñfpì arfá wiarìgfáyo nìyonì kwíyf Gorìxoyápi waínñnigìni. ⁴⁵⁻⁴⁶ Kwíyf Gorìxoyápi waínáná Judayf Jisasomì dñf wikwfroarìgfá Pitao tfnì bfáyf wenñf éfáyf wìnìgfawìxìni. Xwíyfá arfá wiarìgfá tìyf rìxa pfné xìxegfnì ayf majfá imónìgfáyf rìro Gorìxomì seáyf e umero yarìñagfa nìwìnrò nánì re yaiwigfawìxìni, “Gorìxo xegf kwíyf é máyo sfpfì mfwì nene xwé ayá wì neaiapñfpa ayo enì anfá axfpì rfa wiarìni?”

nɪyaiwiro ududf̄ nikárìga waríná Pitao re urìḡḡnìgìní,
 47 “Ámá kwíyí Gorìxoyápi wáíníí tíyí iniigí t̄ní wayí
 meapaxí mimónìḡḡi.’ go r̄ínìḡḡi? Oweoi, kwíyípi
 nene neaáínìḡḡípa axípi wáíníí eḡagí nánì ámá wo e
 r̄ìpaxí mimónìní.” nurìrì 48 sekaxí re urìḡḡnìgìní, “Ámá
 t̄tyo Jisasi Kiraisomi d̄ìḡí wìkwíróarìḡḡá nánì wayí
 umeaíпойi.” uráná ayí “‘Joxí nene t̄f̄ní s̄f̄á ámí w̄nì re
 oḡweaneyí.’ neaimónarìní.” urìḡf̄awixìní.

11

Pitao Koniriasoyá aḡiwámì eḡípi Jerusalemì dání
 áwají urìḡḡí nánìrìní.

1 Wáf wuri meariḡḡáwa t̄f̄ní ámá Jisasomi d̄ìḡí
 n̄wìkwíróro nánì xexìr̄f̄meánìḡí imónìḡḡá Judia
 píropenis̄tyo wí e wí e ḡweaḡáyí t̄f̄ní xwíyíá r̄ìpi
 r̄ìnarìḡḡí ar̄f̄á n̄wiro “Émáyí enì Gorìxoyá xwíyíápi
 ar̄f̄á n̄wiro d̄ìḡí wìkwíróḡḡár̄ní.” r̄ìnarìḡḡí ar̄f̄á
 n̄wiro ḡweaḡáná 2 Pitao Jerusalemì nánì n̄yirì rémóáná
 xegí Judayí wí —Ayí Jisasomi d̄ìḡí n̄wìkwíróro aiwì re
 rarìḡḡáyír̄ní, “Émáyí Jisasomi d̄ìḡí n̄wìkwíróró ná iyí
 s̄f̄m̄í s̄f̄ó n̄wákwin̄iro nene imónìḡḡápa nimónìró ná,
 ayí ananìr̄ní.” rarìḡḡáyír̄ní. Ayí wí Pitaomi m̄ixí
 nurìro 3 re urìḡḡawixìní, “Joxí pí nánì negí yarìḡḡwápi
 ogámí nerì émáyí, iyí s̄f̄m̄í s̄f̄ó m̄iwákwin̄ípa eḡáyí
 t̄f̄ní ḡwiaumí ninìr̄í nawínì aiwá n̄ḡḡnìgìní?” ur̄t̄aḡf̄a
 aí 4 Pitao xámì imóníe dání repíyí n̄wiéra nurì
 nureḡwípéa nur̄f̄ná re urìḡḡnìgìní, 5 “Nionì aḡí yóf̄
 Jopayo n̄ḡwearì Gorìxomì xwíyíá r̄ìr̄im̄í n̄wir̄f̄ná
 íkwíkwí n̄yárìr̄í orìḡá n̄páráná wenìḡí yánf̄áyí
 w̄nìḡḡanìḡḡí. Rap̄rap̄í xwé wúnìḡí imónìḡḡí b̄i
 m̄idání biaú m̄idání biaú n̄ixìr̄ímáná aḡínamì dání
 awayinì n̄mamówárìga weaparìḡḡí n̄w̄nìr̄í nionì

t́ńj́ e ikwiárínénapáná ⁶ rapirapf́ iwáf iníjumí píráńj́ sńjẃ owínimínirí ínimí sńjẃ agẃ wínfáyf́ wínńjanigíní. Nańẃ ámá iẃ mearígfáyf́ t́ńí sayf́ t́ńí agẃ t́ńí níropéa waríńjýf́ t́ńí ńj́f́ t́ńí ínimí wejagí nńwínírfńá ⁷ ańńnamí dání xwíyf́a re rínénapf́agí arf́a wńjanigíní, ‘Pitaoxíní, nńwiáfńímearı́ nańẃ apí nńpíkírí neí.’ nńrf́agí arf́a nńwírí aí ⁸ nioní re urńjanigíní, ‘Ámínáoxíní, amípí “Ŋwáfáríní.” rínńjfpí, nńńírfńá piaxf́ eánípaxf́ imónńjfpí sńí iwamf́ó gfgf́ b́í méáonńríní. Aga wí nńíméńí.’ urf́agí aí ⁹ xwíyf́a ańńnamí dání rínénapf́fpí ámí b́í nńrínénapńrí re nńrénapńńjńgíní, ‘Goríxoní rńxa “Ŋwáfá mimónńńí.” rárf́apí nání joxí sńí dńj́f́ re mńyaiwipaní, “Nńńírfńáyf́, sńí ayá nńńńńrń piaxf́ neánípaxf́ imónńńńí.” mńyaiwipaní.’ Xwíyf́a e nńńrénapńmáná ¹⁰ xwíyf́a apí axf́pí biaú b́í nńńrénapńmáná írńrwáfpí ámí ańńnamí nání mńxeánénapńńjńgíní. ¹¹ Mńxeánénapáná axíná re eńńńgíní. Ámá waú wo —Awa Sisaria dání nioní t́ńj́f́ e nání uowáfáwarńńí. Awa ańj́ none wearńjwáiwámí rémónapígf́awixńńí. ¹² Rémonapáná kwíyf́ Goríxoyápí re nńńńńńgíní, ‘Joxí awa t́ńńí ananí uí. Awa t́ńńí nawíní nuróná dńj́f́ kfkf́mí nimóga nurí “Pí nání ámá rowa t́ńńí warńńńńí?” mńyaiwipaní.’ nńrf́agí nioní t́ńńí ámá Jisasomí dńj́f́ nńwíkwróro nání nńńńńmeá imónńgf́a wé wf́úmí dńj́f́ wo rowa t́ńńí nurane ámá nioní nání uowáfénapf́oyá ańiwámí páwíaná ¹³ o xegf́ ańj́yo ańńnajf́ wo sńńání nńwimónńrń urńjfpí nání repíyf́ nńneairń re nearńńńńgíní, ‘Ańńnajo re nńrf́ńńgíní, “Dńxf́ ámá wa Saimonomí —Oyá yof́ b́í Pitaorńńí. Omí wirńmiaupńrń Jopa nání uowáféí.” nńńńńrń ¹⁴ re nńrf́ńńgíní, “Xwíyf́a o nńbńrń rńrńńf́apí

joxi tɛni áamá joxiyá anjwámi wearigfáyɛ tɛni arfá wipɛrfápimi dáni Gorixo yeáyɛ seayimɛxemeanfárinɛ.” Anɛnajo e nɛrfɛniginɛ. nearɛagɛ ¹⁵ nioni xwiyfá iwamfó uréwapɛyarɛná re enɛniginɛ. Kwiyɛ Gorixoyápi nene xámi nɛneaimearɛná neaainɛɛɛpa ayo enɛ axɛpi wainɛniginɛ. ¹⁶ Axɛpi wainɛagɛ nɛwinɛri xwiyfá Ámináo nearagɛ rɛpi nání dɛɛɛf nironɛniginɛ, ‘Jono iniɛgɛ tɛnɛni wayɛ seameaɛagɛ aiwɛ Gorixo seyɛné xegɛ kwiyɛpi tɛni wayɛ seameainfárinɛ.’ rɛɛɛpi nání dɛɛɛf nironɛniginɛ. ¹⁷ Gorixo nene Áminá Jisasɛ Kiraisomi dɛɛɛf nɛwikwɛrómáná enáná xegɛ kwiyɛpi anfá neiapɛɛɛpa áamá ayo enɛ axɛpi wíagɛ nání ‘Nioni Gorixo xegɛ dɛɛɛfyo dání yarɛɛɛpi pɛrf urakipaxorɛni.’ rɛseaimónarɛni?” urɛagɛ ¹⁸ awa xwiyfá Pitao urɛɛpi píránɛɛf arfá nɛwiro omɛ ámi xwiyfá bɛ murɛ Gorixomi seáyɛ e numeróná re rɛgɛfawixɛni, “Gorixoyá dɛɛɛf tɛni émáyɛ enɛ wigɛ fɛwɛ yarɛgɛfápi rɛfɛmɛni nɛmamoro dɛɛɛf nɛyɛmɛɛf imónɛɛɛpi meapaxɛ imónɛɛɛni.” rɛgɛfawixɛni.

Adioki ɛweáyɛ wí Jisasomi dɛɛɛf wikwɛróráná imónɛɛɛpi nánɛrɛni.

¹⁹ Xámi Sɛtipenomi nɛpɛkironá Jisasomi dɛɛɛf wikwɛroarɛgɛfáyo xeanɛɛf nɛwikárɛro xɛdɛxɛdowárɛ éagɛfá émáyɛ anɛmɛni numiamoróná wí xwíá rawɛrawápámi enɛpi xegɛ yoɛ Pinisia ɛwearo wí pɛrɛɛwɛ Saipɛrasɛ rɛnɛɛɛyimi ɛwearo wí anɛ bɛ xegɛ yoɛ Adioki ɛwearo neróná xwiyfá Gorixoyápi émáyo muréwapɛyí wigɛ Judayoni nuréwapɛya nuro aí ²⁰ wigɛ wa pɛrɛɛwɛ xegɛ yoɛ Saipɛrasɛ dání xɛrɛgɛfáyɛ tɛni anɛ yoɛ Sairini dání xɛrɛgɛfáyɛ tɛni Adioki nɛrémoro wáf nurɛmeróná émáyo enɛ xwiyfá Áminá Jiaso nání yayɛ winɛpaxɛpi nura emegɛfawixɛni. ²¹ E yarɛná Áminá Gorixo dɛɛɛf

ukikayori enjé sixé weámixiri yariṅagi nání áamá obaxé wigé ḡwáfá nání yariḡfápi arfá nikeamoro Ámináo tífáminí níkinímóníro dḡḡé wíkwíroḡfawixini.

²² Áamá Jerusaremí dání Jisasoyá siyiké imóniḡfáyé xwiyfá rípi rinarḡḡagfá arfá níwiro “Adiokíyo émayé obaxé Jisasomí dḡḡé wíkwíroarḡḡoi.” rinarḡḡagfá arfá níwiro nání Banabasomí Adiokí nání uowárḡagfá ²³ o nurí aḡé apimí nírémorí winḡḡḡnigini. Goríxo émayo wá níwianrírí ayo wimíxarḡḡpí níwiníríná dḡḡé nífá níwinírí enjé rírémíxé níwirí re urḡḡḡnigini, “Goríxomí wí ríwé mumó anḡḡé miné ayá tḡnḡ xídíríxini.” urḡḡḡnigini. ²⁴ O áamá nanjé yariḡḡo imónirí Goríxoyá kwíyḡpí ayá wí sixé winírí Jisasomí dḡḡé ayá wí wíkwírorí yariḡḡo enjagi nání e urḡḡḡnigini. Áamá obaxé Ámináomí dḡḡé wíkwírófáyé axḡḡḡḡé nimóníro níkwímíxiga warḡḡagfá ²⁵ Banabaso Soro nání páfá emínírí aḡé yoé Tasasí nání nurí ²⁶ apimí ḡweanagi níwinírí níwirímeámí bííwáú nawíní Adiokíyo níḡwearíná áamá e dḡḡé Jisasoyá siyiké imóniḡfáyé tḡnḡ awí neánayiro obaxé wíyo nuréwapíya nuríná xwiogwé wo awáúmí e múroḡḡnigini. Adiokíyo e íná dání áamá wí áamá Jisasí Kiraisomí uxídariḡfáyé nání yoé Kirisítentiyi iwamíó wíríḡfárini.

²⁷ Íná wáfá rókiamoarḡfá wa Jerusaremí pḡnḡ níwiárimí Adiokí nání níweapíro ²⁸ wigé wo Agabasoyí rḡḡḡḡo éf nírorí Goríxoyá kwíyḡyo dání wáfá nurókiamorí re urḡḡḡnigini, “Aiwá nání xwáfá tḡyo níyoní aga dḡwé ayá wí ikeamónanfáwáriní.” E urḡḡḡpí Romíyé míxé ináyé Kírodiasoyí rḡḡḡḡo meḡweanáná dḡwé apí ikeamónḡagfá nání ²⁹ Jisasomí xídariḡfáyé woní woní xixegḡnḡ níwipaxé imóniḡḡpa wigé dḡḡé re yaiwigfawixini, “Negé nírixímeá Judia píropenisíyo ḡweagfáyo arírá

wianfáwá nánì nìgwí apí apí nítirane wiowáfwanìgìni.” nìyaiwirowo ³⁰ xixenì e nero nìgwí awí eáfápi Banabaso tñni Soro tñni awaú nimeámì nuri Jisasoyá s̄yikí imónìgíá Jerusaremì ñweagíáyo wipenñweagíawamì mìnì wipìs̄fi nánì wiowáfíawixìni.

12

Mìxí ináyí Xeroto Jemisomì pìkirì Pitaomì gwí uyirì ení nánìrìni.

¹ Iná Judayí mìxí ináyí Xeroto Jisasoyá s̄yikí imónìgíáyí wíyo rìkìkìr̄tò wikárìni nánì f́á nìxìrìrì ² porisí wamì uráná kirá tñni Jonomì xiráo Jemisomì pìkìgíawixìni. ³ Jemisomì pìkìagíá nánì Judayí yayí yarìñagíá nìwìnrì Xeroto sipí ámì bì nerì re enìgìni. Pitaomì enì f́á xirìñìgìni. Śá Pitaomì f́á xirìñíyi tñjíná Judayí Gorìxo enìná múronjìpì nánì d̄nj̄ mop̄rì nánì bisfkerf́á yisí mayí úrapí nimìxìro narìgííná omì Xeroto f́á xirìñìgìni. ⁴ Omì f́á nìxìrìmáná re yaiwìñìgìni, “Śá Anj̄najo Neamúroagoì rìñj̄ rìpì rìxa pwéáná omì gwí anj̄yo dánì nìmìxearì ámá n̄nì s̄ñwí anigfe dánì xwìrìxí numeri pìkìmìgìni.” nìyaiwirì gwí anj̄yo n̄ñwìr̄r̄r̄ná porisí awí eánìgíá biaú biaú xìxegíni wáú wáú awí mearoayip̄rì nánì wárìñìgìni. ⁵ E wáráná Pitaomì gwí anj̄yo awí mearoarìñagíá af̄ Jisasoyá s̄yikí imónìgíáyí Gorìxo omì arìrá owìnìnrì anj̄f̄ miní arf́á rf́á wé yarìñj̄ n̄wiéra ugíawixìni.

Anj̄nají wo Pitaomì gwí anj̄yo dánì m̄xearj̄ nánìrìni.

⁶ Śá Xeroto “Ayimì omì nìmìxearì ámá s̄ñwí anigfe dánì xwìrìxí uméimìgìni.” yaiwìñíyi s̄nì wf́á mónìñáná Pitao senf́á wìr̄káu n̄yárìnrìmáná áwìnìmì sá wej̄áná porisí wáú m̄d̄m̄d̄ánì ñweari wa gwí anj̄

ówanf niyárimáná b́aríwámí dání awí roro enáná re enjínigíní. ⁷ Ámináooyá anjínajf wo nírónapírí gwf anjyo ẃá ókiáráná Pitaomí miẃyo saiwiárf wimínírí nání ayígwf núrórí re uríjínigíní, “Joxí anjíní wiápínímeat.” uráná re enjínigíní. Senfá arfkaú xegf wéyo dání íkweámioanjínigíní. ⁸ Senfá arfkaú íkweámioágí anjínajo ámí re uríjínigíní, “Díxí areríxí yínírí síkwf sù yínírí ei.” nurírí o ríxa e éáná re uríjínigíní, “Díxí iyfá níkfíyínímí níxídei.” urfagí ⁹ gwf anj awámí dání omí númí nípeyearí númí nuríná “Anjínajo nírí xwíyfá níríyí yaríjípí, ayf nepa rfa niaríní?” mýyaiwí “Sa oríjá rfa winíjíní?” nýyaiwírí ¹⁰ awáu porísí xfo t́j́f anjwí e awí roǵáwamí múrorí j́famí awí roǵáwamí ení múrorí nemáná ákíjá ówanf ainíxí t́ńt́ imíxíníj́námí —Anamí ṕńt́ níwiárimí nípeyearíná gwf anjyo ṕńt́ níwiárimí ríxa anj apí ikẃfóníj́pímí emearígfánaríní. Ana t́j́f e rémóáná re enjínigíní. Xegfpi fkwímíníj́nigíní. Xegfpi fkwímínáná nípeyearí óf wíyímí nuríná re enjínigíní. Anjínajo ríxa ṕńt́ níwiárimí úáná ¹¹ Pitao xegf díj́f f́á níxírírí re ríníj́nigíní, “Ámináo nioní éf níminímínírí nání xegf anjínajo nurowárenapírí Xeroto ‘Gf enj eáníj́yo dání e wikárffimíj́nigíní.’ yaiwiaríj́pí ṕf́f urakírí gf Judayf ‘Xeroto omí e wikárffwíníj́nigíní.’ nýyaiwíro díj́f wikẃfmoarígfápí ṕf́f urakírí nerí gwf anjyo dání nímixeáonírfáni? Oyi, e níoníríní.” ríníj́nigíní. ¹² Díj́f e f́á níxírímó anj apíxí Mariáiyí ríníj́f wíyá —Ímí xewaxo Joní Makoríní. Omí xínáí Mariáiyí ríníj́yá anj iwámí nání nurí ámá obaxf anjwámí awí neánárimáná Goríxo xfómí arírá owinínírí nání yaríj́f níwia waríná níremorí ¹³ ákíjá f́wí ḿde dání iwanj nearí ikaxf rímákíaná apíxí wí,

an̄f iwám̄i x̄ináin̄h̄f nimón̄r̄i om̄ih̄f wiiar̄ih̄f wí —Í xeḡf yof̄ Rodair̄in̄i. Í iwan̄f neán̄r̄i ikax̄f rimákín̄taḡi nán̄i gorfan̄r̄i s̄ih̄w̄f ow̄in̄im̄in̄r̄i nuri ¹⁴ “Gox̄ir̄in̄i?” nur̄r̄i Pitaoyá man̄f um̄ih̄ín̄taḡi nán̄i d̄ih̄f nífá wíaḡi re eh̄in̄iḡin̄i. Xám̄i ówan̄f m̄iw̄fkwíomeá an̄f̄n̄i nur̄i ayá t̄f̄n̄i re ur̄ih̄in̄iḡin̄i, “Pitao ákin̄já ówan̄f̄yo b̄far̄iwám̄in̄i dán̄i b̄iraiwo ron̄i.” ur̄f̄aḡi ¹⁵ áamá aȳf re ur̄iḡfawix̄in̄i, “Jíx̄i xaxá ner̄i rar̄ih̄in̄i.” ur̄f̄aḡfá aí í ax̄t̄p̄i ar̄t̄kí ám̄i b̄i t̄f̄n̄i urar̄fná aȳf re urayiḡfawix̄in̄i, “Pitaoyá an̄fnajo r̄fá ron̄i?” urayar̄ih̄aḡfá aiw̄f ¹⁶ Pitao s̄in̄i ówan̄f iwan̄f near̄i ikax̄f rimák̄iar̄ih̄aḡi aȳf nuro ówan̄f n̄fkwiro w̄in̄iḡfawix̄in̄i. Pitao riwo ron̄aḡi n̄iw̄in̄iro d̄ih̄f n̄iyága úaḡfá aí ¹⁷ Pitao aȳf xw̄ȳfá m̄ir̄ipa oépyoin̄r̄i wé ówan̄f nuyimáná Ámináo n̄iw̄ir̄i gw̄f an̄f̄yo dán̄i n̄imeám̄i nup̄eyar̄fná éf̄p̄i nán̄i rep̄iȳf n̄iw̄iéra nur̄i re ur̄ih̄in̄iḡin̄i, “Jemisom̄i t̄f̄n̄i neḡf n̄ir̄ix̄fmeá imón̄iḡfáyo t̄f̄n̄i nion̄i níf ap̄i nán̄i áwan̄f ur̄t̄f̄r̄ix̄in̄i.” nurár̄im̄i n̄ipeyar̄i m̄i nán̄i ur̄in̄iḡin̄i.

¹⁸ R̄ixa w̄fá ónáná poris̄f Pitaom̄i awí mearoar̄iḡfáwa o m̄ih̄wean̄aḡi n̄iw̄in̄iro “Pitao ar̄ige ner̄i r̄fá ur̄o?” n̄ir̄in̄iro ayá íp̄t̄p̄fá n̄ih̄wir̄ar̄iga war̄fná ¹⁹ m̄ix̄f ináȳf Xeroto Pitao nán̄i p̄fá néra nur̄i p̄fá n̄imeḡin̄ar̄imáná poris̄f awí mearoḡfá awam̄i yar̄ih̄f im̄im̄f n̄iw̄iar̄imáná w̄fam̄i sekax̄f re ur̄ih̄in̄iḡin̄i, “Awam̄i n̄imeám̄i nuro p̄k̄ípoȳi.” Sekax̄f e nur̄imo Judia p̄rop̄enis̄f̄yo p̄f̄n̄i n̄iw̄iar̄im̄i an̄f yof̄ Sisaria nán̄i n̄iwer̄i e ur̄f̄in̄ih̄in̄iḡin̄i.

M̄ix̄f ináȳf Xeroto pen̄f nán̄r̄in̄i.

²⁰ Xeroto áamá Taia ηweáyo t̄f̄n̄i Saidon̄f ηweáyo t̄f̄n̄i wik̄f b̄i on̄im̄iápi m̄iwón̄f ayá wí wónar̄ih̄aḡi wiḡf wí awí neánar̄imáná o ηweaηe nán̄i n̄ib̄iro xám̄i Xerotoyá gap̄iman̄f seáȳi e imón̄iḡfá wo t̄f̄n̄i —O

xegf yof Birasitasorini. O tñni xami Xeroto wikf wónariñfpi nani xwiyfá nimixiro re urigfawixini, “Joxi Xeroto wikf neónariñfpi nani omi xwiyfá nīneauriyiri piyfá neawfrii. Ámá dixf mixf ináyomi simañwfyóniñf wurfniñfáyo aiwá bf yarinhwáone engafi nani rirariñwini.” urána o re uriniñigini, “Soyfne tñni nawini nīrorane seauriyimfárinini.” urifagi awa weniñf nero ñweañána ²¹ sfa Xeroto xwiyfá imixinta nani rariñfyi parimóána o mixf ináyowa yinarigfápi okiyfa ninimána xegf sia ikwianwf seayf e imixiniñfnamini ññweari xwiyfá ririmf wiarfna ²² amá awi eanigfáyf rfaiwá nīriro re rayigfawixini, “Xwiyfá api amá woyá mīrinarinini. Api añfami dñf ñwfá imóniñf woyaniñf rinarinini.” rayarfna re eniñigini. ²³ Ayf urarigfápi nani xewaniño pfrf nīrakiniri “Gorixomini seayf e numeri rfpoyf.” muripa éagi nani Gorixoyá añfnajf wo rñniñf wíána agwf ayiñwf norfna piyf omoniniñigini.

²⁴ E nerf af xwiyfá Ámináoyá surfma mimónf sñni nīriñga nurf nani amá obaxf nīkumixfga ugfawixini.

²⁵ Banabaso tñni Soro tñni awaumi ñigwf rīpi negf nīriximeá imónigfá Jerusaremī ñweagfáyo minī wíisixiniri wiowarigfápi rīxa niyárimána Joni Makomi nīwirimeámī Jerusaremī pñni nīwiárimf amī Adioki nani yigfawixini.

13

Banabasomī tñni Soromī tñni wáf urimepfsfi nani nīrfpearo uowarigfá nānirini.

¹ Jisasoyá siyikf imónigfá Adiokiyo ñweáyf wigf wa wfá rókiamoarigfá imóniro wa uréwapiyarigfá imóniro egfáwa rowarini. Wo Banabasorini. Amī wo Simiono

xegí yoí bî Naijeroyí wírígíforíní. Ámí wo Sairini dání Rusiasoríní. Ámí wo Maneyeno —O gapímaní Xeroto t́níní nemeríná xwé iwaroŋoríní. Ámí wo Sororíní. ² Ayí awí neáníro Ámínáomí yayí níwiro aiwá ŋwáá ŋweañáná kwíyí Goríxoyápi re uríŋínigíní, “Banabaso t́níní Soro t́níní nioní awaú e éisixíníri wéyo íá umíráríŋápi xíxeni emepísí nání nurípearo urowárípoiyí.” uráná ³ ayí aiwá ŋwáá ŋwearo Goríxomí xwíyí rírímí wiro néfásáná awaúmí wé seáyí e níwikwiárímáná urowárígíawixíní.

Banabaso t́níní Soro t́níní píriŋwí Saipírasipimí dání wáf urímeígí náníri.

⁴ Awaúmí kwíyí Goríxoyápi urowáríagi níwéri aŋí yoí Serusia ríníŋípi mí dání sípíxí womí nípíxemoáníri níŋweámáná píriŋwí Saipírasí ríníŋíyímí nání nuri ⁵ sípíxo aŋí yoí Saramisiyí ríníŋípi mí iwiékínímeááná awaú sípíxíyo dání nayoari Judayíyá rotú aŋí wí e wí e míríníŋíyo dání Goríxoyá xwíyíápi wáf nurímeríná Joní Mako ení saŋí nurápi méri ⁶ ríxa píriŋwí miwí mídání dání mídání nání wáf nura neméfisáná aŋí yoí Peposiyí ríníŋípi mí nírémore wínígíawixíní. Ámá ayá míkí ikiní wo —O Judayí woríní. Mimóní wá rókiamoaríní woríní. Xegí yoí Ba-Jisasoyí wírígíforíní. ⁷ O t́níní píropenisí apimí dání pírimíáo —O xegí yoí Sejasí Porasoríní. Díní neyírorí aumaúmí iníŋoríní. O t́níní níkumíxíníri ŋweagíforíní. O aŋí apimí ŋweañagi Banabaso t́níní Soro t́níní síŋwí e níwíníri wáf urímeáríná pírimíáo xwíyíá Goríxo nání wáf rarígípi aríá owimíníri awaúmí “Eíní.” uríagi aí ⁸ ayá míkí ikiní —Gíríkíyí wígí píné t́níní Erimiasoyí ríníŋoríní. O pírimíáo Jisasomí díní míwíkwíropa oeníri awaúmí xegí díníyo dání pírí rakímíníri éagi aiwí ⁹ Soro —O

xegf yof bi Poroyi urigforini. O kwiyf Gorixoyapi ayá wí sixf wínigagf nání ayáf mfkf ikinomi ríxa síjwí agwí níwínáriti ¹⁰ m+xí re uriniginini, “Oboya niaíwínigf imónigf roxini, áamá wé rónigf yarigfá gíyí gíyo pírí urakímínití yarinoxirini. Arfki yapf wíwapyiri íwí urápiri néra warinoxirini. Ámínáo nání nepaxigf rínigfpi joxi anigf minf yapfni imoriréini?” nuriri ¹¹ re uriniginini, “Agwi nioni re rirarinigini, ‘Ámínáo ríxa díngf rikikayóagi nání joxi síjwí nisupáriti sfá obaxf wíyo sogwí síjwí wínirfámaní.’ rirarinigini.” uráná re eniginini. Agwí wfánigf úráriti sfá uyináriti éagi nání “Áamá go go wéyo fá nínixiriri óf síwá nínirfenigof?” niyaiwiri áamá nání pfá emeniginini. ¹² E éagi pírímíáo síjwí níwínití Jisasomi díngf wíkwíroniginini. E neri Ámínáo nání uréwapyarigfípi nání ududf níwiga uniginini.

Banabaso tfini Soro tfini Pisidia pítropenisfyo nání nuri Adiokfyo wáf urimegfí nánirini.

¹³ Poro tfini níkum+xínití emearígfíwáu tfini Peposi pfini níwiárití nuro sípixf womí nípixemoánitro níjweámáná nuro Pabiria pítropenisfyo anj xegf yof Pega rínigfipimí iwíékínimeááná nayoaro e dání Joní Mako awaúmí pfini níwiárití ámí xegf axf Jerusaremit nání úagf aiwí ¹⁴ Poro tfini Banabaso tfini awaú Pega ní múrori Pisidia pítropenisfyo anj xegf yof Adiokfíyí rínigfipimí nírémorí Sabarfáyo Judayfya rotú anjyo ní páwiri éf jweanjána ¹⁵ jwí ikaxf eánigfipimí bí fá roro wíá rókiamoagfáwa eagfápimí bí fá roro níyáritmáná rotú anj iwámí mewegfáwa áamá womí awaú éf jweagfíe nání nurowáritro re urigfawixini, “Re urei, ‘Negf nírixfmeá imónigfíwagwí, awagwí xwíyí fá

enɗi rirémixɗi neaipaxɗi bi enɗanáyɗi, anani nearɗipiyi.’ urei.” urowaráná o nuri awaúmi axɗipi e uráná ¹⁶ Poro niwiáɗɗi meari wé ówanɗi nuyimáná re urɗiɗiɗiɗi, “Gɗi Isireriyɗi né tɗi é máyɗi Gorɗixomi wáyɗi niwiro nánɗi nene tɗi nawíni awí neánirane Gorɗixomi yayɗi wiarɗi wáyɗi né tɗi arfá ní poyi. ¹⁷ Ŋwɗi Isirerene yá arfowéyɗi uxɗagɗo, o enɗíná negɗi arfowami neyírorɗi ayɗi anɗi mɗi dɗanɗi yɗi nimónɗi ro Isipiyɗi anɗi yo ŋweanáná o yá dɗiɗi tɗi sayá nimóga numáná enɗáná o enɗi sɗi né anɗi emimɗi niwíwapiya unɗi pimi dani anɗi ayo dani niwirimeami biɗiɗiɗi. ¹⁸ Niwirimeami báná ayɗi á má dɗi meaje nemeróná xwiogwɗi 40 pwearɗi ná o ayá nurimixiri wé fá numixeánɗi sáná ¹⁹ Kenaniyɗi anɗi yo á má gwɗi wirɗi wirɗi wé wúmi dɗi wáú apimi xwirɗi ní kixerɗi xwɗi wigɗi ŋweagɗi piri nurá piri negɗi arfowami mɗiɗi wiɗiɗiɗi. Api ni pɗiɗi yarɗi ná xwiogwɗi 450 pweɗiɗiɗi. ²⁰ Gorɗi xo e niwíi sáná o yá dɗi tɗi á má wa anɗi wá nimónayiro wɗi róki amoagɗi Samueroyɗi rɗiɗi tɗiɗi ná nani ni meɗweága ni bɗi sáná ²¹ negɗi arfowa Gorɗixomi re urɗi gɗi fawixɗi, ‘Mixɗi ináyɗi neameɗweani nani neaimónarɗi.’ uráná o Kisomi xewaxo, Soromi —O xiáwo írɗi ŋo Bejimanoyáori. Omi mixɗi ináyɗi nani urɗi peáaná o numeɗwearɗi ná xwiogwɗi á mi 40 pweɗiɗiɗi. ²² Gorɗi xo omi surɗi má nimixiri á mi Depito xamiɗo mixɗi ináyɗi nimónɗi rɗi o meɗweani rɗi imixiɗo nani woákɗi kɗi neri re nearɗiɗiɗi, ‘Jesiomi xewaxo Depito á má nioni dɗi unɗi rárɗi paxɗi wo imónɗi ŋagɗi wiɗiɗiɗi. Nioni nimónarɗiɗi ni pɗiɗi xixeni enforɗi.’ nearɗiɗiɗi. ²³ O ‘Depitoyá fwiárfawéyɗi wo Isireriyó yeáyɗi uyimixemeanfa nani oimiximɗi.’ niyaiwiri negɗi arfowami sɗi mɗi manɗi yo dani urɗi pa xixeni neri á má Jisasoyɗi rɗiɗi imixiɗi rɗi. ²⁴ O

sini á máyo piaumimf miwiniñáná Jono xámi Isireriyoyoniyoni wáf nimeri 'Segf fwf yarigfápi rfwimini mamóaná wayf seameaimfíni.' nurimeri ²⁵ ríxa Goríxo e éwiniñiniri wimixiyiñipi yoparipi urimfániri nerfná re rayiñirini, 'Seyfne niont nánt "Gorini." yaiwiarñoji? Seyfne wenñf nerit niñweagfonimant. E nerit aí arfá nípoyf. Ámá nioniyá rfwíyo bñfo niont aga seáyf e ni múroño enagi nánt xegf síkwf sú gwf wíkwepaxf mimóniñini.' rayiñirini.

²⁶ Gf niriñimeá imónigfáyfne, Ebirfamoyá fwiárfawéyfné tñni é má Goríxomi wáyf niwiro nánt ayf tñni re awí eánigfáyfné tñni rñpi osearimini. Xwiyfá á máyo yeáyf uyimixemeapaxo nántipi nineneni arfá wianit nánt Goríxo ríxa uowárenapñirini. ²⁷ Ámá Jerusaremit ñweagfáyf tñni wigf meba nimóniro umenweagfáwa tñni omi ayf orfanirini mí miwómixipa ero eníná dánit wáf rókiamoagfáwa o nánt niriñi rfwamiñf eagfápi —Api Sabarfá ayf ayo dánit fá roarigfápirini. Api mfkf nánt dñf mimó surfmá fá nñro nánt 'Ayf o nánt rfa rñini?' miyaiwipa ero néfasáná wáf rókiamoagfá awa niriñi eagfápi tñni xixeni omi wikárigfawixini. Wáf rókiamoagfá awa niriñi eagfápi tñni xixeni niwikároná 'Sipioxirini.' nuriñi xwiyfá umeárigfawixini. ²⁸ E nemowa ni meámi nuro omi xwiyfá numeariri pikipaxf imóniñf bi nánt pfa nimeginiñi aiwi gapimanf Pairatomi 'Pikot.' urigfawixini. ²⁹ Omi ni pikiróná wáf rókiamoagfáwa o nánt niriñi eagfá niñni xixeni niwimáná enáná wa yoxáfpámi dánit niyoámi niwepñiro xwáripáyo weyárfagfa aiwi re eniñini. ³⁰ Goríxoyá dñf tñni xwáripáyo dánit ámi wiápnimeañiniñi. ³¹ Niwiápnimeámáná sfá

ayá wí áamá Gariri p̄ropenis̄tyo dání o t̄fni nawíni Jerusaremi nání biḡfáyo s̄njání wimónayin̄niḡini. Ayínání s̄njání wimónayin̄tyf̄ neḡ Is̄ireriȳf̄ imón̄n̄tyo áwan̄f̄ ur̄imep̄f̄r̄i nání imón̄iḡf̄áȳf̄r̄ini. ³²⁻³³ Yawawi eni x̄wiȳf̄á yaȳf̄ seain̄pax̄f̄ r̄ip̄i searan̄trai n̄iyaiwimi bar̄in̄wi. Gor̄ixo neḡf̄ ar̄fowami s̄m̄iman̄tyo dání nur̄ir̄f̄n̄á 'N̄iseaiim̄f̄ár̄ini.' ur̄in̄tȳp̄i Jisaso x̄f̄oyá d̄in̄f̄ t̄fni wiáp̄f̄n̄imean̄tȳp̄imi dání awayá f̄wiár̄fawene r̄ixa x̄ixeni ap̄i, x̄fo ur̄in̄tȳp̄i neaiin̄f̄r̄ini. X̄wiȳf̄á B̄ikw̄f̄ Sam̄tyo son̄f̄ biaúȳf̄ r̄in̄in̄tȳp̄imi n̄ir̄in̄r̄i eán̄in̄f̄ r̄ip̄i, 'Jox̄i Gor̄ixon̄tyá íwox̄ir̄ini. Agw̄i nioni sim̄ixáná imón̄f̄ox̄ir̄ini.' X̄wiȳf̄á e n̄ir̄in̄r̄i eán̄in̄tȳp̄i eni x̄ixeni imón̄in̄f̄r̄ini. ³⁴ Nene d̄in̄f̄ re yaiwian̄f̄wá nání 'O Gor̄ixoyá d̄in̄f̄ t̄fni wiáp̄f̄n̄imeáfȳf̄ nání ámi n̄iper̄i wí p̄iȳf̄ epax̄f̄ men̄ini.' yaiwian̄f̄wá nání B̄ikw̄f̄yo n̄ir̄in̄r̄i eán̄in̄tȳpa Gor̄ixo re ur̄in̄f̄r̄ini, 'Depitomi s̄m̄iman̄tyo dání nur̄ir̄f̄n̄á "Ayá n̄ir̄ir̄im̄ix̄r̄i p̄ir̄án̄in̄f̄ siim̄f̄ár̄ini." ur̄in̄tȳp̄i jox̄i eni ax̄f̄p̄i n̄isiim̄f̄ár̄ini.' ur̄in̄f̄r̄ini. ³⁵ Ayínání o nání B̄ikw̄f̄ Sam̄tyo son̄f̄ ámi bimi Depito re r̄in̄f̄r̄ini, 'Gor̄ixox̄i áamá e wiúwin̄iḡin̄r̄i ur̄in̄tȳp̄i an̄in̄f̄ min̄f̄ x̄f̄dar̄in̄jo jox̄i x̄wár̄ipáyo dání xe p̄iȳf̄ oen̄r̄i s̄in̄w̄f̄ w̄in̄ir̄f̄á men̄ini.' r̄in̄f̄r̄ini. ³⁶ Depito imón̄in̄tȳp̄i nání nene n̄ij̄f̄ár̄ini. O Gor̄ixo e éwin̄iḡin̄r̄i wimónar̄in̄tȳp̄i néra nútsáná péaná neḡf̄ ar̄fowa x̄w̄f̄a weyár̄in̄in̄tyo weyár̄aná p̄iȳf̄ en̄in̄iḡini. ³⁷ E ner̄i aí áamá Gor̄ixoyá d̄in̄f̄ t̄fni wiáp̄f̄n̄imean̄jo wí p̄iȳf̄ men̄in̄iḡini. ³⁸ Ayínání ḡf̄ n̄ir̄ix̄f̄imeá imón̄iḡf̄áȳf̄né, yawawi searar̄iḡw̄f̄ip̄i nání x̄ixeni n̄ij̄f̄á re imón̄f̄poȳf̄. Jisaso en̄f̄p̄imi dání Gor̄ixo neḡf̄ f̄w̄f̄ yar̄in̄wápi yokwar̄im̄f̄ neaiipax̄f̄r̄ini. ³⁹ f̄w̄f̄ yar̄in̄wá gw̄f̄ ikax̄f̄ Moseso n̄ir̄in̄r̄i ean̄f̄p̄i x̄f̄dar̄in̄wápip̄imi dání yokwar̄im̄f̄ neaiipax̄f̄ mimón̄in̄tȳp̄i Jisasomi d̄in̄f̄ wikw̄f̄rówá

gene gene xegf xewaxo neaiinjipimi dáni anani yokwarimf neaiiri gwfninjf neajinjipfi nealkweawariri epaxfrini. ⁴⁰⁻⁴¹ Ayinani wfa rokiamoagfawa niri ro eagfa rjpi xixeni seaimoniniginiri wayf niseainiri djnf mofrixini, 'Gorixo rinjipimi ikayfwf umeararigfayfne, xami stjwf niwiniro ududf nemana aninfrixini. Ayf rjpi nani seararinjini. Nioni seyfne tjinana yarjapf ama wa awanjf searfagfa aiwf seyfne agwf ai na rfwyo ai bi "Neparini." yaiwiprfa menini.' xwiyfa apf wfa rokiamoagfawa niri ro eagfapf xixeni seaimoniniginiri wayf niseainiri djnf mofrixini." urinjiginini.

⁴² Poro tfini Banabaso tfini e nura numowau peyearfna ama arfa wifayf rixinjf re urayigfawixini, "Awagwi ami Sabarfá wfomf dani xwiyfa agwf neararigfipf axfpf anani nearéwapiyipisifranif?" urayigfawixini. ⁴³ E nemana rixa rotu anf tjinf e pfini niwiarimi ami ami numiamorona Judayf obaxf wi tfini emayf Gorixomi wayf niwiro nani Judayfninjf imonigfayf wi tfini Poromf tfini Banabasomf tfini numf warinjagfa awau amf nura nurina enf riremxf niwiri re urigfisixini, "Seyfne Gorixo wa nneawianiri neaiinjipf fa nixiri ro jweafirixini." urigfisixini.

⁴⁴ Sabarfá wo rixa parimónana ama anf apimi jweayf napf xwiyfa Gorixoyapf arfa wianiro nani awi eanigfa ai ⁴⁵ ama ayá wi awau rarigfipf arfa wianiro nani eptroyf yarjagfa Judayf stjwf e niwiniro sipf djnf bi onimiapf miwiaiwi ayá wi niwiaiwiro nani Poro uréwapiyarjipf pririprf ero ikayfwf umeariro egfawixini. ⁴⁶ E yarjagfa ai Poro tfini Banabaso tfini ayá igigf bf mwinf re urigfisixini, "Yawawi aga xwiyfa rjpi yegf Judayfne niseamúrorai emayo xami uripaxf menjagi nani seyfne xami seararjwif. E nerf ai xwiyfa rjpi

aríá miyeaí aríkwíkwí neróná seyíné áwanjé réniñjé niyeariro yariñoṭ, ‘Díñjé niyímiñjé imóniñjépi meapaxí imóniñgáayí tñní xixeni mimóniñwini.’ Áwanjé éniñjé niyeariro yariñagáa nání agwi yawawi seyíné píni níseawiárimí émáyo uréwapíyanírai waríñwií.
⁴⁷ Ayí rípi nániríni. Ámináo sekaxí neariñjé rípi ñwí ikaxí eániñjéyo re eániñi, ‘Goríxoní joxí émáyo uyíwíniñjé wáf wókímíxíríá nání ríñwíríríríni. Joxí nioní nání uríríápimí dání áamá xwíá nírimíni gími ñweagáyo yeáyí uyimíxemeámíá nání e oimónirí rírowíríríni.’ Goríxo e nínearíríná yawawi nání eníniñjé ríñjé eñagi nání émáyo uranírai waríñwií.” uríñgísisixíni. ⁴⁸ E uraríñagí émáyí aríá níwiróná díñjé níá níwinírí xwíyíá Ámináooyápi nañjé e rínariñagi nání re ríniñgáfawixíni, “Apí seáyí e imóníni.” níriníro áamá Goríxo díñjé eyíroáriñjéyí díñjé wíkwírogáfawixíni.

⁴⁹ Xwíyíá Ámináooyápi añjé apí tññjé e nímiñi rínárimíearíná ⁵⁰ Judayí re egáfawixíni. Apíxí seáyí e imóniñgáa ayí tñní rotú ñweaaríñgíwámí tñní añjé apimí seáyí e nímiñiro meñweagáfawamí tñní símírírí wíagáa ayí Poromí tñní Banabasomí tñní sípí níwikáiro wíñjé tññjé e dání míxí xídwóríñgáfawixíni. ⁵¹ Wíñjé tññjé e dání míxí xídwóríñgáa awaú “Nene sípíni wikárariñwaéneríani?” oyaiwinípoynírí egí síkwíyo xwíá síkí xéniñjépi pírí wíáikímí níyárimí añjé yoí Aikoniamíyí ríniñjépipimí nání ugísisixíni. ⁵² E nerí aí añjé apimí dání Jisasomí díñjé níwíkwíroro uxídaríñgáayí yayí bí onímiápi míwiní yayí seáyími dání niga uro kwíyí Goríxoyápi ayá wí síxí wíniñjépipimí dání eñjé neága uro néra wagíaríni.

14

Poro tƙni Banabaso tƙni Aikoniamƙi dani egƙi nanirini.

¹ Awaú xami egƙiƙpa Aikoniamƙiyo niremomaná Judayíyá rotú anjio nɔpawiri nuririná píráninjɔ reɔwɔpearinjagƙi nani áma xwé ayá wí, Judayɔ tƙni Girikiyɔ tƙni áma gwɔ apiaú dɔnjɔ wikwɔrogɔawixini. ² E neri aiwi Judayɔ arɔá niwiro dɔnjɔ miwikwɔropa éfáyɔ Girikiyɔ áma Jisasomi dɔnjɔ wikwɔroarigɔáyo sɔmɔ tƙni owipoyiniri sɔmirirɔ niwiro yarinjagɔa nani ³ awaú e ayá wí niɔweariná “Áma tiyɔ wí mixɔ niyeaipaxɔ aí Ámináo anani yeamenɔjoi.” niyaiwiri ayá igigɔ bi miwinɔ sa nira ugɔsixini. E yarɔná Ámináo “Awaú neararigɔɔpɔ nepa rɔa neararɔni?” owipimónɔpoyiniri gɔ dɔnjio dani xe nuriri emimɔ tƙni ayá riwamónɔpaxɔ imónɔnjɔpɔ tƙni owiwapiyipiyniri enjɔ sixɔ niweamixa uɔnigini. ⁴ E neri aí áma anjɔ apimi ɔweagɔáyɔ dɔnjɔ bi biaú nixɔriro wí Judayɔ, dɔnjɔ miwikwɔroarigɔáyɔ tƙni kumixɔriro wí wáf wurimeiarigɔiwaú tƙni kumixɔriro neróná re enjɔnigini. ⁵ Girikiyɔ wí tƙni Judayɔ wí wigɔ seáyɔ e nimóniɔro umenweagɔáyɔ tƙni ayɔ niwiápinimearo “Awaúmi sipi niwikarirane sɔɔná tƙni opikianeyi.” niriɔriro yarɔná ⁶ e owianeyiɔri yarigɔápɔ nani awaú nijá nimóniɔri nani Raikonia pɔropenɔsɔyo anjɔ sɔmɔ biaú xegɔ yoɔ Risitirapimi tƙni Debipimi tƙni nani éfɔ uri anjɔ midimɔdani ikwɔroninjɔpiani eni nani éfɔ uri neri ⁷ anjɔ ayo dani xwiyá yayɔ neainarɔnjɔpɔ wáf urimegɔsixini.

Poro tƙni Banabaso tƙni Risitirapimi dani egɔɔpɔ nanirini.

⁸ Awaú anjɔ yoɔ Risitirai riɔnjɔpimi emearɔná áma e danjɔ wo —O xinái agwɔyo dani sikwɔ ikɔ enjɔ xiriɔriɔni. Xegɔ sikwɔyo enjɔ bi meánɔjagi nani

o bi onimiápi irú nipímixiri anj yagomani. O éf niñweari ⁹ Poro urariñipi arfá wiarfá re enñigini. Poro siñwí agwí niwinárirfá winíyí winiñigini. Xegí síkwí sipí enyí nanj wimixini nani Jis-somi diñj wíkwíroariñagi niwiniri ¹⁰ ímí tñni niriñi “Niwiápinimeari dixí síkwí tñni píraninjí éf roi.” urána re enñigini. Úrapí éf niroamori anj enñigini. ¹¹ Poroyá manjyo dani éf niroamori anj yariñagi áma e epíroyí egfáyí siñwí api niwiniro xwiyíá nimfeyoaro niriñóna wigí Raikoniyí píné tñni re rigíawixini, “Negí ñwíá anjnamí ñweagíáwa ríxa áma nimóniro nene tñj e nani riwau weapi.” niriñi ¹² “Banabaso, o negí ñwíáo Susoyí wírinñorini.” riro Poro xwiyíá yanj umeaiariño enagi nani “O negí ñwíáo Xemisoyí wírinñorini.” riro neróna ¹³ Susoyí wírinñoro —O nani anj rídiyowá yariñíwá anj apimi ákinjáyo bfaríwami dani umiriñorini. Oyá apaxípaninjí imóniño urfá íwí yeyí ininjí bi nimaxiriñi burímákau oxí wo tñni niméra nibiri ákinjá íwí e éf nirománá áma e epíroyí egfáyí tñni “Awaú nani rídiyowá owianeyí.” niwimóniro e wianiro yarfá ¹⁴ wáf wuriñeiaríñíwau, Banabaso tñni Poro tñni ayí “Awaú nani e owianeyí.” rinariñagí arfá niwiri re egfísixini. Ayí “Nene wianiri yariñwápi awau aga miwimónarini.” oyaiwípoiñiri egí iyíá naxeri áma epíroyí egíe áwiniñi anjñi nuri xwiyíá ímí tñni nira nuri ¹⁵ re urigfísixini, “Áma tiyíné, pí nani e yeaiñoro yariñoi? Yawawi eni seyíné imónigíápa amawawirini. Yawawi sa rípi nani yariñwií. Seyíné segí ñwíápi níxídiróna surfíma yariñápi pñni niwiárimí Gorixomi —Ñwíá nepa diñj tñño ayí orini. O anjina imixiri xwíá imixiri rawírawá imixiri nerí amipí nñni ayo yariñipi imixiñorini. Omi seyíné

xɗɗipɗiri nani yawawi xwiɗɗa yayɗ seainɗaxɗ rɗi wáf seararɗiwɗi. ¹⁶ Ámá gwɗ wɗrɗ wɗrɗ nɗni aga enɗiná dani nɗweaxa bigɗáyɗ Gorixo wigɗ sɗwɗyo xe oxɗɗɗipoyɗnɗri nɗwiga nɗbiri aiwi ¹⁷ xewanɗo imónɗɗɗi nani yumɗi mɗseainɗ xegɗ naɗɗ nɗseaiirɗɗɗi dani sɗwánɗɗi nɗseaiiga biɗɗrɗi. Segɗ omɗɗ ná wearɗɗiná wenɗa nani oyá dɗɗɗ tɗni iniá eaenapɗri aiwá pɗrɗpɗrɗ inɗri yarɗná seyɗné nɗniro yayɗ niga warɗɗárɗi. Ayɗnani o e nɗseaiirɗɗɗi dani xewanɗo imónɗɗɗi nani sɗwánɗɗi nɗseaiiga biɗɗrɗi.” ¹⁸ Xwiɗɗa e nurɗri aiwi ámá ayɗ arɗkí “Awagwɗ nani xe rɗɗɗowá oépoyɗnɗri sɗɗwɗ neanɗpiyɗ.” urarɗɗagɗa awaú anɗɗ minɗ pɗrɗ urakianɗri néɗisáná enɗaná ayɗ kikiɗa egɗawixɗi.

Poromɗ sɗɗá nearo tɗɗá naniɗri.

¹⁹ Judayɗ wɗ Adiokɗ dani biɗo Aikoniamɗ dani biɗo nero ámá obaxɗ e ɗweagɗayo dɗɗ ukɗniɗmɗxána “Poromɗ sɗi e owikáraneyɗ.” wimónarɗɗɗi nɗxɗɗiro re egɗawixɗi. Omɗ sɗɗá tɗni nearo “Rɗxa piyɗrɗani?” nɗyaiwiro aɗɗ apimɗ dani níropemɗ nɗpeyearo e wárɗagɗa aí ²⁰ ámá Jisasomɗ dɗɗ nɗwɗkwɗoro xɗdarɗɗáyɗ piyo weɗe mɗɗimɗdani rówapána re enɗnigɗi. O ámi wiápɗniɗmeaɗnigɗi. Ámi nɗwiápɗniɗmeaɗ aɗɗ apimɗ nani nuri sá weɗo wáfɗi tɗni Banabaso tɗni aɗɗ yoɗ Debi rɗnɗɗɗi nani nuri ²¹ aɗɗ apimɗ dani xwiɗɗa yayɗ neainarɗɗɗi wáf nurɗmerɗná ámá obaxɗ Jisasomɗ dɗɗ nɗwɗkwɗoro ouxɗɗɗipoyɗnɗri nɗwimɗxárimɗ ámi Ristɗra nani nuri e enɗ nurára múrori Aikoniamɗ e enɗ nurára múrori Adiokɗ e enɗ nurára múrori nerɗná ²² awaú xámɗ nura púána Jisasomɗ uxɗɗɗáyɗ enɗ neanɗro omɗ pɗni mɗwiárɗ anɗɗ minɗ xɗɗipɗi nani enɗ rɗremɗxɗ nɗwiéra nuri re urɗɗisixɗi, “Xeanɗɗ ayá wɗ nɗneaɗmeáa numána enɗaná

Gorixoyá xwioxíyo páwianfáwáriní.” nuri ²³ áamá wa Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipejweapfírfáwa aní apí apimí níwurfípeaária níweri xámí aiwá ñwáfá ñwiráriníri Gorixomí xwiyfá rírímí wiri néfísáná Ámináo, wigí dñí wíkwíroarígfo píráñíñí oumeníníri wéyo níwimí ugísisixíní.

Poro tñí Banabaso tñí ámí egí axímíní ugí nániríní.

²⁴ E nemowáú Pisidia píropenisíyo áwínímí nípurí Pabiria píropenisíyo nírémoni ²⁵ aní yoí Pega ríníñípimí xwiyfá Gorixoyápi níwúra níwúrori aní yoí Ateria ríníñípimí nání níweri ²⁶ e dání sípíxí womí nípíxemoáníri níñweámáná nuri Adiokíyo nání nuri —E ayí awáú ríxa eméfpí wáf emearfíná Gorixo wá wianfápipimí dání éfísixíníri omí wéyo níwiro wárigfíriní. E nání nuri ²⁷ níréwómáná Jisasoyá siyikí imónigfáyo awí neaáríri amípi awáú nemeríná Gorixo enípi nání repíyí níwiera nuri Gorixo émáyí níkinímóníro dñí oníkwírfípoyníri ówanfíñíñí wíkwíñíñípi nání repíyí níwiri ²⁸ e nemowáú Jisasomí uxídarígíá aní apimí ñweáyí tñí nawíní sfá ayá wí e ñweagísisixíní.

15

Émá Jisasomí xídarígíáyí nání xwiyfá imixígíá nániríní.

¹ Ámá wa Judia píropenisíyo dání níweapiro Adiokí níréwómáná ámá Jisasomí dñí níwíkwíroro nání wigí xexírímeá imónigfáyo nuréwapíyiro re urígíawixíní, “Seyfíne Judayene tñí xíxeni imónípíri nání negí arfo Moseso ríñípi iyí sfímí sfó míwákwínípa nerónáyí, Gorixo yeáyí seayimíxemeapaxí meníní.” uraríñagíá

² Poro t́n̄n̄i Banabaso t́n̄n̄i xwiyá s̄m̄f̄ t́n̄n̄i ximixim̄f̄ nin̄tro xwiyá ayá wí n̄r̄iga n̄wiáp̄n̄imearo néfasáná ámá e dán̄f̄ Jisasoyá siyik̄f̄ imóniḡf̄áȳf̄ re r̄iniḡf̄awix̄n̄i, “Poro t́n̄n̄i Banabaso t́n̄n̄i neḡf̄ wa t́n̄n̄i Jerusarem̄i nán̄i nuro wáf wur̄imeiariḡf̄áwa t́n̄n̄i ámá e dán̄f̄ Jisasoyá siyik̄f̄ imóniḡf̄áyo wiper̄weaḡf̄áwa t́n̄n̄i ner̄imeán̄imáná ‘Iȳf̄ s̄m̄f̄ s̄f̄ó wákwin̄f̄poȳf̄.’ nearariḡf̄á r̄ip̄i nán̄i xwiyá nim̄ix̄róná, aȳf̄ nan̄f̄r̄in̄i.” n̄r̄in̄tro ³ uowárauáná awa xwá Pinisiaȳf̄ r̄in̄n̄f̄pim̄i t́n̄n̄i Samaria p̄ropen̄s̄f̄yo t́n̄n̄i n̄ipur̄f̄ná an̄f̄ ap̄i apim̄i Jisasom̄i d̄in̄f̄ n̄w̄ikw̄r̄oro nán̄i xex̄ir̄imeá imóniḡf̄á wíyon̄i wíyon̄i émáyf̄ Gor̄ixo t́f̄ám̄n̄i k̄in̄imóniḡf̄áp̄i nán̄i e e áwan̄f̄ nura n̄imúroróná yaȳf̄ n̄iwimóa uḡf̄awix̄n̄i.

⁴ E nemowa r̄ixa Jerusarem̄i n̄r̄émoro an̄f̄ e dán̄f̄ Jisasoyá siyik̄f̄ imóniḡf̄áȳf̄ t́n̄n̄i wiḡf̄ wiper̄weaḡf̄áwa t́n̄n̄i wáf wur̄imeiariḡf̄áwa t́n̄n̄i yaȳf̄ wiemeááná Poro t́n̄n̄i Banabaso t́n̄n̄i awaú émáyf̄ t̄n̄f̄ e emear̄f̄ná Gor̄ixo eḡf̄ wéyo dán̄i néra un̄f̄ n̄p̄in̄i nán̄i rep̄iȳf̄ wiar̄f̄ná re en̄in̄iḡn̄i. ⁵ Parisi imóniḡf̄á Jisasom̄i d̄in̄f̄ w̄ikw̄roariḡf̄á wa n̄wiáp̄n̄imearo re r̄iḡf̄awix̄n̄i, “Émá Jisasom̄i d̄in̄f̄ w̄ikw̄roariḡf̄áȳf̄ neḡf̄ iȳf̄ s̄m̄f̄ s̄f̄ó wákwin̄ar̄in̄w̄ap̄i mepa epax̄f̄ wí mimón̄n̄i. Aȳf̄ n̄w̄f̄ ikax̄f̄ neḡf̄ ar̄f̄o Moseso ean̄f̄pim̄i m̄ix̄d̄ipa ner̄f̄ná, ‘Aȳf̄ anan̄r̄in̄i.’ ur̄ipax̄f̄ mimón̄n̄i. Ayo nuréwap̄iyirane ‘Apim̄i an̄in̄f̄ min̄f̄ x̄d̄f̄r̄ix̄n̄i.’ ur̄f̄wan̄iḡn̄i.” r̄iḡf̄awix̄n̄i. ⁶ Aȳn̄án̄i wáf wur̄imeiariḡf̄áwa t́n̄n̄i Jisasoyá siyik̄f̄ imóniḡf̄áyo wiper̄weaḡf̄áwa t́n̄n̄i ap̄i nán̄i xwiyá im̄ix̄an̄tro nán̄i awí neán̄tro ⁷ r̄ixa xwiyá ayá wí r̄rowiágf̄ nin̄fasáná en̄áná Pitao n̄wiáp̄n̄imear̄i re ur̄in̄in̄iḡn̄i, “Ḡf̄ n̄r̄ix̄f̄imeá imóniḡf̄oȳf̄né, xám̄i dán̄i émáyf̄ xwiyá yaȳf̄ neainar̄in̄f̄p̄i ar̄f̄á wiro d̄in̄f̄ w̄ikw̄r̄oro ep̄f̄r̄a nán̄i soȳf̄néyá wo iwam̄f̄o

wáf uríwiniḡiniṛi Gorixo eyíroṅo, ayí nioni enḡiḡi nání soyíné niḡfáriní. ⁸ Nioni ayo wáf urimeááná Gorixo —O ámayá xwioxíyo imóniḡiḡiḡi níni nání niḡfá imóniḡorini. O xegí kwíyíḡi nene neaiapiḡiḡiḡi axíḡi mání niwiríḡiḡiḡi dání siwá réniḡi neaiḡiḡiḡi. Émayí eni diḡi níniḡiḡiḡi, ayí ananiriḡi. Siwá éniḡi neaiḡiḡiḡi. ⁹ Judayene xegí bi neaiiri émayo xegí bi wiiri enímani. Nene neaiḡiḡiḡi axíḡi ayí eni diḡi wíkwíroariḡiḡiḡi niwiniṛi yokwarimí wiḡiḡiḡi. ¹⁰ Ayináni soyíné Gorixo wikí oneaóniri pí nání yariḡiḡi? ḡwí ikaxí Moseso eníḡiḡiḡi dání saní negí aríowa anani nímeámi upaxí mimóniḡiḡiḡi —Api, ayí ḡwí ikaxí negí aríowa oxídaneyiniṛóná níxídiḡiḡi mimóniḡiḡiḡi. Api pí nání éma Jisasomi diḡi wíkwíroariḡiḡiḡiḡi wikwiáraníro yariḡiḡi? Soyíné Gorixo ayo mawikwiáriḡiḡiḡi wikwiáraníro neríḡiḡiḡiḡi dání Gorixo nene wikí oneaóniri yariḡiḡi. ¹¹ Nene diḡi wí re mímó, ‘ḡwí ikaxí eániḡiḡiḡi xídaríḡiḡiḡi dání yeáyí neayimíxemeapaxíḡiḡi.’ wí mímó diḡi re neaiḡiḡiḡiḡi, ‘Ámíná Jisaso émayo wá niwianiri ayo nání wayíá upeiḡiḡiḡi dáníḡi Gorixo yeáyí uyimíxemeaariḡiḡiḡi Judayene eni axíḡi e yeáyí neayimíxemeaariḡiḡiḡi.’ Diḡi e neaiḡiḡiḡiḡiḡi uríḡiḡiḡiḡi.

¹² Awí eániḡiḡiḡiḡi xwíyíá bi mírí siní aríáni niwiro yaríḡiḡi Banabaso tíni Poro tíni éf nírori xwíyíá nuríri emimí tíni ayá riwamóniḡiḡiḡi imóniḡiḡi tíni awaú émayí tíḡi e wáf urimearíḡiḡi Gorixo egí wéyo dání wíwapiḡiḡiḡiḡi nání repíyí niwiri ¹³ ríxa níráriḡiḡiḡi eníḡiḡiḡi Jemiso niwíáḡiḡiḡiḡi re uríḡiḡiḡiḡiḡi, “Gí nírixímeá imóniḡiḡiḡiḡi, xwíyíá nioniyá bi eni aríá nípoyí. ¹⁴ ‘Gorixo émayí nání

wí dñǵ m̄moaríníní.’ yaiwiagwá aiwí xewanǵo émáyǵ wí nioniyá imónǵǵr̄ixínir̄í n̄wiewírorǵǵpimí dání ámá ayǵ nání monǵǵpí iwamǵó síwá neainǵr̄íní. Apí nání Saimono r̄ixa rep̄iyǵ neainǵo. ¹⁵ Agwí o nearǵǵpí, ayǵ wáf rókiamoagǵáwa Depitoyá ǵwiárǵawé nání n̄ir̄iro eagǵá r̄ipí t̄íní x̄ixení imóníní, ¹⁶ ‘Apí n̄ipíní nimónímáná enáná Gor̄ixoní ámí n̄b̄ir̄í anǵ segǵ m̄xǵ ináyǵ Depitoyá p̄neamioagiwá ámí m̄r̄imǵár̄íní. Anjwá xwírǵá ik̄ixénǵǵpí ámí n̄m̄r̄ir̄í síǵǵ im̄iximǵár̄íní. ¹⁷ Ayǵ r̄ipí nání e emǵár̄íní. Judayǵ gwǵ ax̄ír̄í marǵái, ámá gwǵ wirǵ wír̄í n̄íní Ámínáoní t̄ámíní ob̄ipoȳínir̄í nání ámí apí e m̄r̄imǵár̄íní. Ayǵ émá nioniyá imónǵǵr̄ixínir̄í wéyo ǵá um̄r̄inǵáyǵ nioní t̄ámíní ob̄ipoȳínir̄í ámí m̄r̄imǵár̄íní. ¹⁸ Ámínáoní xwiyǵá r̄ipí seȳíné n̄jǵá oimónǵpoȳínir̄í eníná dání sear̄inǵáoní searar̄inǵíní.’ Xwiyǵá wáf rókiamoagǵáwa eagǵá apí t̄íní Saimoní nearǵǵpí t̄íní x̄ixení imóníní. ¹⁹ Ayínání dñǵ nioniyá ení r̄ipir̄íní. Émá Gor̄ixo t̄ámíní uk̄inimónar̄igǵáyo upupǵǵ m̄wikár̄ipa oyaneyǵ. ²⁰ Ŋwǵ ikaxǵ eánǵǵ n̄ipíní nání m̄wikwiár̄ipa nemáná aí sa payǵ wí nearane re ur̄wanǵíní, ‘Judayene xwírǵá neainǵpaxǵ imónǵǵ r̄ipí r̄ipí mepa éǵr̄ixíní. Ámá wí mimónǵ ŋwǵá imónǵǵǵpí nání r̄id̄iyowá yar̄igǵáapí min̄ipa éǵr̄ixíní. Apixǵ n̄mearǵná sewíní m̄imeán̄ipa éǵr̄ixíní. Naŋwǵ gwǵ síǵwǵyo x̄iráná ragǵ sín̄í enǵǵpí min̄ipa éǵr̄ixíní. Rakiwǵ ení min̄ipa éǵr̄ixíní.’ Apíní payǵ nearane ur̄wanǵíní. ²¹ Ámá eníná dání néra n̄b̄iro nene ŋwean̄wá ríná ení Sabarǵá ayǵ ayo anǵ apí apimí ámá wa ŋwǵ ikaxǵ Moseso ear̄ǵpimí dání ǵá roro ur̄ewap̄iyiro yar̄inǵagǵá nání émáyǵ Judayene xwírǵá neainar̄inǵǵpí nání n̄jǵá imónínǵo. Ayínání r̄ǵwamǵǵ apíní nearane e ur̄wanǵíní.” ur̄inǵinǵíní.

*Émá*yí nání payí nearo wiowárigfá nánirini.

²² Wáf wurimeiarigfáwa tñni Jerusaremi dání Jisasoyá siyikí imónigfá nñni tñni wigí wipeŋweagfáwa tñni eni diŋf ná bñni nixiriro re rinigfawixini,

“Negí wí Poro tñni Banabaso tñni payí nimaxirimi upriri nání niripearanénáyí naŋirini.” nirinro Judasomi —O xegí yoí ámi bi Basabasorini. Omi tñni ámi wo Sairasomi tñni —Awaú Jisasomi diŋf niwíkwiroro nání xexirimeá imónigfáyo seáyí e imónigfíwaúrini. Awaúmi niripearo ²³ payí re niriniri eániŋipi wiowárigfawixini, “Wáf wurimeiarinwáone tñni Jisasoyá siyikí imónigfáyo umenweanwáone tñni nene segí sériximeá imóninwaéne seyíné negí nriximeá imónigfáyíné nání —Wiyíné aŋf yoí Adiokiyo ŋweagfáyíné, wiyíné Siria piropenisíyo ŋweagfáyíné, wiyíné Sirisia piropenisíyo ŋweagfáyínerini. Seyíné nání payí riri neari wiowárenaparinwini. Seyíné niyíneni yayí oseainini. ²⁴ None rixa arfá re wíwáriní, ‘Negíyí wí none “Soyíné nuro e urípoyí.” murfwámi ayí seyíné tfe nání nibiro searéwapiyaríná diŋf rfa seaxeri diŋf simigwá seayiniri enirini.’ arfá e wíwá enagí nání ²⁵⁻²⁶ none rixa diŋf ná bñni tñni nimónimána ‘Ayí riri neranéná naŋirini.’ neaimónirini, ‘Ámá negí wami niripearane Banabasomi tñni Soromi tñni —Awaú nene diŋf sixí uyinwáwaúrini. Negí Áminá Jisasi Kiraiso nání wáf nurimeríná yoí mayí nimóniri urimegfíwaúrini. Awaúmi tñni negí wami tñni seyíné tñf e nání nuowárenapiríná, ayí naŋirini.’ neaimónirini. ²⁷ Ayínáni

ríwamíngí re eariṅwápi Judaso t́nń Sairaso t́nń awaú maṅf t́nń ení ananń áwanf searfisixínńri uowáraríṅwinń. ²⁸ None xwíyá nímixíranená kwíyí Goríxoyáyo dánń re rínńwanigínń, ‘Ḥwí ikaxí ayá wí saṅńńṅf imónńṅfpi mńwikwiárípanń.’ rínńwanigínń. Ḥwí ikaxí émáyíné aga pńń mńwiárípaxí imónńṅfpi, ayf rípńńrínń. ²⁹ Ámá wigf mimónf ḥwá imónńṅfpi nánń rídiyowá yarígfápi mńńpa éfríxínń. Rakiwf mńńpa éfríxínń. Naṅwf gwf síṅwíyo xíráná ragf sńń eṅagf nánń mńńpa éfríxínń. Apíxf nńmearóná sewínń mńmeánńpa éfríxínń. Seyfne nene ríwá apńń e nerónáyf, ayf apánń yaríṅoń. Negf xwíyá apírínń.”

E nńńro payf eagfawixínń. ³⁰ E nemowa mńń wíowáraná awa payf nńmeámń Adiokń nánń nńwero nńrémómáná ámá e dąṅf Jisasoyá síyíkf imónńgfáyo awí neaárímáná payf mńń wíagfa ³¹ ayf fá nńroróná xwíyá eṅf rńrémíxf nńwiro eánńṅagf nánń dńṅf nífá winńṅńṅínń. ³² Dńṅf nífá winarfná Judaso t́nń Sairaso t́nń awaú ení wfa rókiamoarígfíwaú eṅagf nánń wigf xexírńmeá imónńgfáyo xwíyá ayá wí bń t́nń eṅf rńrémíxf nńwiri eṅf síxf nńwímíxírń egfísixínń. ³³ E nemowaú sfá wí e nńṅweagfísáná eṅáná awaúmń ámń wigf uowárfgfáwa tńṅf e nánń nuowáńńro yayf wíowárfagfa nánń xexírńmeá imónńgfá e ṅweagfáyo pńń nńwiárńmń kíkífá néra ugfísixínń. ³⁴ [Jerusalemń nánń nuri aiwń Sairaso “Adiokńyo ámń bń t́nń nńṅwearfná, naṅf emfńń.” yaiwńńńṅínń.] ³⁵ Awaú e éagfí aí Poro t́nń Banabaso t́nń Adiokńyo nńṅwearí ámá obaxf wí t́nń nawínń xwíyá Ámńáooyápi wáf urńmeri uréwapńyírń egfísixínń.

Poro t́n̄n̄i Banabaso t́n̄n̄i ewáramónigfí nán̄n̄i.

³⁶ E nemowáú r̄ixa s̄fá wí múróáná Poro Banabaso mi re ur̄iḡn̄iḡn̄i, “Yawawi ámi nurai aḡf̄ ap̄i ap̄imi xw̄iyf̄á Ám̄n̄áooȳap̄i wáf nur̄imerainá ámá Jisasomi d̄iḡf̄ n̄iw̄ikw̄r̄oro nán̄i yegf̄ n̄ir̄ix̄meá imón̄igf̄áyf̄ ar̄ige r̄f̄a ḡweaḡoḡn̄iḡn̄i s̄iḡw̄f̄ ow̄n̄imeaiyi.” ur̄f̄aḡi ³⁷ Banabaso “Ayf̄ anan̄iḡn̄i.” n̄iyaiwiri “Jon̄i Mako en̄i yawawi t́n̄n̄i naw̄in̄i owaneyi.” wimón̄f̄aḡi aiw̄i ³⁸ Poro ar̄f̄k̄i re urar̄iḡaḡi nán̄i, “Xám̄i wáf ur̄imean̄irane nuranéná s̄n̄i nápi oyaneȳn̄iḡn̄i nán̄i mú Pabiria piropen̄is̄f̄yo dán̄i p̄n̄i n̄iyeawiár̄imi ur̄jo ámi yawawi t́n̄n̄i naw̄in̄i n̄iwir̄imeám̄i mupa oyaiyi.” urar̄iḡaḡi nán̄i ³⁹ m̄ix̄f̄ n̄ir̄inow̄ieán̄isáná ap̄imi dán̄i newáramón̄iḡn̄i Banabaso Jon̄i Makomi n̄iwir̄imeám̄i nur̄i s̄ip̄ix̄f̄ wom̄i n̄ip̄ixemoán̄iḡn̄i n̄iḡweari piḡiḡw̄f̄ Saip̄trasiyi r̄n̄iḡf̄p̄imi nán̄i uḡfisix̄n̄i. ⁴⁰ E nán̄i úaḡf̄i aí Poro Sairasomi n̄imeari xex̄ir̄f̄meá imón̄igf̄áyf̄ awáú wáf emear̄fná Ám̄n̄áo wá n̄iwian̄iḡn̄i uméw̄in̄iḡn̄iḡn̄i om̄i wéyo m̄n̄i wíáná e dán̄i p̄n̄i n̄iwíár̄imi nuri ⁴¹ Siria piropen̄is̄f̄yo t́n̄n̄i Sirisia piropen̄is̄f̄yo t́n̄n̄i áw̄in̄i e nuri aḡf̄ ap̄i ap̄imi n̄irémómáná ámá Jisasoyá siyik̄f̄ imón̄igf̄á wíȳf̄ wíyo nuréwap̄iya nuríná eḡf̄ s̄ix̄f̄ wim̄ix̄iḡfisix̄n̄i.

16

Poro Timotiomi n̄iwir̄imeám̄i ur̄f̄ nán̄iḡn̄i.

¹ Poro aḡf̄ Deb̄iyi r̄n̄iḡf̄p̄imi n̄irémor̄i ámi nur̄i Ris̄it̄rai r̄n̄iḡf̄p̄imi n̄irémor̄fná w̄in̄iḡn̄iḡn̄i. Ámá Jisasomi x̄f̄dar̄igf̄áyf̄ wo —O xegf̄ yoḡ Timotior̄n̄i. X̄n̄ái Jisasomi d̄iḡf̄ w̄ikw̄roar̄iḡf̄ wír̄in̄i. Í Judayf̄ eḡaḡi aí om̄i xano Ḡirik̄iȳf̄n̄i. ² Ámá Ris̄it̄ra ḡweáyf̄ t́n̄n̄i Aikoniam̄i ḡweáyf̄ t́n̄n̄i Jisasomi d̄iḡf̄ n̄iw̄ikw̄r̄oro nán̄i xex̄f̄xex̄ir̄f̄meá imón̄igf̄áyf̄ Timotio nán̄i “Ámá naḡf̄

worini.” rariɣforini. ³ O nani Poro “Yawawi tɛni nawini oemeaneyi.” niwimoniri nani omi nimeari iyɛ sɛmɛ sɔ wɔkwiniɣini. Ayɛ riɓi nani e eniɣini. Judayɛ ariwamidani ηweagɛayɛ nɛni o xegɛ xano Grikiyɛ enagi nani xɛo iyɛ sɛmɛ sɔ miwɔkwiniηɓi nani niɣɛa e imonigɛa enagi nani Poro negɛ Judayo waf urimearɛna omi arɛa miwipa epɛrixiɛni iyɛ sɛmɛ sɔ wɔkwiniɣini.

⁴ Anɛ api apimi nurara niμurorona xwiyɛa waf wurimeariɣɛa tɛni Jerusaremiyo Jisasoyɛ siyiki imonigɛayo wipeηweagɛa tɛni awa xwiyɛa niɛxiɛrona rinariɣɛa riɓi, “Negɛ ηwɛ ikaxɛ eaniηɛ riɓimini emɛ Jisomi diηɛ niwɔkwɛro nani negɛ niɛxiɛmea imonigɛayɛ ogamɛ mepaxɛ imonini. Apimini niɛɛɛrona apanirini.” e rinariɣɛapi nani awanɛ nurara μuroariηagɛa nani ⁵ anɛ api apimi ama Jisasoyɛ siyiki imonigɛayɛ diηɛ wɔkwɛroariɣɛapi enɛ neanɛro xaiwɛ ɛa niɛriɛro nani sɛa ayɛ ayo ama ami wi Jisomi diηɛ niwɔkwɛro winiyɛ tɛni kumixinagɛarini.

Poro Tirowasiyo niηwearɛna oriηa winiηɓi nanirini.

⁶ E nemowa piropenɛsɛ biaμ Pirigia tɛni Garesia tɛni riniηɓiaμ tɛniɛmɛni warɛna kwiyɛ Gorixoyapi xe Esia piropenɛsɛyo nani nuro ama e ηweagɛayo xwiyɛa yayɛ winiɓaxɓi waf urimeɛrixiɛni siηwɛ miwɛnɛ urakiowariηiɣini. ⁷ Awa ami wimɛni nani niɛniɛmɛni nuro riɛa Maisia piropenɛsɛyo niɛmomanɛ Bitinia piropenɛsɛyo nani owaneyɛniɛni yarɛna ami kwiyɛ Jisasoyapi xe oupoyɛniɛni siηwɛ miwɛnɛ urakiowariηiɣini. ⁸ Awa Maisia piropenɛsɛyo niμuroro anɛ Tirowasiyi riniηɓipimi nani niwero ⁹ niɛmomanɛ sɛa ayimi arɛwɛyimɛ Poro sa weɣana oriηa

wínííyí wíníñiniginí. Ámá Masedonia píropenísíyo dájí wo éf nírórí wauní ríxíñí “Joxí Masedonia re nání nìbírí arírá neaí.” uraríngá oríngá e nìwínírí nání ¹⁰ none (ríwamíñí rípi eanáoñí tñí) re yaiwínganiginí, “Goríxo ríxa ámá ayo e dání wáf ourímépoynírí síwá nìneairí oríngá ríá neapáraríní?” nìyaiwirane Masedonia tífámíní nání píyo waníréwínírí pífá neranéná sípíxí wo e nání umínírí yaríngá wínínganiginí.

Ridiaí nìkínímónírí Jisasomí díní wíkwíronjé náníríní.

¹¹ E nemone sípíxomí nìpíxemoánírane nìñwearane anjé Tírowasíyí ríníñpímí dání píní nìwiárímí nurane píriñwí Samotíresíyí ríníñpímí tñí e nání nìmeámí nurane nímúrorane sá weñwáone wáfápi tñí anjé Niaporísíyí ríníñpímí tñí e nání nìmeámí nurane wiárí nímúrómáná ¹² e dání anjé Píripaiyí ríníñpímí —Anjé Masedonia píropenísíyo ikwíroníñjé seáyí e imóníñyí, ayí bí Píripairíní. Romíyí nìbíro anjé apímí dání anjé nímíríro ñweagfápiríní. Apímí none nìrémómáná síá obaxí wí e nìñwearane ¹³ Sabarfáyo “Iníígté wearíñú tñí e ámá Goríxomí xwíyí rírímí wiarígtéríní.” nìyaiwirane anjé apímí nání ákíngá tñíyo nìpeyearane iníígté e wearíñjé ú tñí e nání nìwerane éf nìñweámáná apíxí e awí neáníro ñweagfíwamí xwíyí yáyí neainaríñpí uraríná ¹⁴ apíxí wí —Í xegfí yo fí Rídiaíríní. Anjé Taiatairai ríníñpímí dáníríní. Í rapírapí ayí ríñjé nìgwí xwé ronjépi nìgwí xení nání bíf yaríñíríní. Judayí mimóníñí aí Goríxomí wáyí nìwírí nání yáyí wiaríñjé wíríní. Í xwíyí Poro raríñpí arfá nìwírí Goríxo í xwíyí apí dínjé íkwíropaxí oimónírí xwíoxíyo píráníñjé wímíxáná í “Poro neararíñpí neparíní.” nìyaiwírí Jisasomí dínjé

wikwíroniginí. ¹⁵ Jisasomí díní nìwikwírorí ríxa wayí nìmearí áamá xegí anjwámí í tñní nawíní ñweagfáyí ení wayí nìmearo e nemáná í re neariginí, “Soyíné re nñiaiwirónáyí, ‘Neparíní. Ámínáomí díní wikwíróf wíríní.’ nñiaiwirónáyí, gí anjwámí nání nìbìro ananí sá wepfriréoi?” Aníní miní e nearayíagi nání í tñní uñwaniginí.

Poromí tñní Sairasomí tñní gwí anjyo ñwirárigfá nániríní.

¹⁶ E nemone sá wíyi Goríxomí xwíyí rírímí wiarigfá nání warfá apíxí wí —Í áamá wíyá xínáíní nímónírí omíní wiiaríní. Imfó xixéoaríní dání áamá síní majfá imónígápi áwaní urékweaaríní. Áamá ímí xiáwowání imónígáwa í áamáyo áwaní urékweaaríní dání ñígwí xwé urápayaríní. Í none tñní óyími óróf nínranéná ¹⁷ í Poro tñní none númí ñíneaxdírí arfí ríaiwá re nñra neaxdíginí, “Áamá rowa ñwí wíyo nímúrorí aga seáyí émi imóníjomí xínáiwání nímóníro omíní wiiaríní. Óf ñwí e imóníjo nene yeáyí neayímíxemeanfá nání iníní nání wáf neararíní.” nñra neaxdíginí. ¹⁸ Ámí ámí sá ayá wíyo axípi e ñíneaxdírná e rayaríní nání Poro ríxa aníní bí onímíapi mñwínípa yaríní nání nínínímónírí imfó ímí xixéoaríní mñxí re uríní, “Jisasí Kiraisoyá ení eáníyo dání sekaxí re ríraríní, ‘Apíxí rímí pñní nñwíarímí uí.’ ríraríní.” uráná re eníní. Síní mé imfó api ímí pñní nñwíarímí uñníní. ¹⁹ Ímí pñní nñwíarímí úáná xanowání imónígáwa re nñyaiwíro, “Óf apíxí rí áwaní rékweaaríní dání ñígwí meayaríní ríxa anípa imónígoí. Ámí bí síní meapaxí mímóníní.”

n̄iyaiwiro Porom̄i t̄f̄ni Sairasom̄i t̄f̄ni f̄á n̄ixero makerf̄á im̄ixariḡfe n̄áni n̄íropém̄i nuro gap̄imanowa s̄iñw̄f̄ aniḡfe dán̄i xw̄ir̄ix̄f̄ oumeaneȳin̄ro n̄imeám̄i nuro ²⁰ awa t̄f̄ñf̄ e n̄iwár̄iro re uxekw̄f̄moḡf̄awix̄in̄i, “Ámá Judayf̄ rowaúȳf̄ ámá neḡf̄ aṅf̄ r̄ipimi ṅweaḡf̄áyo nearakiowár̄ipax̄f̄ yar̄iṅaḡf̄i n̄áni nene pírán̄iṅf̄ miṅweapax̄f̄ neaimónar̄in̄i. ²¹ S̄w̄f̄ nene Rom̄iyene imóniṅagw̄i n̄áni gap̄iman̄f̄ȳf̄néyá s̄iñw̄f̄yo dán̄i anani f̄á x̄ir̄irane x̄f̄d̄irane epax̄f̄ wí mimón̄iṅf̄p̄i ámá rowaú wáf̄ nearariṅi.” uráná re eṅiṅiḡin̄i. ²² Ámá e ep̄f̄royf̄ eḡf̄áyf̄ en̄i n̄iwiáp̄f̄n̄imearo awaúm̄i m̄ix̄f̄ wian̄ro yar̄f̄ná gap̄imanowa eḡf̄ iȳf̄á nupír̄iro poris̄f̄ wam̄i sekax̄f̄ re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Sox̄f̄ mépépoȳf̄.” ur̄f̄aḡf̄a ²³ iwan̄f̄ r̄ip̄i r̄ip̄i n̄imépeayimáná n̄iméra nuro gw̄f̄ aṅf̄yo n̄iwár̄iróná gw̄f̄ aṅf̄yo awí mearoar̄iṅom̄i re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Jox̄i awaúm̄i éf̄ mupax̄f̄ imón̄iṅf̄ ṅwir̄arar̄iṅwáp̄i n̄iṅwir̄ar̄imáná pírán̄iṅf̄ awí mearó̄ir̄ix̄in̄i.” ²⁴ Sekax̄f̄ e uráná awaúm̄i gw̄f̄ aṅf̄yo n̄imeám̄i n̄ipáwiri awawá ná ín̄im̄i ikw̄f̄rón̄iṅf̄p̄im̄i n̄áni n̄imeám̄i n̄ipáwiri e n̄iṅwir̄ar̄ir̄f̄ná re eṅiṅiḡin̄i. Eḡf̄ s̄ikw̄f̄ ík̄f̄á wárá w̄inami n̄iwix̄f̄mori wárá w̄ina t̄f̄ni n̄iwak̄ir̄f̄wiár̄imáná rokim̄f̄ yar̄iṅiṅiḡin̄i. ²⁵ E wikár̄f̄aḡf̄a aí r̄ixa ár̄iweḡf̄ imón̄iṅáná Poro t̄f̄ni Sairaso t̄f̄ni Gor̄ixom̄i xw̄iȳf̄á r̄ir̄im̄f̄ wiri yayf̄ umean̄ri n̄áni son̄f̄ r̄iri yar̄iṅaḡf̄i ámá gw̄f̄ aṅf̄yo ṅweaḡf̄áyf̄ ar̄f̄á wiar̄f̄ná re eṅiṅiḡin̄i. ²⁶ Pobon̄f̄ xw̄f̄a aí t̄f̄ni yaiwiám̄f̄ méáná gw̄f̄ aṅiwá n̄im̄ir̄ir̄f̄ná s̄iṅá piará xw̄f̄ám̄i eap̄in̄iṅȳf̄f̄ r̄iwóm̄in̄im̄in̄iri ner̄f̄ná re eṅiṅiḡin̄i. Gw̄f̄ aṅf̄ ówan̄f̄ n̄f̄ni f̄kw̄inowiri sen̄f̄á ámáyo yar̄in̄iṅȳf̄f̄ n̄f̄ni íkweánowiri eṅiṅiḡin̄i. ²⁷ Gw̄f̄ aṅiwám̄i awí mearoar̄iṅo sá weṅe dán̄i n̄iwiáp̄f̄n̄imear̄i wen̄iṅf̄ éȳf̄f̄ w̄in̄iṅiṅiḡin̄i. Gw̄f̄ aṅf̄ ówan̄f̄ f̄kw̄inowin̄aḡi n̄iw̄in̄iri “Gw̄f̄ ṅweaḡf̄a n̄f̄niȳf̄f̄ r̄ixa éf̄ úf̄awix̄in̄i.”

nɪyawiɾi áamá ayí éf úfá nánɪ gapɪmanowa nionɪ nɪpɪkipɪrɪxɪnɪrɪ xegɪ kirá nɪmɪxearɪ rɪxa pɪkɪnɪmɪnɪrɪ éfɪyí ²⁸ Poro enɪ tɪnɪ rɪfaiwá nurɪrɪ re urɪɪɪnɪgɪnɪ, “Jɪwanɪɲoxɪ mɪpɪkɪnɪpanɪ. Gwɪ ɲweaɲwáone nɪnonenɪ sɪnɪ riwone ɲweaɲwɪnɪ.” urɪfagɪ ²⁹ o awí mearoarɪgɪfá wɪfami “Uyɪwɪ nɪmɪxáromeaénapɪpoyɪ.” nura mɪrɪ nɪpáwirɪ wáyɪ winɪfagɪ enɪ óf níkarɪga Poro tɪnɪ Sairaso tɪnɪ tɪgɪfɪe nɪpɪkɪnɪmearɪ ³⁰ awaúmi nɪmɪxeámi nɪpeyearɪ bɪarɪwámɪnɪ nɪrómáná re urɪɪɪnɪgɪnɪ, “Ápowagwí Gorɪxo yeáyɪ nɪyimɪxemeanɪ nánɪ pí emɪfɪnɪ?” urɪfagɪ ³¹ awaú re urɪgɪfɪsɪxɪnɪ, “Ámɪná Jisasomɪ dɪɲɪ wɪkwɪróáná Gorɪxo yeáyɪ nɪɪyimɪxemearɪ áamá dɪxɪ aɲiwámɪ joxɪ tɪnɪ ɲweagɪfáyo enɪ yeáyɪ uyimɪxemeanɪɲoi.” urɪgɪfɪsɪxɪnɪ. ³² E nurɪri omɪ tɪnɪ áamá xegɪ aɲiwámɪ ɲweagɪfá nɪyonɪ tɪnɪ xwɪyɪfá Ámɪnáo nánɪpɪ rɪrɪmɪf wíáná ³³ sɪnɪ árɪwegɪ imónɪɲagɪ aiwɪ o awaúmi “Eɪnɪ.” nurɪrɪ iwanɪf mɛpɛfáyo igɪfá nɪweámáná re enɪnɪgɪnɪ. Wayɪ mearɪ áamá xegɪ aɲiwámɪ ɲweagɪfáyɪ enɪ wayɪ mearo nemáná enáná ³⁴ o awaúmi xegɪ aɲiwámɪ nɪmeáa nɪpáwirɪ aiwá nɪxerɪ mɪnɪ nɪwirɪfá xɪo tɪnɪ áamá xegɪ aɲiwámɪ ínɪmɪ ɲweagɪfáyɪ tɪnɪ “Rɪxa Gorɪxomɪ dɪɲɪ wɪkwɪrówaénerɪfánɪ?” nɪyawiɾo nánɪ yayɪ seáyɪmɪ dánɪ néra ugɪfawixɪnɪ.

³⁵ Gapɪmanowa wɪfapɪ tɪnɪ nɪwiápɪnɪmearo porɪsɪ wamɪ awí mearoarɪɲo tɪɲɪf e nánɪ xwɪyɪfá yaɲɪf re wiowárɪgɪfawixɪnɪ, “Omɪ ‘Ámá awaúmi wárei.’ urɪpoyɪ.” wiowárɪfagɪfá awa nuro uráná ³⁶ o xwɪyɪfá apɪ Poromɪ áwanɪf nurɪrɪ re urɪɪɪnɪgɪnɪ, “Gapɪmanowa nionɪ nánɪ xwɪyɪfá yaɲɪf re wiowárenapáoi, ‘Awaúmi owárɪnɪ.’ wiowárenapɪfagɪfá nánɪ awagwí ananɪ nɪwiapɪri kikiɪfá néra úpiyɪ.” urɪfagɪ aí ³⁷ Poro re urɪɪɪnɪgɪnɪ, “Yawawi Romɪyɪfwawi imónɪɲagwɪfí aí mɪkɪf wí meɲagɪ aí

gapɪmanowa, xwɪrɪxɪ nɪyeamero áamá obaxɪ sɪɲwɪ anɪgɛ dání iwanɪ yeamépero gwɪ aɲɲyo yeawɪrírɪro egɪáwa ínɪmɪ nɪyeamɪxearo yeawáranɪro rɪrarɪɲoɪ? Oweoɪ, aga wí e yeaipaxɪ mimónɪnɪ. Wiwanɪɲowa nɪbɪro ‘fwiapɪpiyɪ.’ yearána peyeantwiɪ.” urɪfagɪ³⁸ porisowa xwɪyɪfá Poro urɪfɪpɪ ámɪ nɪmeáa nuro gapɪmanowamɪ repɪyɪ nɪwiro “Awaú Romɪyɪ waúrɪnɪ.” urɪfagɪa awa arɪfá nɪwiróná wáyɪ nikárɪnɪro³⁹ nuro awaúmɪ piyɪpiyɪ nurɪro gwɪ aɲɲyo dání nɪmɪxearo nɪwárɪróná arɪkɪ waunɪ rɪxɪɲɪ re urayigɪfawixɪnɪ, “Awagwɪ aɲɪ rɪpimɪ pɪnɪ nɪneawiárɪmɪ nurɪfá ‘Ayɪ nanɪrɪnɪ.’ neaimónarɪnɪ.” urayarɪɲagɪa⁴⁰ awaú gwɪ aɲɲyo dání nɪpeyeari aɲɪ apɪxɪ Ridiáyɪ rɪnɪɲɪyáiwámɪ nánɪ nuri nɪpáwiri áamá Jisasomɪ dɪɲɪ nɪwɪkwɪrɪro nánɪ egɪ xexɪrɪmeá imónɪgɪfáyɪ tɪnɪ e nawɪnɪ nerɪmeánɪro xwɪyɪfá ámɪ bɪ tɪnɪ eɲɪ rɪrémɪxɪ nɪwiárɪmɪ ugɪfawixɪnɪ.

17

Tesaronaika ɲweáyɪ Poromɪ tɪnɪ Sairasomɪ tɪnɪ iwanɪ weanɪro egɪfá nanɪrɪnɪ.

¹ E nemowa e dání nuro aɲɪ biaú Abiporisi tɪnɪ Aporonia tɪnɪ rɪnɪɲɪfɪpɪaúmɪ nɪmúra nuro aɲɪ Tesaronaikaɪ rɪnɪɲɪfɪpimɪ —Aɲɪ apimɪ Judayɪ wigɪ rotú aɲɪ wiwá mɪrɪnɪɲɪfɪpimɪrɪnɪ. Apimɪ nɪrémómáná² Poro xegɪ íníná yarɪɲɪpa e enɪ axɪpɪ nerɪ Sabarɪfá wɪyáú wɪyimɪ Judayɪ wigɪ rotú aɲɲyo awí neánɪro ɲweanɪnáná nɪwímeari Bɪkwɪ Gorɪxoyáyo dání nureɲwɪpéa nurɪfá³ ayɪ re oyaiwɪpoyɪnɪrɪ urayɪɲɪnɪgɪnɪ, “Bɪkwɪyo dání apɪ apɪ nɪrɪnɪrɪ eánɪɲagɪ nánɪ áamá yeáyɪ neayimɪxemeanɪfá nánɪ Gorɪxoyá dɪɲɪ tɪnɪ arɪowayá xwɪfá piaxɪyo dání iwiaronɪoyɪ rarɪɲwáomɪ wa pɪkíáná rɪnɪɲɪ o nɪmeari xwárɪpáyo dání wiápɪnɪmeanɪpɪ

apimi wí nímúropaxf mimónini.” oyaiwípoyiniri mfkfpi nání uréwapiyiri mñf niróa uri nerfna re urayiniginini, “Ámá Jisasoyi riniñf ro, nioni wáf seararigáo, o ayf ámá yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwfa piaxfyo dánf iwiaronfoyi rarinwáorini.” urayiniginini. ⁴ E nuririnipimi dánf Judayf wíyo ññf ukini mixfagf ayf ññf “Neparini.” niwipimóniri nání Jisasomi ññf niwkwfroro Poro tñf Sairaso tñf nawini nkumixiniro Girikiyf Gorixomi wáf niwiro nání yayf umearigfáyf obaxf tñf añf apimi seáyf e nimóniro menweagfáwayá apixf wíwa tñf eni ññf niwkwfroro nání awaúmi nkumixinayiro yarfná ⁵ Judayf Jisasomi ññf niwkwfrofáwa awaúmi spf ññf niwaiwiro nání niwiápnimearo re egfawixini. Makerfa imixarigfe dánf ámá spíyf wa Poromi tñf Sairasomi tñf wikf niwóniro mixf wipfri nání sfmfráxwifró niwiemero ayf ríxa ikwkwierf niga uro wikf niwóga uro yarignagfa niwiniro niwirimeámi añf apimi áwinimi nipuróna mixfni népfmixamóa nípuro Poro tñf Sairaso tñf añf Jesonoyáiwámf rfa nweanjiniro e nání nuro awaúmi ámá negf añf ripimi nweagfáyfya sñwf anigfe dánf xwirixf oumeaneyiniro añf iwámi pfrf ikwieámf néra nípawiro ⁶ awaú nání pfá nimeginiro nání Jesonomi tñf Jisasomi ññf niwkwfroro nání xexirfmeá imónigfa wami tñf fá nixero añf apimi ññf gapimanowa tñf e nání níropémi nuróna rfaiwá re nira ugfawixini, “Ámá añf xwfa nimini ikwifroninifyo nweagfáyf wigf yarignapf mé pñf owiárfpoyiniri spini urekarrigfáwa ríxa nene eni nnearekárro yarigno. ⁷ Awa Jesono numimniri xegf aniwámi nání nipemeámi unowarini. Awa nwf ikaxf negf mixf ináyf Sisao rinipf niwiaikiro xegf bi néra nuro re rarigfáwarini, ‘Segf mixf ináyf Sisao, ayf

surfí má mixí ináyorini. Wo omi seáyí e wimóniŋo xegí yof Jisasorini. rarigfáwarini.” rfaiwá e nira nuro ⁸ á má e epfroyí egfáyí tñni aní apimi dání gapimanowa tñni ayí rfaiwá e rarinagfa arfa niwiro sñmí níróniro wikí niwóga niwiápnimearo ⁹ gapimanowa xwirixí numéfasaná Jesonowa ámi axípi bí mepa oépoyiniri nígwí bí nurápiro wárigfawixini.

Poro tñni Sairaso tñni Beriayo egfípi nánirini.

¹⁰ Sfa ayimi arfiwiyimi Jisasomi dñí niwikwíroro nani xexirímeá imónigfáyí Poromi tñni Sairasomi tñni fá xiripfirixiniri ríxa aní Beriaí rinñipimi nani éf urowaríagfa awaú nuri aní apimi nrémoriná Judayí rotú aní e mirinñiwámi nipáwiri xwiyfá yayí neainarñipi wáf urigfisixini. ¹¹ Judayí Beria ñweáyí —Ayí Judayí Tesaronaika ñweagfáyí yapí mimóniŋo. Dñí píranñí eyíroarigfáyí enagí nani seáyí e wimóniŋo. Ayí sñmí ni xeadfpéniro “Xwiyfá Poro neararñipi arfa owianeyí.” niwimóniro sfa ayí ayo re niyaiwiro, “O neararñipi, ayí Bìkwíyo niriniri eánñipi tñni nepa xixeni rfa imónini?” niyaiwiro Bìkwípi fá níróa uro pfa níméra uro neróná ¹² obaxí wí Jisasomi dñí wikwíroro Gírikíyí aní apimi dání seáyí e imónigfáyí wí oxí tñni apixí tñni eni dñí wikwíroro yarfná re enñigini. ¹³ Judayí Tesaronaika ñweagfáyí xwiyfá rípi, “Beriayo eni Poro xwiyfá Goríxoyá wáf urarini.” rinarñagí arfa niwiro re egfawixini. Aní apimi nani nuro á má e dáníyí Poromi mixí owípoyiniri sñmíráxwíró wieméaná á má obaxí ríxa epfroyí nero wikí niwóga wiápnimeagfawixini. ¹⁴ Á má obaxí ríxa epfroyí nero wikí niwóga wiápnimeaarñagfa Jisasomi dñí niwikwíroro nani xexíxexirímeá imónigfáyí sñgwí e niwiniro re egfawixini. Apaxí mé Poromi

rawirawá tñf e nání éf urowárigfawixini. Poromi rawirawá tñf e nání éf nurowáriro Sairaso tñf Timotio tñf sñf e ñweañána ¹⁵ áamá Poromí éf ñimíga úfáyf omí sfá obaxíyo ñiméra núfasána añf Atenisiyi riniñfipimi ñrémoro e dání wáraúána o ámi sekaxf re urowáriñnigini, “Sairaso tñf Timotio tñf nioni tñf e nání bñpaxf imóniñánáyf, añfni bñisixini.” urowáraná omí e ñwárimí ugfawixini.

Poro Atenisi dání wáf urñf nánirini.

¹⁶ Poro Atenisi dání awaú nání wenñf nerí ññwearfná añf apimi mimónf ñwfa imóniñfyf —Ayf xopaikígf xixegñf áamá imixigfáyfrini. Ayf aga ayá wí amí amí ñimini éf nurárara unñagi ñiwiniñf nání sñmf níronimi nemerfná ¹⁷ Judayfyá rotú añfyo ñpáwiyirí ayf tñf émf Goríxo nání dñf moarígfáyf tñf xwíyfa rñiro sfá ayf ayo makerfa imixarígte nání nuayirí áamá o eméina e rówapígfáyf tñf xwíyfa rñiro nera nurfná ¹⁸ áamáyo uréwapíyarígfá Epikurianiyi riniñfá wa tñf Sitoikiyi riniñfá wa tñf Poro tñf ximiximí xwíyfa riniñfawixini. O wáf nurífná Jisaso nání urirí áamá xwáripáyo dání wiápnimeapfífa nání urirí yarñagi nání wa peayf ñwianiro re rígfawixini, “Áamá xwíyfa rñrowiarf emearñf ro pí xwíyfa neariminiñf rfa rarini?” rñro wa “O añfnami dñf ñwfa imónígfá áamá añf midánfyfyá nání neariminiñf rfa rarini?” rñro nero ¹⁹⁻²¹ omí ñiwirimeámi nuro —Áamá Atenisi dányf tñf áamá añf midánf añf apimi uríniñfáyf tñf kikiá bñ mé anñf minf pí pí xwíyfa sñf rññfpi arfa wiro áwanf urñro yanñro nánini yarígfáyfrini. Ayf omí ñiwirimeámi nuro Ariopagasiyi riniñfpami dání xwíyfa réwapínarígte nání ñiwirimeámi nuro re urígfawixini, “Xwíyfa sñf joxi wáf neararñfpi

nene píránɪɣɣí arfá nɪsirane nɪjɣá imónani nání áwanɣí neareɣí. Ayí rɪpɪ nání rɪrarɪɣwɪnɪ. Xwɪyɣá joxɪyá nɪnearɣnáná nene sɪnɪ arfá mɪwɪarɪɣwáɪpɪ rarɪɣagɣí nání xwɪyɣá mɣkɣpɪ nání nɪjɣá imónani nání rɪrarɪɣwɪnɪ.” urfagɣá ²² Poro Ariopagasi tɣɣí e dánɪ éf nɪrómáná re urɪɣnɪgɪnɪ, “Atenɪsɪ dánɪyɣné, segɣí ɣwɣá imónɪɣɣɪpɪ nɪmeróná awayɪnɪ ayá tɣnɪ wéyo umearɪɣagɣá sɪɣwɣí seanɪɣnɪ. ²³ Ayí rɪpɪ nání seararɪɣnɪ. Xámɪ nionɪ aɣɣí rɪpɪmɪ nemerɪ segɣí ɣwɣá éf nurárára unɪɣɣyo —Ayo seyɣné yarɪɣɣí nɪwɪro seáyɪ e umearɪɣɣáyorɪnɪ. Ayo píránɪɣɣí sɪɣwɣí mí nómxá nurɣnáná wɪnɣanɪgɪnɪ. Éf urárarɪnɪɣɣí bɪmɪ rɣwamɪɣɣí rɪpɪ ‘ɣwɣá nene majɣáo nánɪrɪnɪ.’ eánɪɣagɣí wɪnɣanɪgɪnɪ. Ayɣnánɪ ɣwɣá seyɣné majɣá nɪmónɪro aɪwɪ yarɪɣɣí nɪwɪro seáyɪ e umearɪɣɣo nání áwanɣí bɪ osearɪmɪnɪ. ²⁴ ɣwɣá xwɣá rɪrɪ nɪrɪmɪnɪ imɣxɪrɪ amɣpɪ nɣnɪ arɪmɪ eɣɣyɣí imɣxɪrɪ eɣo, o aɣɣnamɪ tɣnɪ xwɣárɪmɪ tɣnɪ Ámɪnáo seáyɪ e wɪmónɪɣo eɣagɣí nání dɪɣɣí re yaiwɪpaxɣí mɪmónɪnɪ, ‘O aɣɣí narɣwɣí rɪdɪyowá yanɣwá nání negɣí wé tɣnɪ mɪrarɪɣwáyo ɣweaarɪɣɣírɪnɪ.’ dɪɣɣí e yaiwɪpaxɣí wɪ mɪmónɪnɪ. ²⁵ Xewanɪɣo ámá nɪyonɪ wɪgɣí dɪɣɣɪpɪ sɪxɣí umɪmori sɪɣɣí nɪmónɪro aɣɣí upaxɣí imónɪpɣrɪ nání wɪmɣxɪrɪ amɣpɪ nɣnɪ ámá nɪpɣrɪ nánɪranɪ, yɪnɪpɣrɪ nánɪranɪ, wɪmɣxɪyɪrɪ yarɪɣo eɣagɣí nání rɪpɪ enɪ yaiwɪpaxɣí mɪmónɪnɪ, ‘O amɣpɪ wɪ nání dɣwɣí ikeamónarɪɣagɣí nání negɣí wé tɣnɪ arɪrá wɪpaxorɪnɪ.’ Dɪɣɣí apɪ enɪ yaiwɪpaxɣí wɪ mɪmónɪnɪ. ²⁶ ɣwɣá o xewanɪɣo re nɪyaiwɪrɪ, ‘Ámá gwɣí arɣí arɪ e e ɣweapɣrɣárɪnɪ. Gwɣí arɣí arɪ xɪfáíwa xɪrɪpɣrɣíná íná íná imónɪnɣárɪnɪ.’ nɪyaiwɪrɪ anɪɣɣnɪ neyɣroárɣmáná ámá ná wonɪ imɣxɪɣɣɪpɪmɪ dánɪ ámá gwɣí wɪrɣí wɪrɪ nɣnɪ nɪmóga bɪɣwárɪnɪ. ²⁷ Ámá gwɣí arɣí arɪ nɣnɪ xewanɪɣo nání pɣá néra nuro ámɪrɣnɪɣɣí neróná sɪɣwɣí wɪnɪmeapɣrɣá nání

xfo enjé api e enjé rini. E neri aí o nene xixegfni hwearwá gene gene tñjé e dáni ná jfamí mineaimónini. ²⁸ Ayf rípi nání seararini. Segf sorixowa aí re rigfápi, ‘Nene eni Hwáfá neameañenerini.’ rigfápi tñni xixeni nene enjé eáninjé oyáyo dáni imónirane hwearane anjé emerane yarini. ²⁹ Nene Hwáfá o neameañene imóninjagwi nání dñjé re miyaiwipa oyaneyí, ‘Nepa Hwáfá imóninjo imóninjépi, ayf ámaéne dñjé nimorane wé tñni xopaikigf imóninjé hwáfá sñjáyó dáni imixarinjwápirani, sñjá gorfyo dáni imixarinjwápirani, sñjá siripáyó dáni imixarinjwápirani, sa apfñinjé rfa imónini?’ miyaiwipa oyaneyí. ³⁰ Ayínání Hwáfá o —O Gorixorini. O áamá xámi o nání majfá nero wigf hwáfápi nímera bigfápi nání peá nímorí kiki fá níwia níbiri aiwi agwi áamá ami gimí hweagfá niyoní re neararini, ‘Segf íwí yarigfápi nání ríwfmíni nímamoro saninjé nimóniro hweápoýí.’ neararini. ³¹ Ayf rípi nání e neararini. O sfá wiyimí áamá xwáfá ríri nírimíni hwearwáyo xwiyfá píraninjé níneamearíná woní woní negf yarinjwápi nání yarinjé imímf neainfa nání ríxa rárinjé rini. Nene xwiyfá neamearínfo ení ríxa rípeárinjé rini. Nene ‘Rípeárinjo, ayf orfani?’ yaiwianfá nání o péo ámi sñjé neri owiápnímeaníri enjé sixf weámixána wiápnímeanjé rini.” Poro e urána re enjé niginí. ³² Áamá e awí eánigfáyf Poro xwiyfá “Xwáripáyó dání wiápnímeanjé rini.” ríagi arfá níwiróná wí ríperírf wigfawixini. Wí “Xwiyfá joxí neararinjépi ríwéná ámi bí tñni arfá sianfwarini.” urigfawixini. ³³ E urána Poro réwapfñarigfáe dání pñni níwiárfmí úagi aí ³⁴ áamá wí —Oxf wo xegf yoí Daionisiasoyí ríniñorini. O Ariopagasí dání réwapfñarigfáyf worini. Apíxf wí xegf yoí Damarisíyí ríniñjé rini. Áamá ámi wí ení

nawínirini. Ayf omi nkumixinro númí nuro Jisasomí dñj wíkwfrofawixini.

18

*Poro Korin*yo niɲwearfna eɲfpi nánirini.

¹ Poro e nemi Atenisi pñni ntwiárimí aɲf yoƒ Koriní riniɲfipimí nání nurí e ² ntrémómáná áamá Judayf wo —Xegf yoƒ Akwiraoyi riniɲorini. Xinái Podasi piropenisfyo dání xiriɲorini. Xiepi xegf yoƒ Pirisirairini. Romiyf mixf ináyf Kirodiaso Judayf aɲf apimí ɲweagfá niyoní sekaxf re uriɲf eɲagi nání “Romí aɲf rípimí dání pñni nneawiárimí útrixini.” uriɲf eɲagi nání ayaú Itari piropenisfyo pñni ntwiárimí Koriní nání sɲf bigfiyaúriní. Ayaúmi Poro ntwímearí ³ niɲwáf omiɲf o yarɲfpi ayaú ení yarigfí eɲagi nání ayaú tñni nawíni niɲwearo senfá aɲf pákiprfa nání imimiximf nero niɲwearóná ⁴ Poro Sabarfá ayf ayo Judayfya rotú aɲfyo nání nurí ayf tñni Girikiyf tñni ení re owipimóniri, “Xwiyfá Gorixoyárimí dání Jisaso nání neararɲfpi neparini.” owipimóniri ayf tñni nawíni rotú aɲfyo dání xwiyfá ximiximf ninro rinayigfawixini.

⁵ E néra nurfna Sairaso tñni Timotio tñni Masedonia piropenisfyo dání nibiri Poromí wímeáána o xegf niɲwáf omiɲf yarɲfpi pñni ntwiárimáná Sabarfáyoní marfái, sfá ayf ayo Judayf tñf e nání nuayiri píranɲf uréwapiyimniri nerfna woáƒƒk re wiayiniginí, “Áamá yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfoyi rarɲwáo, ayf Jisatorini.” ⁶ E urayarfna ayf rixa xixewiámf nuríro ikayfwf urána Poro xegf iyfá niƒiriri sík xeniɲfpi pfrf wiaƒkímí yariɲiniginí. Pfrf wiaƒkímí niyáiriri re uriɲiniginí,

“Seyíné anínánáyí sewaniníyíné ríá meáriníáyo dání anínípríáríní. Seyíné aríá miniarinagíá nání nioní wí níxímeapaxímaní. Agwí nioní seyíné píní níseawiárimí ríxa émáyo wáf uríminírí riwoní wariníní.” uráriniginí. ⁷ E nurárimo píní níwiárimí nurí aní áamá woyá —O xegí yoí Titiasí Jasítasoyí ríniníoríní. Goríxo nání wáyí níwírí nání yayí umeariní woríní. Xegí aní Judayíyá rotú aníyo dání oríwámí dání míríniníoríní. Oyá aníwámí nání nurí e dání xwíyíá uraríná re eníniginí. ⁸ Judayí wo —Xegí yoí Kírísípasoríní. Judayíyá rotú aníyo awí eánarígíáyo seáyí e umenweanóriní. O tíní áamá o xegí aníwámí wearígíáyí tíní Poro urariníprí aríá níwiro Jísasomí díní níwíkwíroro émáyí Koríní nweagíáyí obaxí ení aríá níwiro díní wíkwíroro wayí mearo yaríná ⁹ sía wíyímí Ámínáo re eníniginí. Poromí oríná nupáriní re uríniginí, “Joxí wáyí mísínípa oení. Xwíyíá nioní nání joxí nura wariníprí píní níwiáriní síní aniní nura úríxíní. ¹⁰ Ayí ríprí nání rírariníní. Nioní joxí díní ríkíkayonagí nání áamá míxí sífápímí dání wí ríniní síníníámaní. Áamá aní ríprímí nioní díní nínikwírinípríá nání nígí imóniníyí obaxí enagí nání rírariníní.” uríagí nání ¹¹ o aní apímí níjwearí Goríxo nání nuréwapíya waríná emá 18 múroníniginí.

¹² Judayí Koríníyo nweagíáyí, Romíyí wo xegí yoí Gario pírimíáo nímonírí Gíríkíyí píropenísf e menweanána, Judayí díní axíprí tíníní nímoníro níwiárinímearo Poromí xwíyíá ouméaraneyíníro wáf pírimíá Gario xwíríxí umearínje nání nímeámí nuro ¹³ Poromí nuxekwímoro re urígíawíní, “Áamá ro áamá Goríxomí yayí numeróná nwe íkaxí ríniníprímí níwiaíkiro xegí bí nero éríxínírí díní xegwímíní

ukinimixarijorini.” urfagfa ai ¹⁴ Poro rixa manj exoaminiri yarfná pirimiá Gario Judayf ayo re urinjiginini, “Poro fwf éf sijnwiriyf, rikikirfó éf sijnwiriyf, nioni re yaiwiminiri éarini, ‘Ámá rowa uxe kwímoarigfápi arfá n#wirfná, ayf ananirini.’ yaiwiminiri éarini. ¹⁵ Soyfné uxe kwímoarigfápi, ayf xwiyfá tfini yof tfini segf n#wf ikaxf eáninjipimi dáni rininjipi nání o tfini mixf rinarijagfa nání segfpi xwiyfá nimixiro eyírópoyi. Nioni ‘Xwiyfá apf oseae yiroiminini.’ minimónarinini.” nuriri ¹⁶ xwirixf umearije dáni mixfdámf wiowáraparfná ámá wí re egfawixini. ¹⁷ Judayf wigf rotú anjyo awí eánarigfáyo seáyf e umenweanomi —O xegf yof Sotenisoriini. Omi fá nixero pirimiá Gario xwirixf umearije midánije iwanj mépearinjagfa ai o dñj sfpí wí m#wí kikiáf enjiginini.

Poro ámi Siria p#ropenisfyo nání nuri Adiokiyo rémonj nánirini.

¹⁸ Poro siní sfá ayá wí e ninjweanjsáná ámá e dánj Jisasomi dñj n#wíkwíroro nání xexírfmeá imónigfáyo yayf n#wiárimo Siria p#ropenisfyo nání útimiginiri sfpíxf womi n#p#xemoániri P#risiraf tfini Akwirao tfini eni nawini n#p#xemoániri o tfini nuro Poro Gorixomi dñj n#wíkwírori nání n#wfá n#weanjpí nání anj xegf yof Segíria rininjipimi dáni dfá n#róniri ¹⁹ rixa anj Epesasi rininjipimi n#rémore Poro ayaúmi anj apimi n#wárimí Judayfya rotú anj e mirininjiwámi nání nuri n#pawiri ayf tfini xwiyfá n#riniro ²⁰ ayf “Joxi siní bi tfini ninjweámoxi útrixini.’ neaimónarinini.” urfagfa aiwi o “Ananirini.” m#wimónf ²¹ yayf n#wiárimí n#rfná re urinjiginini, “Gorixo n#wimónirfnáyf, nioni anani ámi re seaímenapimfárinini.” nurárimí nuri sfpíxfyo n#p#xemoániri Epesasi p#ni n#wiárimí nuri nuri nuri

²² sipixo rixa anjé Sisaria riniñipimi iwiéknimeááná Poro nayoáminimeámi Jerusaremi nání niyiri Jisasoyá siyikí imónigfáyo yayí niwiára nimúroairi anjé yoí Adiokiyó nírémorí ²³ e sáfá wí niñweañísáná pñni niwiárími nuri xwáfá yoí Garesia riniñi Pírigia riniñi enje —Ayí xfo xámi wáf urimeñerini. E nipuríná ámá Jisasomi dñjé wíkwíroarigfáyo xwíyáfá ámi bi tñni nuriri enjé sixí niweám+xára múroniniginí.

Aporoso Epesasiyo tñni Koriniyo tñni dání uréwapiyinjé nánirini.

²⁴⁻²⁵ Judayí wo —Xegí yoí Aporosorini. Anjé yoí Arekísadírria dání xiriñjé worini. Xwíyáfá niriñíná neñwiperi émf saímí rariñorini. Bíkwi Gorixoyáyo niriñiri eániñjépi nipiñi aumaúmí inñorini. Óf Ámináomi xfdipaxfyi nání pírániñjé uréwapiyigfo enjagi nání ámáyo Jisaso nání uriri pírániñjé uréwapiyiri neríná sfmí ni xeadfpéniri uréwapiyarñorini. E nerí aí wayí Jono umeaiagfpi nánini niñjáfá imóniñorini. O Epesasiyo nírémorí ²⁶ Judayíyá rotú anjéyo iwamfo nípawiri ayá igigí mé xwíyáfá Gorixo nání urariñjagi aí Pírisirai tñni Akwirao tñni o apini nání rariñjagi arfá niwiríná omi niwirimeámí nuri of Gorixomi xfdipaxfyi nání bi, o sñni majfá enjépi nání áwanjé nuriri ámi bi tñni pírániñjé uréwapiyigfisixini.

²⁷ Aporoso “Nioni Gírikíyí píropenişfyo nání úmiginí.” wimónáná ámá Epesasi dñjé Jisasomi dñjé niwíkwírooro nání xexirfmeá imónigfáyí omi dñjé sixí numímowáñro payí bi nearo Gírikíyí píropenişfyo ñweagfá Jisasomi dñjé wíkwíroarigfáyí nání rfwamiñjé re eagfawixini, “Ámá ro seaimeááná yayí tñni nipemeámí úfrixini.” Rfwamiñjé e nearo

wiowáraná o nuri e nírémómáná áamá Gorixoxo wá wianariŋagi nání Jisasomi diŋf wikwíroarigfáyo xegf nuréwapiyiriŋfipimi dání arirá níríríná arirá bí onímiápi mívwiŋnigini. ²⁸ Ayf rípi nánirini. O áamá obaxf sŋwáf anigfe dání Judayf xerwáf nímoro rarigfáyf tfini ximiximf niniro níríniróná o Bíkwi Gorixoyáyo dání miŋf nirori “Áamá yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyf rariŋwáo, ayf Jisatorini.” nuríríná xwífá mímúropaxf imóniŋfpi nuriri xórórf bí onímiápi mívwiŋnigini.

19

Poro ámi Epesasiyo nírémori e dání eŋf nánirini.

¹ Poro, Aporoso sini aŋf yoŋ Koriniyi riniŋfipimi ŋweanáná, o dŋwini eŋfmi áwiniimi nípumáná ámi aŋf yoŋ Epesasiyo nírémori Jisasomi xidarigfa wíyo nírímeari ² yarif re wiŋnigini, “Soyfne Jisasomi diŋf wikwíroáná kwíf Gorixoyápi seaímeanoyfnerani?” urfagi awa re urigfawixini, “Xwífá re riniŋfpi, ‘Gorixoyá kwíf bí ŋweani.’ riniŋfpi aí rinarifagfa sini arfa bí mívwiŋwáonerini.” urfagfa ³ o re urifnigini, “Wayf nímearóná pí wayf meagfoyfnerini?” urfagi awa “Wayf Jono umeaiagfpi axfpi meanwáonerini.” urfagfa ⁴ o re urifnigini, “Wayf Jono umeaiagfpi, ayf áamá re oyaiwípoyiniri umeaiagfpirini, ‘Áamá ayf wigf fwf yarigfápi rfwfmni mamófáyfrani?’ oyaiwípoyiniri umeaiagfpirini. O áamáyo wayf api nu-meairfna re uragfrini, ‘Áamá nioniyá rfwfyo binfomi diŋf wikwírófrixini.’ O e urago, ayf Jisaso nání uragfrini.” urfagi ⁵ awa Poro e urfpi arfa nírwirowayf áamá Áminá Jisasomi diŋf nírwikwírorfina mearifgápi meagfawixini. ⁶ Wayf api meáná Poro wé seáyi e

wikwiáráná re enjiginíni. Kwíyí Gorixoyápi áamá awami wainjiginíni. Kwíyípi waináná awa xwíyí fá mfkí apí apimi dání ananí ríro wí fá rókiamoarígíáníjé ríro egíawixíni. ⁷ Ámá e egíáwa nowaní wé wúkaú síkwí waú awaríni.

⁸ Poro ańjé apimi njíwearí Judayíyá rotú ańjéyo njípáwirí ayá bí mé xwíyí fá nura nurí áamá ayí re owipímónírí, “Ayí áamá Gorixo xíto xegí xwioxíyo míméámí nerí umenjéwaníápi nání áamá ro neararíńjépi, ayí neparíni.” owipímónírí nurenjwípéa nurí njéwanáná emá waú wo ríxa njímúrómáná enáná ⁹ Judayí wí dńjé wakísí njínro Poro raríńjépi pítrí njíwíáńkiro áamá obaxí epíroyí egíá síńwí anígé dání óf Gorixo tíńjé e nání iníńjéyi nání Jisasomí xídarágíáyí nání ikayíwí raríńá o ayo píńí njíwíárími nurí áamá Jisasomí dńjé njíwíkwíroro nání wíepísaríńjé wíníńjé imónígíáyó njíwirímeámí xíto tíńí nawíní nuro síá ayí ayo ańjé xwíyí fá réwapínarígíá Tirasoyáiwámí dání nurenjwípéa unjiginíni. ¹⁰ O e yaríńjagí nání áamá Judayíraní, Gírikíyíraní, Esia píropenísíyo njéagíáyí njíni Poroyá manjéyo dání xwíyí fá Ámínáo nánípi aríá wíaríńá xwíogwí waú múronjiginíni.

Sipaomi xewaxowa imfó mǎxí oumáinowáraneyínro egíá náníríni.

¹¹ Poro Gorixoyá dńjé tíńí emímfé xegí bí áamá síńwí njíwíńarígíá imóníńjépi yaríńjagí nání ¹² iríkwíraní, roaríxíraní, o kwírinaríńjépi áamá nurápińí nuro áamá símíxí yarígíáyí tíńjé e nání njímeámí úáná símíxí ayí píńí wíárírí áamá imfó dńjé xíxéoaríńjéyí tíńjé e nání njímeámí úáná imfó píńí njíwíárími urí yagíríni. ¹³ Judayí ańjé wí e wí e nemero “Imfó mǎxí umáinípaxoneríni.” ríńarígíáyí wí

re yagfárini. “Imfó ámá romi xixéoariniyí mîxí umáinowáraneyí.” nîyaiwiro iwamfó yof Jisasoyáyo dáni mîxí umáinowáranîro neróná imfóyo re nura wagfárini, “Nioni yof Poro wáf neararîño, Jisasoyî rîniñomi dáni rîrarîñagi nánî ámá xixéoarîñî romi pîni nîwiárimî ui.” nura nuro nemerîná ¹⁴ Judayíyá apaxîpánîñî imónîñî xwé wo —Xegí yof Sipaoyî rîniñorîni. Omî xewaxowa wé wáfumî dánî wáú imónigfáwa enî axîpi e yanîro yarîná ¹⁵ imfó awa urarîgfo re urîñiniginî, “Nioni anani Jisasomi mí ómîxîri Poro nánî nîjîfá imónîri enagi aiwi soyîné goyînérinî?” uráná re enîñiginî. ¹⁶ Ámá imfó dîñî xixéoarîño nîmawiri nîxeamomerî awami xopîrârf wíaná rîniñî xáiwí winîagfa anî iwámi dánî éf nuróná aikî urîrîfáwa ugîawixîni. ¹⁷ Anî iwámi dánî éf nuróná aikî urîrîfáwa úfáyî nánî ámá Judayîrani, Gîrikîyîrani, Epesasi ñweagfáyî nîni arfá nîwiáriro nánî wáyî nikárinîro Áminá Jisasoyá yof nîrîróná seáyî e numero ¹⁸ Jisasomi dîñî wikîrófáyî obaxî wî nîbayiro wigî yarîgîfápi waropârf wiro wáfá urókiamónîro nîyayiro ¹⁹ wigîyî obaxî wî ayáf xîxegîni yarîgîfáyî wigî ikayîwí sîñwí winaxîdîwanîginîri bikwîyo ñwirárinîñîyî nîmeámi nîbîro ámá nîniyá sîñwîyo dánî rfá nîkaárîmáná nîgwí bikwí rfá ikaárîfápi bî neróná tarîgîfápi fá nîroróná nîni K50,000 imónîmîniñî éagi winîgîfawixîni. ²⁰ Api nîpîni nimóga warfá xwîyîfá Ámináo nánîpi surfímá mimónî wî e wî e sîni xwé nîriga emearîñagi nánî ámá ámi ámi ayá wî kumîxinayigîfawixîni.

Epesasi ñweagfáyî sîmîmiákwî nero egfá nánîrîni.

²¹ Apí ríxa nimónímáná ejáná Poro Goríxoyá kwíyípmi dání re yaiwiñínigíní, “Nioní nurí Masedonia píropenísíyo áwínítmí urí Gírikíyí aníyo áwínítmí urí níyárimoní Jerusaremí nání úmíngíní.” E níyaiwiríná re ríñínigíní, “Nioní ríxa Jerusaremíyo nání nurí nírémorínáyí e dání wí e nání xámí mupaxí nimónírí nurí aní Romíyí ríníñípmi síñwí wínítmíngíní.” nítrírí ²² ámá xíomí seáyí wíiarígííwaúmí —Egí yoí Timotiomí t́nń Erasítasomí t́nń awaúmí Masedonia píropenísíyo nání nurowárírí aí o sínń ámí bí t́nń Esia píropenísíyo ñweañáná ²³ ámá wí níwíápínímearo óf Goríxomí xídarígíáyí nání mǐxí nírinowieáníríná símímíákwí onímíápmí megíawixíní. ²⁴ E egííná ámá wo —Xegí yoí Demítíriasoríní. O xegí nígwí omíñf neríná amípmí síñá sirípmá t́nń imíxarígíápmí yaríñfíyí woríní. Esia píropenísíyo ñweáyí wígí ñwíá xwépmí —Apí xegí yoí Atemísíyí ríníñfípmíríní. Apí wígí aní rídíyowá yarígííwámí éf uráráríñfípmíñfí imóníñfípmí sirípmá t́nń wígí ñwíá onímíá bia ananí nímeámí nuro wígí aní xíxegíníyo típmírífa nání imíxarígíáyí woríní. Ámá omíñf xíyo yaríñfípa axípmí neróná nígwí onímíá meaarígíámaní. ²⁵ O ámá omíñf xíyo yaríñfípa axípmí yarígíáwámí t́nń ámá omíñf xegí bí onímíápmí yarígíáwámí t́nń awí neárírí re uríñínigíní, “Gí ámáoyíné, soyíné níj́fáríní. Omíñf none yaríñwá rípmí náníní nígwí wí míneamúroaríníní. ²⁶ Ámá Poroyí ríníño negí aní Epesásíyoní marfáí, negí Esia píropenísíyo nímníní ení yaríñfípmí soyíné síñwí wíníro arfá wíro yarígífáríní. O ámá wígí ñwíá ía xírarígíá imóníñfípmí ríwí oumópoyínírí neríná re uraríñoríní, ‘Ñwíá ámá wé t́nń imíxarígíápmí nepaxíñfí mimóníní. Mímóní ñwífáríní.’ E uraríñagí nání ámá

obaxf arfá nfiwiro hfwfá nene imixarhfwfápi rixa rfwf umogfárinfi. ²⁷ None o rarhfhfpi xe orinrfi sfhfwf nfiwfniranénáyf, nfgwf omhfhf none nerane nfgwf mineamúroarhfhfpi peayf wianfpaxf imónfnfápinfi marfát, rfpfi enfi imónfnfárinfi. Anf rfdiyowá yarhfwfáiwá, negf hfwfá Atemisiyi rfnhfhfpi nánfi mfrfnhfjwá nánfi enfi peayf nfwianfro ‘Sfpírfnfi.’ rfpaxf imónrfi hfwfá apxf imónhf hf í, ámá Esia pifropenisf tfyo hfweagfá nfnfi tfnfi xwfá nfmfnfi hfweagfáyf tfnfi yayf umearfgfi enfi surfmá nimónrfi xwfá iwerfi enfárinfi.” urfagi ²⁸ awa arfá nfiwiróná wikf bf ayikwf mfwónfagi enfi tfnfi rfáiwá re nra ugfwawixnfi, “Epesafi hfwehfwaéneyá hfwfá Atemisipi, ayf seáyi e imónhfhfprfnfi.” nra nuro ²⁹ anf nfpimfnfi rfáiwá rfirowiamf niga nurfná ámá nfnfi re egfwawixnfi. Wáf ámá awí eánarfge nánfi nawfnfi xwamiánf néra mfrf nuro ámá Masedonia pifropenisfyo dánfi Poro tfnfi emearfgfiwá —Egf yof rowáumfi Gaiasoyi rfnhfjomi tfnfi Arisítakasoyi rfnhfjomi tfnfrfnfi. —Awaúmfi fáf nfxero níropémfi úáná ³⁰ Poro ámá wikf tfnfi awí eánarfge pifyfá xwifyfá bf ourfmfnrfi yarfná ámá Jisasomfi xfdarfgefáyf xe ounrfi sfhfwf mfwfnarfáná ³¹ gapimánf Esia pifropenisf ayo umerhfweagfá wa —Awa Poro tfnfi nfkumixfnfro emearfgfáwarfnfi. Awa xwifyfá Poro nánfi nurowárfóná re urayigfawixnfi, “Arfkí ámá awí eánarfge nánfi mupánfi.” urarfná ³² ámá awí eánarfge dánfi xwamiánf nero wa wigf bf nánfi rfro wa wigf bf nánfi rfro neróná arikikf nfnfro nánfi ámá nápi arfá kwíkwíkwíkwí nero “Ayf rfpfi nánfi awí eánfwaénerfánfi?” mfiyaiwipa nero ³³ wa Judayf wigf wo Arekfsadaoyi rfnhfjono xwifyfá rfrfmf oneaifnrfi wárfáná ámá e epfroyf egfáyf wí “Ayf o nánfi awí eánfwaénerfánfi?” yaiwiarfná o re oyaiwípoynrfi,

“Judayí ríá apí neameárígfámantí.” oyaiwípoyinírí xwíyíá ourimínírí nání wé ówaní uyimínírí éyí re egíawixiní. ³⁴ Awa o Judayí wo enagi síjwí mí níwómíxíro nání nawíní axíná nírayiro ayá wí ríaiwá re nura ugíawixiní, “Epəsasi ηweaηwaéneyá ηwíá Atemisípí, ayí seáyí e imóniní.” Aníjé miní e níra nuro níra nuro ³⁵ gapímanowayá payí weaiaríño níbírí áamá epíroyí egíayo pírí wiaíkmí níyárimáná re uríjíniginí, “Epəsasi ηweagíoyíné, áamá wo síní majíá re rimóniní, ‘Epəsasi ηweagíayí aní rídíyowá yarígtíwá wigí ηwíá xwé Atemisíyí ríníjípí nání miríníjwá tíní ηwíá apí anínamí dání piérónapíjípí tíní meηweagíayítríní.’ Áamá wo síní majíá e rimóniní? Oweoi. ³⁶ Nioní searfá apí áamá wo ‘Ayí nepamantí.’ rípaaxí mimóníjagi nání soyíné níyopíyára oseantí. Úrapí mikárínípa époyí. ³⁷ Ayí rípí nání seararíjíní. Áamá soyíné fá níxemi bíá rowaú negí aní rídíyowá yaríjwáiwámi dání amípí bí íwí mímeapa eri negí ηwíá imóníní nání ikayíwí aí bí mirípa eri éfíwaúríní. ³⁸ Xwíríxí nání mimónípa nerí gapímanowa xwíríxí aríá wianíro nání míjweapa reño? Ayínání Demitriasio tíní omíjé axípi yarígfáwa o tíní nawíní kumíxínígfáwa tíní áamá womí xwíyíá oumearaníro nerónáyí, xwíyíá umeararíge nání ríxa nuro e dání xíxe oxekwímonípoyí. ³⁹ Soyíné xwíyíá síní wí tígíayíné enánáyí, xwíyíá nání sfá awí eánaríjwáiná dání ríírixíní. ⁴⁰ Ayí rípí nání seararíjíní. Agwí none éwapíníwá rípí míkí mayí enagi nání gapímanowa ‘Píyo dání awí neáníro rírowiámí níníro símímíakwí éoi?’ nearáná ‘Xwíyíá anantí urípaaxí imónaníwíní.’ ríseaimónaríní? Oweoi, ríxa gapímanowa xwíyíá neamearípaaxí imóníjwíní.” ⁴¹ Gapímanowayá payí weaiaríño e nuríísáná áamá e awí eánígfáyo xíxegíní

urowárapɨɨɨɨɨɨɨɨ.

20

Poro ámi Masedonia Pɨropenisɨyo emerɨ Gɨrikɨyɨ anɨyo emerɨ enɨ nánɨrɨnɨ.

¹ Ámá xwɨyɨfá rɨrowiámɨ ninɨro sɨmɨmɨákɨwɨ yarɨgɨfá pɨnɨ nɨwiárɨro kikiɨfá yarɨná Poro ámá Jisasomɨ xɨdarɨgɨfáyo xɨfo tɨɨɨ e nánɨ “Eɨnɨ.” nurɨrɨ rɨxa báná enɨ rɨrémɨxɨ nɨwirɨ yayɨ nɨwiárɨmɨ Masedonia pɨropenisɨyo nánɨ úɨmɨgɨnɨrɨ e dánɨ pɨnɨ nɨwiárɨmɨ ² nurɨ pɨropenisɨ apimɨ áwɨnɨmɨ nɨpurɨná ámá e ɨweagɨfá Jisasomɨ dɨɨɨ wɨkwɨrogɨfáyo enɨ rɨrémɨxɨ ayá wɨ nɨwiéra nɨpurɨ Gɨrikɨyɨ anɨyo nɨrémorɨ ³ e ɨweaɨɨáná emá waú wo rɨxa nɨmúrómáná enɨná rɨxa Siria pɨropenisɨyo nánɨ úɨmɨgɨnɨrɨ sɨpɨxɨ womɨ pɨxemoánɨmɨnɨrɨ éyɨfɨ Judayɨ wɨ o nánɨ mekaxɨ rɨnarɨɨagɨfá nánɨ ámɨ dɨɨɨ re yayɨɨɨɨɨɨɨɨɨ, “Ámɨ Masedonia pɨropenisɨyo nionɨ bɨɨáimánɨ oumɨnɨ.” nɨyairɨ imánɨ nurɨ ⁴ ámá rowa enɨ o tɨnɨ nawɨnɨ ugɨfawixɨnɨ. Wo Beria dánɨ Pirosomɨ xewaxo Sopataorɨnɨ. Ámɨ waú Tesaronaika dánɨ Arisɨtakaso tɨnɨ Sekadaso tɨnɨ awaúrɨnɨ. Ámɨ wo Debi dánɨ Gaiasorɨnɨ. Ámɨ wo Timotiorɨnɨ. Ámɨ waú Esia pɨropenisɨyo dánɨ Tikikaso tɨnɨ Tɨropimaso tɨnɨ awaúrɨnɨ. ⁵ Awa nionɨ tɨnɨ Poromɨ tɨnɨ xámɨ nɨyeamearo Tɨrowasɨ dánɨ yawawi nánɨ wenɨɨɨ nero ɨweaɨɨáná ⁶ Judayɨ Gorɨxo múroɨɨyɨ nánɨ dɨɨɨ mopɨrɨ nánɨ sɨfá bisɨkerɨfá yisɨ mayɨ nimɨxɨro narɨgɨfáɨfɨ rɨxa pweáná yawawi Piripai e dánɨ pɨnɨ nɨwiárɨmɨ nurai sɨpɨxɨ womɨ nɨpɨxemoánɨrai nɨɨwearai sɨfá rɨxa wé wú yeamúróáná awamɨ Tɨrowasɨyo nɨwɨmearai e ɨweaɨɨáná sɨfá wé wɨúmɨ dánɨ waú neamúrɨɨɨɨɨɨɨɨ.

Yutikaso piyomi Poro siñf imixiñf nánirini.

⁷ Sadéyo nene aiwá nīrane rosapá imixirane yani nání awí neánīranéná Poro áamá e dánf awí eánfáyo xwiyfá nurirfná “Wáfáriná rīxa añf úmīgini.” nīyaiwiri nání xwiyfá anīñf minf xwfá nīmiri nīra nuri rīxa árīwegf imónáná ⁸ añf awawá seáyí e ikwíronīñf nene awí neánīmáná xwiyfá arfá wiarīñwáwámí ramxf obaxf mīxároárīñīñgí aí ⁹ íwf sīkīñf wo —O xegf yoí Yutikasorini. O pfpwfyo nīñweámáná Poro anīñf minf xwiyfá xwfá nīmiri nura warfná arfá nīwiri sá nīfasf nīyayísáná rīxa sá dīñf mamó nīweáriri re eñīñgini. Pákíkf wfxáu wá ikwíronīñf seáyí e eñowámí dání pírīmīoanīñgini. Pírīmīoááná áamá nīwepfnīro nīmearfná xwfámí piyf weñgí meáagfa aiwí ¹⁰ Poro nīwepfniri íwf sīkīñomí seáyí e nupikákwíniri nīmíkwiyínīmáná re urīñīñgini, “Seyfné dīñf sipí mīseaipani. Ámí siñf enīñoi.” nurimi ¹¹ ámí nīpeyiri ayf fní nawíni aiwá nīkwiriri nīnīmáná ayf fní xwiyfá nīrīga nūfasáná rīxa wfá nóga warīñf fní Poro pfní nīwiárími úagí ¹² ayf íwf sīkīñf o ámí siñf éagí nīmeámí wigf añf e nání nuro dīñf wfá bī onīmīápi mīwónīñgini.

Poro Tīrowasiyo pfní nīwiárími Mairitasīyo nání unf nánirini.

¹³ Poro “Awa añf Asosiyí rīnīñf pimi nání sipixfyo warfná nioní xwfáyo úmīgini.” nīyaiwiri none sipixf womí nīpīxemoánīrane Asosīyo nání nurane xfo nání wenīñf nerí ñweanfáwá nání óf neaimof eñgí nání none omí xámí numearane sipixomí nīpīxemoánīrane Asosí nání nurane nīrémorane ñweañáná ¹⁴ Poro rīxa xwfáyo nībiri añf apimi neámeááná o fní nerímeáními sipixfyo nurane

añf Mitirini rɪnɪŋfɪpimɪ nɪrɛmorane ¹⁵⁻¹⁶ e dɔnɪ pɪnɪ nɪwiɔrɪmɪ nurane sɪpɪxomɪ sɔ weŋwɔone pɪrɪŋwɪ Kaiosɪyɪ rɪnɪŋfɪpimɪ orɪwɔmɪ dɔnɪ nɪmɔrorane ɔmɪ sɔ weŋwɔone pɪrɪŋwɪ Semosɪyɪ rɪnɪŋfɪpimɪ nɪrɛmorane Poro nionɪ Esia pɪropenɪsɪyɔ nɪrɛmori nɪŋwearɪnɔ sɪfɔ ayɔ wɪ nɪmɔronɪgɪnɪrɪ re yaiwiɔrɪŋɪnɪgɪnɪ, “None ɔŋfɪnɪ nuranɛnɔyɪf, sɪfɔ Judayeneyɔ Pedikosɪyɪ rɪnɪŋfɪyɪ sɪnɪ mɪpweɛfɪmɪ ɛŋɔnɔ Jerusaremɪ rɛmoɔnɪwɔrɪfɔnɪ? Ayɪnɔnɪ Epesasi mɔrɔmɪgɪnɪ.” yaiwiɔrɪŋf ɛŋɔgɪ nɔnɪ none Epesasi miwiɛkɪnɪmeɔ nɪmɔrorane ɔmɪ sɪpɪxomɪ sɔ weŋwɔone ɔŋf Mairitasɪyɪ rɪnɪŋfɪpimɪ rɛmoŋwanɪgɪnɪ.

Poro Jisasoyɔ sɪyɪkɪf imɔnɪgɪfɔ Epesasi ŋweɔyo wɪpɛŋweagɪfɔwamɪ urɪŋf nɔnɪrɪnɪ.

¹⁷ Poro Mairitasɪyɔ nɪrɛmɔmɔnɔ e dɔnɪ ɔmɔ Jisasoyɔ sɪyɪkɪf imɔnɪgɪfɔ Epesasiyɔ ŋweagɪfɔyo wɪpɛŋweagɪfɔwɔ nɔnɪ re urowɔrɪŋɪnɪgɪnɪ, “Awa obɪpoyɪ.” nurowɔrɪrɪ ¹⁸ awa rɪxa o tɪŋf e nɔnɪ bɔnɔ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Sɪfɔ nionɪ segɪf Esia pɪropenɪsɪf tɪyɔ iwamɪfɔ rɛmoŋɔyɪmɪ dɔnɪ pɪnɪ nɪseawiɔrɪmɪ uŋɔyɪ nɔnɪ seyɪnɛ tɪnɪ nawɪnɪ nɪŋwearɪnɔ pɪ pɪ ɛŋɔpɪ nɔnɪ soyɪnɛ nɪjɪfɔrɪnɪ. ¹⁹ Seyɪnɛ tɪnɪ nɪŋwearɪnɔ ɔmɪnɔoyɔ xɪnɔɔnɪnɪŋf nɪmɔnɪrɪ o nɔnɪ wɔf nɪwuriɛmɛrɪ nɪsearɪrɪnɔ seɔyɪ e mɪmɔnɪpa nerɪ ɪnɪmɪ nɪseaimɔnɪrɪ ɛŋɔrɪnɪ. Seyɪnɛ nɔnɪ dɪŋf sɪpɪ niarɪŋagɪf nɔnɪ wɔɪnɪf wɔɪnɔ ŋwɪ nɪseaeayɪrɪ ɛŋɔrɪnɪ. Judayɪf nionɪ nɔnɪ mekaxɪf nɪrɪnarɪŋagɪfɔ nɔnɪ xeanɪŋf obaxɪf nɪmɛɔŋf aiwɪ ²⁰ nionɪ wɛ fɔ mɪmɪxeɔnɪf xwɪyɪfɔ seyɪnɛ arɪfɔ nɪwɪro nɪxɪdɪrɔnɔ nɔŋf seaimɪxɪpaxɪpɪf wɪ yumɪfɪ mɪseɔɪ nerɪ ɔmɔ obaxɪf sɪŋwɪf ɔnɪgɪfɛ dɔnɪrɔnɪ, ɔŋf xɪxegɪyɔ ɪnɪmɪ dɔnɪrɔnɪ, nɪsearɛwɔpɪyɪrɪ ɛŋɔrɪnɪ. ²¹ E nerɪnɔ Judayɪfɪnerɔnɪ, Gɪrɪkɪyɪfɪnerɔnɪ, ayɔ nɪsearɛmori re searayɪŋɔrɪnɪ, ‘Segɪf fɔwɪ yarɪgɪfɔpɪf rɪfɔwɪmɪnɪ nɪmamoro

Gorixo táfámíní níkínímóníríná negí Ámíná Jisasí Kiraisomí dínjé wíkwírópoyí.’ searayínáríní.

²² Arfá nípoyí. Agwí kwíyí Gorixoyápi o Jerusaremí nání úwínígínírí níkíkayonagí nání anjé apimí rémóáná pí pí nímeanfápi nioní majfá aiwí, sa e nání warínjíní.

²³ E rémóáná pí pí nímeanfápi nioní majfá enagí aiwí anjé api apimí múroaríná Gorixoyá kwíyípi ayá re niremoarínjíní, ‘E rémóáná gwí riyiro xeanjé seaikááro epírífáriní.’ ²⁴ Ayá e niremoarínjagí aiwí, nioní dínjé múnjwírárínjíní. Ayínání múnjé yíwí nírimí e nání ananí warínjíní. Sínjé umfá nání ‘Ayí seáyí e imónínjépirífáni?’ mīyaiwí, pí pí níkárípirífá aí gí xámí néra bíjápá síní axípi néra nurí rípiní nerínáyí, ‘Ayí seáyí e imónínjépirífáni?’ nímonaríní. Ámíná Jisaso re níyaiwírí sekaxí nírinjépi, ‘O Gorixo á máyo wá wianínjé enagí nání xwíyífá yayí winípaxípi wáf níriméíwínígíní.’ níyaiwírí sekaxí nírinjépi yoparípi nípiní wáf nuráriméífá ‘Ayí seáyí e imónínjépirífáni?’ nímonaríní.

²⁵ Arfá nípoyí. Nioní seyíné tínjími nemerí xwíyífá á má Gorixomí dínjé wíkwíróarígífáyo xegí xwioxíyo mímeámí nerí umenjweanfápi nání wáf searímearínjáyíné, níyínéní ámi gí símímanjé bí sínjé nanípirífá menjépi nání nioní níjífáriní. ²⁶⁻²⁷ Ayínání ayá re searemoarínjíní, ‘Enjíná dání Gorixo “Re éimígíní.” yaiwíarínjépi nání nioní áwanjé nísearíríná wé fá mímíxeání nípiní xixení searínjé enagí nání á má níyíyá wo anínáná “Poró rífá nímeárínjoi.” rípaxí imónínfá meníní.’ seararínjíní. ²⁸ Á má Jisasoyá imónígífá sewanínjéyíné umenjweagfápimí ríkíkírífó wiarígífoyíné imónípiríxínírí wáyí seainíwínígíní. Á má Gorixoyá síyíkí imónígífá níyoní —Ayí nání

yoxáfpámi dání nupeirfná xewaninjo gwfninjt
 roayíroárinjtífrini. Ayo nnyoni numenwearfná
 Gorixoyá kwíyípi sipisipí awí mearoarigfápa axípi
 awí umearófrixiniri seaimixárinjoyfné xixeni píráninjt
 umenweáfrixini. ²⁹ Ayí rípi nání seararinjini. Nioni
 ríxa pfní niseawiárimí úáná áamá sfwí sayí sipisipí
 roarigfápáninjt nimónimí seyfné tfámíni nibíro
 áamá soyfné umenweagfáyo xe nanjt oépoyiniri sijnwí
 mīwīnī xwīrīfā seaikīxeayipīrīfārinī. ³⁰ Ayí rípi nání
 enī seararinjini. Segíyí wa enī nīwiápnimearo re
 nīyaiwiro yapí wīwapīyipīrīxinī, ‘Jisasomí xfdarigfáyí
 wigí wīnyo pfní nīwiárimí nioninī onīxfdfpoyí.’
 nīyaiwiro yapí wīwapīyipīrīxinī. ³¹ Ayínání nioní
 seyfné tfní nījwearí xwiogwí wau wo nīmúroarfná
 woxiní woxiní nání dīnjt sipí nīseairí njwí tfní
 enj rīrémīxí searínjapi bí pfní mīwiárf aninjt miní
 yayínjapi nání rfwfmíní mīmamó sijnwí tfní aninjt
 miní éfrixiní. ³² Agwí nioní Gorixo seamenfa nání
 xegí wéyo seawáriní soyfné xwiyfá o áamá nnyoni wá
 nīwianiri enjpi nání dīnjt wīkwíropírí seawáriní
 yarinjini. Xwiyfá api ananí sfkfkf seaomixiri amipi
 nanjt Gorixo áamá nioní gí imóninjtíyo wīmīgíniri
 imóninjtípi meapaxíyfné seaimixiri epaxí imóniní.
³³ Nioní seyfné tfní nījwearfná segí woyá sijná
 gorfrani, sijná siriparani, rapirapirani, wí sijnwí fwi
 mīwīnīnjāriní. ³⁴ Nioní seyfné tfní nījwearfná enjapi
 sewaninjoyfné njjāriní. Amipi wí mīsearapí ‘Pí yiniri
 pí niri emfní?’ nīyaiwiri nerfná wé gí rúmí dání nīgwí
 omīnjt neri nīgwí nīmearí bí nerfná nioní gí bí erí áamá
 nioní tfní njwearigfáyo enī bí wiiri enjāriní. ³⁵ Amipi
 nfní nioní enjapi nerfná ríxa re seáiwapīyināriní. Áamá
 sipíyí seáyí neri mīnīpaxí imóninjtíyo arírá wífrixiní.

Xwiyfá Áminá Jisaso riŋf riƀi, ‘Yayf mɛni wiarŋo winarŋfƀi yayf uráparŋo winarŋfƀimi seáyɛ e imónini.’ xwiyfá aƀi eni rfwɛmɛni mɛmamó dŋf mófrixini.” urŋiniginini.

³⁶ Poro xwiyfá aƀi niƀini nurárimɛ xómŋf niyɛkwiri awa tɛni Gorixomɛ xwiyfá riɛrimɛ niwiro ³⁷⁻³⁸ awa xwiyfá Poro “Gf sɛmɛmaŋf ámi bi siŋwɛ nanipɛrfámani.” urfɛ enagi nánɛ dŋf siƀi niwiri ŋwɛ nearo omi ni makɛkiyayiro kíyɛ ni miaúnayiro xɛomɛ ni meáa nuro siƀixɛ tŋf e wárigfawixini.

21

Poro ámi siƀixɛyo niƀixemoánɛri uŋf nánirini.

¹ E nemone awami ƀni niwiárimɛ ámi siƀixɛyo nuranená niyakía mú irɛniɛ ƀriŋwɛ yoɛ Kosiyɛ riŋfƀimi ni rémorane sá weŋwáone nurane ƀriŋwɛ Rosiyɛ riŋfƀimi ni rémorane e dánɛ nurane aŋf yoɛ Patarai riŋfƀimi niwiékɛniméarane ² e nayoarane siƀixɛ ámi wo Pinisia ƀropeniɛsɛyo nánɛ umɛniri yarŋagi niwɛnirane omi niƀixemoánɛrane niŋweámáná ni meámi nurane nurane ³ ƀriŋwɛ yoɛ Saipɛrasiyɛ riŋfƀi wé onamiŋúmiɛ enáná ni múrorane nurane nurane xwiyfá re rinárŋf enagi nánɛ, “Aŋf yoɛ Taiayɛ riŋfƀimi siƀixɛ royá saŋf e tɛwanigini.” rinárŋf enagi nánɛ none Siria ƀropeniɛsɛyo aŋf apimi niwiékɛniméámáná ⁴ e nayoarane ámá Jisasomɛ xɛdarigfáyɛ nánɛ ƀfá nemerane ayɛ tɛni sfá wé wɛúmɛ dánf waú ŋweaŋáná ayɛ kwiyɛ Gorixoyáyo dánɛ Poromɛ re urayigfawixini, “Joxɛ Jerusaremiyo nánɛ wí nuri xwirŋwɛ mosaxiƀani.” nurayiro ⁵ sfá none ayɛ tɛni ŋweaani imóniŋyɛ nɛni rixa óráná aŋf apimi ƀni niwiárimɛ nurane ayɛ tɛni

wigí apíxí t́nì wigí niaíwí t́nì n̄ineameámì nuro rawírawá imaní e dánì xómìḡ n̄iyíkwirane Gorìxomì xwíyífá r̄r̄r̄m̄ n̄iwimáná yayí ninowár̄tm̄ ⁶ none s̄p̄ixomì p̄ixemoánáná ayí wigí aḡí e nánì uḡfawix̄t̄nì.

Agabaso Poromì íkwair̄r̄f̄ winḡp̄ì nánìr̄t̄nì.

⁷ E nemone Taia p̄f̄nì n̄wiár̄tm̄ nurane aḡí yoḡ Toremesiȳ r̄n̄ìḡf̄pimì n̄r̄émómáná nayoarane áamá Jisasomì d̄ḡf̄ n̄iwíkw̄r̄oro nánì negí n̄r̄ix̄f̄meá imónìḡf̄áyo yayí n̄wirane ayí t́nì s̄f̄á ayi sá weḡwáone ⁸⁻⁹ wíápi t́nì e dánì p̄f̄nì n̄wiár̄tm̄ nurane aḡí Sisariaȳ r̄n̄ìḡf̄pimì n̄r̄émómáná nayoarane aḡí xwíyífá yayí win̄pax̄f̄ wáf urar̄ḡf̄ Piripoȳ r̄n̄ìḡo —O en̄íná wáf wur̄meiar̄ḡf̄áwami seáyí wí̄r̄ix̄t̄n̄r̄í wé w̄f̄úm̄ d̄aḡf̄ wáu r̄f̄eán̄ḡowa wor̄t̄nì. O xegí xemiáíwa —Íwa Gorìxo nánì wáf rókiamoar̄ḡf̄íwar̄t̄nì. Ap̄yá wípaú wípaú íwa t̄ḡor̄t̄nì. ¹⁰ Oyá aḡíyo n̄p̄áwirane o t́nì s̄f̄á wí ḡweaḡáná wáf rókiamoar̄ḡf̄ wo —Xegí yoḡ Agabasor̄t̄nì. O Judia p̄t̄ropen̄s̄f̄yo p̄f̄nì n̄wiár̄tm̄ n̄iweap̄r̄í ¹¹ none n̄neaímeari or̄ḡá ikax̄f̄ n̄near̄r̄t̄ re en̄ḡn̄ḡt̄n̄. Poroyá arer̄ix̄f̄ nuráp̄r̄í xegí wéyo t́nì s̄íkw̄f̄yo t́nì n̄jár̄t̄n̄r̄í re r̄ḡḡn̄ḡt̄n̄, “Kwíyí Gorìxoyápi r̄ḡf̄p̄ì r̄p̄ir̄t̄n̄, ‘Arer̄ix̄f̄ r̄r̄í xiáwomì Judayí Jerusaremì dánì ax̄f̄p̄ì re gwí nuyiro émáyo m̄n̄t̄ wip̄f̄r̄f̄ar̄t̄n̄.’ Kwíyí Gorìxoyápi r̄ḡf̄p̄ì ap̄ir̄t̄n̄.” near̄f̄aḡí ¹² none ar̄f̄á e n̄wiranéná none t́nì áamá e ḡweáyí t́nì Poromì waunt̄ r̄ix̄ḡf̄ re uraȳḡwan̄ḡt̄n̄, “Jox̄t̄ Jerusaremì nánì miyipan̄t̄.” ur̄f̄aḡw̄í aí ¹³ Poro re near̄ḡḡn̄ḡt̄n̄, “Seȳf̄né pí nánì ḡw̄f̄n̄t̄ ḡw̄f̄n̄t̄ nearo ík̄f̄n̄ḡf̄ s̄ip̄ì n̄ipax̄f̄ n̄ikárar̄ḡoḡ? Awa nion̄t̄ gwí n̄jár̄ánáyí, ‘Ayí anan̄t̄n̄t̄.’ n̄iyaiwiri nán̄t̄n̄ e nán̄t̄ m̄iwar̄ḡḡn̄t̄. Ám̄íná Jisasomì x̄f̄dar̄ḡaḡí nán̄t̄ n̄ip̄t̄k̄íanáyí, ‘Ayí anan̄t̄n̄t̄.’ n̄iyaiwiri

nání ení waríḡníní.” nearfagí ¹⁴ none omí urakipaxí mimónfagí n̄w̄in̄irane omí xw̄iyíá ámí b̄í murí re r̄in̄ḡwaniḡníní, “Ám̄ínáo ‘Omí w̄ímeáw̄in̄ḡníní.’ yaiwiarḡp̄í xe w̄ímeáw̄in̄ḡníní.” r̄in̄ḡwaniḡníní.

Poro Jerusaremíyo n̄rémorí Jisasoyá siyikí imónḡfáyo umen̄weaḡfáwamí rep̄iyí w̄in̄f̄ nánir̄in̄í.

¹⁵ E nemone s̄fá ayí r̄ixa neamúróáná none yúrárí nemáná raw̄irawá p̄n̄í n̄wiár̄imí Jerusaremíyo nání n̄iyirane ¹⁶ Sisaria dání ámá none p̄n̄í n̄wiár̄imí yarḡwaé dání Jisasomí x̄f̄darḡfáyyí wa t̄n̄í n̄iyirane awa none aḡf̄ Nesonoyá —O Saip̄rasi p̄ir̄ḡw̄f̄pimí dání wor̄in̄í. En̄íná dání Jisasomí d̄ḡf̄ n̄w̄ikw̄f̄rorí x̄f̄daḡf̄ wor̄in̄í. “Oyá aḡf̄yo sá owépoiyí.” n̄iyaiwiro nání n̄ineaipemeámí n̄ineayiro e neawárḡf̄awix̄in̄í.

¹⁷ E nemone r̄ixa Jerusaremí nání n̄iyirane e rémóáná ámá Jisasomí d̄ḡf̄ n̄w̄ikw̄f̄roro nání neḡf̄ n̄r̄ix̄ímeá imónḡfáyyí yayí n̄ineairo n̄ineamím̄in̄f̄aḡf̄a ¹⁸ sá weḡwáone w̄f̄áp̄í t̄n̄í Poro t̄n̄í none n̄wiáp̄f̄n̄imeámí Jemiso t̄ḡf̄ e nání nurane Jisasomí d̄ḡf̄ w̄ikw̄f̄roarḡfáyo wipen̄weaḡfáwa ení Jemiso t̄n̄í awí eánḡjáná ¹⁹ Poro r̄ixa yayí n̄wimáná x̄f̄o émáyí t̄ḡf̄m̄in̄í wáf nur̄imer̄f̄n̄á Gor̄ixo x̄f̄oyá wéyo dání wiemen̄f̄ b̄í b̄í nání rep̄iyí n̄wiéra úagi ²⁰ awa arfá n̄wiróná Gor̄ixomí seáyyí e numero re urḡf̄awix̄in̄í, “Gw̄f̄áox̄in̄í, neḡf̄ Judayí s̄ip̄í ayá xwé wí Jisasomí d̄ḡf̄ w̄ikw̄f̄ron̄aḡf̄a jox̄í r̄ixa n̄j̄f̄á imónḡḡníní. Ayí n̄n̄í neḡf̄ ḡw̄f̄ ikaxí en̄íná dání n̄r̄in̄in̄í eánḡḡp̄imí x̄f̄dan̄iro nání s̄f̄m̄f̄ xead̄f̄penar̄ḡoi. ²¹ Ayo ámá wí jox̄í nání re urḡf̄awix̄in̄í, ‘Poro émáyíyá aḡf̄yo nemer̄f̄n̄á neḡf̄ Judayí émáyí t̄f̄ám̄in̄í ḡweaḡfáyo re uréwap̄iyar̄ḡf̄r̄in̄í, “ḡw̄f̄ ikaxí neḡf̄ arf̄o Moseso n̄r̄ir̄í ear̄ḡp̄imí p̄n̄í wiár̄iro siw̄f̄ neḡf̄ arf̄owa érowiáp̄f̄n̄ḡf̄áp̄imí m̄ix̄f̄d̄ipa

ero nero segf niaíwí iyf símí sfó miwákwiipa éfrixini.” Ámá ayo Poro e uréwapiyarini. ²² E urigfá enagi nání arí yanfwiní? Negf Judayf Jisasomi xfdarigfá aḡf ripimi tfámíni ḡweagfáyf ananí joxí bffpi nání ríxa arfá niwiprf enagi nání ²³ xwiyfá none ríranf rípi axfpi éfrixini. Negf ámá ḡwfá ḡweagfá waú waú ḡweaḡoí. ²⁴ Joxí awa tfní níkumíxiníro nene xwiraimímf neainarini anípa imónífa nání yarini awa tfní nawíni nero ámi naḡf imónifrixini. E nerfna waú waú awa wigf dfá níroníro xwiraimímf winarini anípa imóníro naḡf Goríxo nání rídiyowá wiíro efrfa nání bf wiírixini. Joxí none rírarini awa axfpi e nerfna ámá nfni re yaiwiprfáoi, ‘Poro nání neararigfápi mfkf mayfíni. O eni negf ḡwf ikaxf eáninipimí níxídirí píranini yarini.’ yaiwiprfáoi. ²⁵ E nísearirane af enina xwiyfá nímixíranéná ‘Émá Jisasomi dḡf wikwíroarigfáyf negf ḡwf ikaxf eánini nípiní xdfrixiní uranírewini?’ níriníranéná re rínariníwanigini, ‘ḡwf ikaxf rípiáú rípiáú pfní wiáripaxf mimóníni.’ nírinírane payf re nearf wáriníwanigini, ‘Naḡwf ámá wí mimónf ḡwfá imónini nání rídiyowá éfápi mniipa éfrixini. Rakiwf eni mniipa éfrixini. Naḡwf siḡwfyo ḡwf xíraná ragf siní enagi nání mniipa éfrixini. Apíxf nímearoná sewini mímeánipa éfrixini.’ Apiaú apiaú nání nearf wiowáriníwanigini.” urfagfa ²⁶ Poro sá weḡo wáfpi tfní ámá ḡwfá ḡweagfá waú waú awamí niwirimeámí nurí xwiraimímf winarini anípa imóníwiniḡiníni yarigfápa xfo tfní nawíni wigf yarigfápa nemána o aḡf rídiyowá yarigfiwámí nípawirí apaxfpanini imónigfáyo áwaḡf re urininiḡini, “Sfá ámá awa xwiraimímf winarini anípa imónífa nání yarigfápi nípiní néfasána Goríxo nání xixegfni woní

wonɪ rɪdiyowá wipfɪráyi sfá ayimɪrɪni.” urɪɲɪnigɪni.

Judayɪ Poromɪ aɲɪ rɪdiyowá yarɪgɪwámɪ dánɪ mɪxɪ wigɪá nánɪrɪni.

²⁷ E nemo sfá wé wúmi dánɪ waú awa xwɪraimɪmɪ winarɪɲɪpɪ anɪpá imónɪnɪfa nánɪ yarɪgɪápɪ rɪxa yoparɪpɪ aɲwɪ e imónɪmɪnɪrɪ yarɪná Esia pɪropenɪsɪyo dánɪ Judayɪ wɪ Poro aɲɪ rɪdiyowá yarɪgɪwámɪ ɲweaɲagɪ nɪwɪnɪro re egɪawixɪni. Ámá e epɪroyɪ egɪáyo sɪmírɪrɪ nɪwiemero omɪ fá nɪxero ²⁸ rɪaiwá re rɪgɪawixɪni, “Negɪ Isirerɪyɪné rɪxa sɪmɪɲɪ neainɪpoyɪ. Ámá re roɲɪ royɪ ámá xwɪá nɪmɪnɪ ɲweagɪáyo nuréwapɪyemeri ámá negɪ gwɪ axɪ imónɪɲwári nánɪ uréwapɪyiri negɪ ɲwɪ ikaxɪ eánɪɲɪpɪ nánɪ uréwapɪyiri negɪ aɲɪ rɪdiyowá yarɪɲwá riwá nánɪ uréwapɪyiri nerɪná apɪ nɪpɪnɪ nánɪ ‘Sɪpírɪni.’ urarɪɲorɪni. Sa apɪnɪni marɪfá, ámá Girikiyɪ wɪ aɲɪ rɪdiyowá yarɪɲwá riwámɪ nipemeámɪ nɪwiapɪrɪɲɪpɪmɪ dánɪ ɲwɪá imónɪɲɪ re rɪxa xórórɪ eɲɪrɪni.” nɪrɪro ²⁹ —Xámɪ ámá Esia pɪropenɪsɪyo dánɪ Tɪropimasoyɪ rɪnɪɲo Poro tɪni aɲɪ apimɪ nawɪni emearɪɲagɪti wɪnɪfá eɲagɪ nánɪ xɛɲwɪ re mogɪawixɪni, “Poro omɪ rɪdiyowá yarɪɲwáiwámɪ ínɪmɪ nipemeámɪ fɪwiapɪɲorɪni.” xɛɲwɪ nɪmoro nánɪ rɪaiwá eɲɪ tɪni nɪrɪróná e nɪrɪro ³⁰ ámá aɲɪ apimɪ ɲweagɪá nɪnɪ sɪmɪmiákwɪ e yarɪgɪápɪ arɪfá nɪwiro mɪrɪ nɪbɪmiro Poromɪ fá nɪxero rɪdiyowá yarɪgɪwámɪ dánɪ níropémi peyeáaná apaxɪ mé ówanɪ nɪnɪ nɪyára ugɪawixɪni.

Romiyɪ porisowa Poromɪ urápɪgɪfá nánɪrɪni.

³¹ E nemowa Poromɪ nɪpɪkianɪro nánɪ yarɪná ámá wɪ porisowámɪ seáyɪ e imónɪɲomɪ xwɪyɪfá re urémeagɪawixɪni, “Jerusaremi ɲweáyɪ nɪnɪ sɪmɪmiákwɪ inarɪni.” urémeáagɪa ³² o aɲaɲɪnɪ xegɪ porisɪ wamɪ tɪni

awami seáyí e wimónigfáwami tñni ñiwirimeámi Poromi pikianro yarigfe nání wéaná ayf porisowa tñni wigf seáyí e wimóniño tñni weapariñagfa ñiwintoro ámi Poromi iwanf meá pñni wiárigfawixini. ³³ Pñni wiárfagfa porisowami seáyí e wimóniño anwi e ñibiri Poromi fá ñixerí xegf porisf wami re uriñinigiñi, “Gwí senfá wirfkaú tñni yípoi.” nuriri ayo yariñf re wiarñagiñi, “Ámá ro gorini? O pí éfrini?” ³⁴ Yariñf e wiarñagiñi aiwi ámá e epfroyf egfáyf xwamiánf ñiriro wí xegf bi nání riro wí xegf bi nání riro nero arikikf yariñagfa o arfá kwíkwíkwíkwí ñiwirí nání o yariñf wiarñiñipi e dání ñijfá píranñiñf imónipaxf meñagiñi ñiwiniñi re uriñinigiñi, “Porisoneyá aniwámi nání ñimeámi úpoi.” urfagi ³⁵⁻³⁶ omi ñiméera warfná ríxa ámá e epfroyf egfáyf númi nuro rfaiwá ímf tñni “Rurápapikiarñiño?” ñiríga warfná awa ríxa anf iwámi sfñá wáiwf tññf e ñirémorfná ámá Poromi pikianro yarigfáyf porisowami urápapikianro yariñagfa nání omi seáyí e ñimfeyoaro ñixiriñi peyigfawixini.

Poro Judayf xfómi umeararigfápi owákwiminiñi uriñipi nániriñi.

³⁷ Porisowa ríxa wigf aniwámi ñimeáa páwianro yarfná awami seáyí e wimóniñomi Poro re uriñinigiñi, “Nioni xwiyfá bi anani ririmiñiréini?” urfagi o re uriñinigiñi, “Ai, joxi Girikiyf pñné anani rariñiñi. ³⁸ Ayináni re nimónariñi, ‘Joxi ámá Isipiyf xámi re rñño, “Émáyo mñxf xfdfwanigiñi.” ñiriri ámá 4,000 gwí mónigfá, Iríkiarigfái rññiñowami ñiwirimeámi ámá diñf meñe nání uño, ayf joximaní.’ nimónariñi.” urfagi ³⁹ Poro re uriñinigiñi, “Ámá joxi rariño, ayf nionimaní. Nioni anf onimíá yof miriñiñf

bimi dājonimani. Sirisia p̄ropenis̄tyo an̄j̄ Tasas̄tȳ r̄in̄ij̄p̄imi dānj̄ Judaȳ won̄ir̄ini. Waun̄t̄ r̄ix̄inj̄t̄ b̄i or̄ir̄im̄ini. Ámá t̄tyo xw̄iȳfá our̄in̄ir̄i anani s̄ij̄w̄f nan̄ir̄ir̄éini?” nur̄ir̄i ⁴⁰ o r̄ixa anani xe our̄in̄ir̄i s̄ij̄w̄f w̄ináná Poro s̄ij̄á waíw̄tyo e n̄ir̄ómáná ámá aȳf xw̄iȳfá m̄ir̄ipa oépyoin̄ir̄i wé ówan̄j̄t̄ nuyir̄i r̄ixa ŋ̄ij̄ifá imónáráná wiḡf Xib̄r̄uȳf p̄né t̄ni nur̄ir̄i re ur̄ij̄iniḡini,

22

¹ “Rárowaȳt̄né, ápowaȳt̄né, xw̄iȳfá ámá w̄i n̄ixekw̄moar̄iḡf̄ap̄i wákwin̄im̄in̄ir̄i searáná anani ar̄fá n̄ip̄r̄ir̄éoi?” ur̄fagi ² ar̄fá w̄ifáȳf Poro nur̄ir̄iná wiḡf Xib̄r̄uȳf p̄né t̄ni rar̄ij̄aḡt̄ ar̄fá n̄iw̄iro erówár̄f aí b̄i mé aga ŋ̄ij̄ifá imónár̄faḡfá Poro ámi re ur̄ij̄iniḡini, ³ “Nioni Judaȳt̄ won̄ir̄ini. Sirisia p̄ropenis̄tyo an̄j̄ yōf Tasas̄tȳ r̄in̄ij̄p̄imi ḡf nókí n̄ix̄ir̄ij̄oni aí an̄j̄ r̄ip̄imi dāni xwé iw̄iaroñáon̄ir̄ini. Neḡt̄ nearéwap̄tyaḡt̄ Gameriero n̄in̄iréwap̄tyir̄íná ŋw̄f ikax̄t̄ eán̄ij̄p̄i neḡt̄ ar̄fowa neaiap̄iḡf̄ap̄i nāni aga x̄ixeni p̄irán̄ij̄t̄ n̄iréwap̄tyinj̄t̄ en̄aḡt̄ nāni agwi seȳt̄né Gor̄ixomi ox̄tdaneȳin̄ir̄i s̄im̄t̄ n̄ixead̄p̄en̄iro yar̄iḡf̄apa nioni en̄t̄ ax̄ip̄i e imón̄ij̄áon̄ir̄ini. ⁴ Aȳnāni en̄íná nioni ámá Óf ‘Gor̄ixo t̄fām̄ni imón̄ij̄oi.’ r̄in̄ij̄tyimi diñj̄t̄ w̄ikw̄t̄roar̄iḡfá an̄n̄im̄ix̄im̄in̄ir̄i nāni xean̄ij̄t̄ n̄iw̄iri ox̄tyorani, ap̄ix̄tyorani, gw̄f n̄tyiri gw̄f an̄j̄tyo wáragáon̄ir̄ini. ⁵ Neḡt̄ apax̄f̄pán̄ij̄t̄ imón̄ij̄t̄ xwéoi t̄ni neḡt̄ ám̄iná mebá imón̄iḡf̄áwa t̄ni en̄t̄ ‘O nepa e yagor̄ini.’ sear̄ipax̄t̄ imón̄ij̄oi. Awa neḡt̄ Judaȳt̄ an̄j̄ yōf Damas̄ikas̄tȳ r̄in̄ij̄p̄imi ŋweaḡf̄áȳf nāni paȳf nearo niapowáráná nioni ámá e ŋweaḡfá óf ax̄tyimi x̄fdar̄iḡf̄áȳf en̄t̄ an̄j̄ r̄ip̄imi dāni r̄in̄ij̄t̄ meá̄r̄ix̄in̄ir̄i ayo t̄á n̄ixer̄i gw̄f n̄tyimáná ámi re nāni n̄imeámi b̄im̄fá nāni an̄j̄ r̄ip̄imi p̄ni n̄iw̄iár̄im̄i nur̄i Damas̄ikas̄tyo nāni uñan̄iḡini.

Poro “Api yaríná Gorixo níkinímixiñjírini.” urinjí nánirini.

⁶ “E nemoni nuri nuri Damasikasi tñjé aɗwi e rémómíniri neri rixa ikwawedé eɗáná re eɗiniginí. Aɗínami dání wáa sɗiwé mímíñjé iníí xwé bi nókiárénapíñjéni. ⁷ Wáa api nókiárénapáná nioni xwáfáyo nípkínímeari arfá wáyí xwíyá bi re nírinénapfagi wiɗaniginí, ‘Soroxini, Soroxini, pí nání xeaníñjé níkararíñjéni?’ nírinénapfagi ⁸ re uríjaniginí, ‘Ámináoxxini, joxi goxírini?’ urfagi o ‘Nioni Nasareti dájé Jisasoni joxi xeaníñjé níkararíñjéni.’ nírfagi ⁹ — Ámá nioni tñni warígfáwa wáa nókiárénapfípi píraníñjé sɗiwé níwínaxfídíro aiwí o tñni xwíyá rínarígwííomi arfá nípkwíni míwígfawixini. ¹⁰ ‘Joxi xeaníñjé níkararíñjéni.’ nírfagi re uríjaniginí, ‘Ámináoxxini, nioni pí oeniri níraríñjéni?’ urfagi Ámináo re níriníñjéni, ‘Joxi níwíápnímeámi Damasikasi jíapimi nání nuri e rémóáná ámá wo nísiméari e éwíniginiri rírípeañápi nání áwanjé ríriniñjé.’ nírfagi ¹¹ nioni wáa api sɗiwéyo nínpírori sini sɗiwé mímíñjé níniniri sɗiwé manípaxí niaríñjéni nání ámá nioni tñni warígfáwa wéyo áríwé nínimaxíríro Damasikasiyo nání níniméra nuro e nírémoni ɗweañáná ¹² ámá wo, xegé yoí Ananiasoyi riniñjé — Judayé aɗé apimi ɗweagfáyí nñni ‘Ámá awíaxé worini.’ rínagfóriní. Negé ɗwé ikaxé ríníñjépi bi múroagomani. Aníñjé miní nípiini xixeni axfí xfdagorini. ¹³ O níbirí nioni tñjé aɗwi e nírómáná re níriníñjéni, ‘Gé nírixímeáo imóníñjé Soroxini, díxé sɗiwé ámi ane.’ níráná re eɗaniginí. Gé sɗiwé ámi naniri omi sɗiwé wíñjaniginí. ¹⁴ Omi sɗiwé wínáná o re níriníñjéni, ‘ɗwíá negé arfowa xfdagfo joxi e éwíniginiri wimónaríñjépi nání níjfa éri Wé Róníñjéni

eni siɗwá wɛniri xfoya maɗɗo dani xwiya raana arfa wiri oeniri riripeanirini. ¹⁵ Áma niyon xfo nani awanɗi nurirana jɗwanɗoxi wfa nirokiarirana siɗwá wɛniri arfa wiri eɗpi nani repiy wirta nani riripeanirini. ¹⁶ Ayinani joxi pi nani sinɗi yomɗi yarɗini? Rixa niwiapɗimeari wayi meai. Joxi Aminaoɗi rixɗi uriripimi dani dixi fwi yarɗipi yokwarimɗi nisiiri wayi piranɗinɗi rironɗo. nirtagi nioni axpi e enanigini.

“Gorixo Poroni emayi tɗimɗi nirowarɗinigi.”
urɗi naniɗi.

¹⁷ “E nemoni ami Jerusaremi nani nibiri aɗi ridiyowa yarɗi riwami dani xomɗi niyɗkwiri Aminaoɗi xwiya ririmɗi niwirana ikwkwɗi niyariri wenɗi eayi ¹⁸ Aminao re nrarɗagi wɗinɗanigini, ‘Joxi siɗwá nani arfa niri eɗpi nani aɗi rɗimi dani urana arfa misipa eɗri eɗagi nani joxi sinɗi mepani. Aɗni aɗi rɗimi pɗi niwiarɗi uɗi.’ nirtagi ¹⁹ nioni re urɗanigini, ‘Aminaoɗi, nioni ewapɗagapi ama re ɗweayi nɗi niɗfa imonɗo. Áma joxi nani dɗi rɗi roarɗi nioni fa nixeri gwɗi aɗi niɗwaraɗi iwanɗi ni meperi yagaoni eɗagi nani wianɗiyi rixa niɗfa imonɗo. ²⁰ Joxi nani wafi urimeagi Sitipenomi pikigina nioni aɗi e nironana “Ayi omi nɗi kirona apani yarɗo.” niyaiwiri omi pɗi arana wigɗi iyfa awi mearonanigini.’ uragi ai ²¹ Aminao re nɗinɗinigi, ‘Joxi uɗi. Nioni na jfami emayi tɗimɗi nirowarɗi eɗagi nani joxi anani uɗi.’ nɗinɗinigi.” urɗinigi.

Poris seayi e imonɗo Poromi eɗi uminɗi naniɗi.

²² Áma e eɗroyi eɗayi Poromi arfa niwia nibasana aiwi xwiya “‘Emayi tɗimɗi nirowarɗiɗi.’”

niriñfiriñi.” rfe nani arfa niwimána xwiyaá xwamiánf niriño ímf tñni re rigfawixini, “Ámá e imóniño xe oñweaniri sñjwá wñipaxf mñeaimónarini. Rixa rurápapikiariño?” ²³ Xwamiánf e nira nuróná wikf ayikwá niwóga mñwarinagf nani wigf iyfa niwirayiro úpirixá mñmeámf yáñiro xwfa sikf úpirixá mñmeámf yáñiro yarinagfa ²⁴ porisf seáyf e imóniño sekaxf re uriniginini, “Omí porisone negf añf riwámi mñmeáa nípawiro ámá ayf xwamiánf niwiróná rfa tññf wianiro yarinigfápi mñkfpf nani waropárf oneainiri nani síkwfa ragf pñrf nuyikiro yarinjñf imñmf wípoyf.” urfagi ²⁵ awa omí mñmeáa nípawiro síkwfa ragf pñrf uyikianiro nani gwf jáná Poro Porisf añwi e roñomi re uriniginini, “‘Romiyfá ñwá ikaxf re rinini,’ risimónarini, ‘ ‘Ámá Romiyf womf mñkfpf nani pfa mé xámi síkwfa éapoyf.’ rinini.’ risimónarini?’” urfagi ²⁶ poriso arfa e niwimána seáyf e wimóniño tññf e nani nuri re uriniginini, “Ámá Romiyf romf joxf pí wimñiri yarinini?” urfagi ²⁷ porisf seáyf e imóniño Poro tññf e nani nípawiri re uriniginini, “Jiwaniñojoxf niref. Joxf Romiyf woxirani?” urfagi o “Oyf.” urfagi ²⁸ porisf seáyf e imóniño re uriniginini, “Nionf gapimanowami ñigwf xwé wíaná ‘Romiyf woxirini.’ ninñriro nimixigfárinini.” urfagi Poro re uriniginini, “Gf inókí tñni ápo tñni eníná dani Romiyf wimixigfápaú enagfi nani nionf gf nóki nixiriñe dani Romiyf imóniñá wonirini.” urfagi nani ²⁹ porisf síkwfa ragf pñrf nuyikiro yarinjñf wianiro nani gwf járfáwa wáyf niwinñrñf omí wáramogfawixini. Wigf porisf seáyf e wimóniño ení “Poro Romiyf worfani?” niyaiwiri ñijfa nimónimána “Omí senfa tñni gwf jípoyf.” urff enagf nani wáyf winiginini.

Poró xwiyfá wákwínimínirí nání Judayf mebaowa awí eánigfe dání uríñf nániríní.

³⁰ Poriso, sá weño wáfapí tfiní Judayf omí ux-ekwímoarígáfapí nání xixení nijfá oimónimínirí omí níkwewárímáná wamí sekaxf re urowárapíñiniginí, “Apaxfpaníñf imónigfá xwéowa tfiní Judayf mebaowa tfiní awí oeánfpoyí.” nurowárapirí awa ríxa awí eánaráná Poromí níméra níwepfiní awa síñwí anigfe éf uráraríñiniginí.

23

¹ Poró mebaowamí síñwí agwí níwínárirí re uríñiniginí, “Gf níríxímeáoyíné, Goríxo síñwí aníñáná amípi nioní iwamfó dání sfá riyimí nání enápi nípiní aí nání dñf níyaikirorfná bí nání ayá sfwí mániró dñf peá nunaríní.” urfagi ² apaxfpaníñf imóníñf xwéo, Ananiasoyí ríñño ámá Poró tñf e añwí e rogfáyo “Omí wé manfyo upíkákwpoyí.” uráná ³ Poró Ananiasomí re uríñiniginí, “Kíkéróníñf ínimí pfpfwí enagi aí seáyí e xwfá nañfñf eáníñf roxíní, Goríxo joxí ení wé nírupíkákwiníño! Joxí negf ñwí ikaxf níriní eáníñfpa xwíríxí nímeminí e éf níñwearfná ñwí ikaxf apimí ogámí nerí ‘Omí wé upíkákwpoyí.’ urfípi nání ‘Ayf apání yaríñí.’ rísimónaríní?” urfagi aí ⁴ ámá e rówapígfáyf míxí re urígfawixíní, “Joxí ananí apaxfpaníñf imóníñf xwéomí ikayfwí uraríñoxíraní?” urfagfá ⁵ Poró re uríñiniginí, “Níríxímeáoyíné, ‘Apaxfpaníñf imóníñf xwé worfani?’ míyaiwí nerí ríñí. Xwiyfá Bíkfwíyo re níriní eáníñagi nání, ‘Joxí segf seáyí e nímóní seamenñweagfá wo nání xwiyfá sípi bí míripaní.’ níriní eáníñagi nání o seáyí e imóníñfpi nání nijfá nímóní síñwiríyí, wí

e riñiniri éamani.” nuriri aí ⁶ mebaowa wa Sajusi imoniri wa Parisi imoniri enagfa niwiniri gí Parisi rowa gwí onimónipoyiniri ení tñi re uriniginini, “Nirixímeáoyíné, nioni Parisi wonirini. Parisi imonigí wiyayá xewaxonirini. Nioni ‘Ámá pegíáyí ámi niwiápnimeapíríarini.’ niyaiwiri dñí kikayonagi nání xwirixí nimearigíonirini.” uraríná ⁷ Parisiowa tñi Sajusiowa tñi wiwini mixí nriñowieániro dñí bí biaú nixiriro yaní epayónigíawixini. ⁸ Ayí rípi nánirini. Sajusiyí re rarigíáyítrini, “Ámá pegíáyí ámi wiápnimeapaxí menini. Anínají wí menini. Kwíyí eni menini.” rarigíáyítrini. E neri aí Parisiyí “Nipini anani imonipaxí imonini.” rarigíáyítrini. Apimi dání dñí bí biaú nixiriro yaní nepayóniro ⁹ xixewiámí nriñowieága nuro ñwí ikaxí eánñípiimi mewegá Parisiowayá wa niwiápnimearo Sajusiowa tñi ximiximí niniro nriñóná re urigíawixini, “Ámá ro íwí bí éo mimoninagi wininwiní. Anínají worani, kwíyí bírani, omí xwíyá uránáyí, ayí pí eninjo?” nuriro ¹⁰ xixewiámí ayá wí nriñowieága wiápnimearíná porisí seáyí e imoninjo Poromi midimidáni mimixeawiamí niniróna omí didiyimí nero pikiprixiniri xegí porisowami sekaxí re uowarainiginini, “Soyíné niwepniro ení neánro ayo Poromi nurápiro negí porisí aní riwami nání nimeami yapípoi.” uowarááná awa xixeni o uríípa e egíawixini.

¹¹ Poro sá ámi rixa wiyimi árwiyimi sá wenána Ámínáo miwímidáni nurónapiri re uriniginini, “Joxí dñí síxí ínei. Jerusaremi tño dání xwirixí rimearíná joxí nioni nání ‘Sínwí e winiri aría e wiri enáriní.’ urarínípa émayíyá aní xwé Romiyo eni axípi uriría

enjagi nání dínjǎ sixǎ ínei.” urínjíniginí.

Judayǎ Poro nání mekaxǎ megǎ nániríní.

¹² Wáfǎ tǎnǎ Judayǎ wí Poro nání mekaxǎ nimeróná awá ɲwǎ nɲwiráríníro sǎɲǎ womǎ dání re rínigǎwixíní, “None iniǎgǎ mǎnǎpa erane aiwá mǎnǎpa erane néra nurane Poromǎ pikíwaé dání ámǎ nǎpaxǎ imónanǎwáríní.” níríníro ¹³ —Ámá mekaxǎ níméro “Sǎɲǎ romǎ dání rarɲwíní.” rǎgǎwá ámá 40 wiárfǎ múrogǎwáwaríní. ¹⁴ E nemowa apaxǎpánɲǎ imónigǎ xwéowa tǎnǎ Judayǎ ámináowa tǎnǎ tǎgǎe nání nuro yumǎ re urǎgǎwixíní, “None awá ɲwǎ nɲwirárínírane sǎɲǎ womǎ dání re rínǎwáríní, ‘Poromǎ sǎnǎ mǎpǎkǎpa neranéná aiwá bǎ aǎwǎ mǎmepaxǎ imónɲwíní.’ Sǎɲǎ womǎ dání e rǎnǎrfǎwá enjagi nání ¹⁵ soyǎné tǎnǎ mebáowa tǎnǎ ámǎ xwirǎxǎ nǎwiro yarɲǎ wiayanǎrónɲǎ nimóníro porísǎyo seáyǎ e wimónɲomǎ wǎfǎ re urepearǎpoyǎ, ‘Joxǎ none Poromǎ ámǎ pǎránɲǎ yarɲǎ wianǎ nání nǎmeámǎ weapeǎ.’ urǎpoyǎ. None omǎ nǎpǎkǎianǎ nání yumǎ áyá eánanǎwíní. Poromǎ nǎmeáa nǎweapírǎ sǎnǎ aɲwǎ e mǎbǎpa enǎnǎ nǎpǎkǎianǎwáríní.” urǎgǎwixíní.

¹⁶ Poromǎ xexírǎmeáiyá nǎiáwo “Awa yumǎ áyá eánarɲojǎ.” rǎnarɲagǎ arǎfǎ nǎwirǎ porísowayá aɲiwámǎ nání nurǎ nǎpáwirǎ Poromǎ áwanǎfǎ urǎgǎ ¹⁷ o porísǎ womǎ “Eǎnǎ.” nurírǎ re urínjíniginí, “Íwǎfǎ sǎkǎɲǎ ro dǎxǎfǎ porísǎ seáyǎ e simónɲomǎ xwiyǎfǎ wí áwanǎfǎ urínǎ nání o tǎɲǎfǎ e nání nǎpemeámǎ uǎ.” urǎgǎ ¹⁸ o íwǎfǎ sǎkǎɲomǎ nǎpemeámǎ porísǎ seáyǎ e wimónɲo tǎɲǎfǎ e nání nurǎ re urínjíniginí, “Poro, gwǎfǎ ɲweaɲo ‘Eǎnǎ.’ nǎnǎrírǎ re nǎrɲojǎ, ‘Íwǎfǎ sǎkǎɲǎ ro xwiyǎfǎ wí dǎxǎfǎ seáyǎ e simónɲomǎ urínǎ nání o tǎɲǎfǎ e nání nǎpemeámǎ

ut.' nírřagí nípemeámi barířiní." urřagí ¹⁹ porisřyo seáyí e wimóniřo omí wéyo fá nixiriri nimeámi aigí wí e nání nurí aigířpi nĩęweámáná yarířf re wiřinigiřni, "Xwiyfá joxi áwanřf níririřpi pí xwiyfárini?" urřagí ²⁰ o re urřinigiřni, "Judayřf xwiyfá ná bini sřmf e nita nuróná re rinřawixini, 'Poromi ámi mřkřpi nání yarířf bi wianřniřf nimónřrane porisřyo seáyí e wimóniřomí yapř re urėwapiyiwanigini, "Wřáríná joxi Poromi mebaowane xwirixřf ámi bi umeanřwá nání nimeámi weapřřixini." urřwanigini.' rinřawixini. ²¹ Ámá 40 wiářf múrogřáwa awá řwřfá nĩęwirářiňro sřřá womi dání re rinřawixini, 'Omí pikíwaé nání aiwá minřpa erane iniřřf minřpa erane éwanigini.' nřřinřro omí pikianřro nání řixa yumří áyá neánřro řweařagřa nání awa nurowárenapřro yarířf síaná arřá miwipani. Awa joxi řixa re uráná, 'Wřáríná nioní Poromi soyřné řřřf e nání anani nimeámi weapřmřfárini.' uráná nání xixeni nřřinárřro wenřřf nero řweařoř." urřagí ²² porisř seáyí e imóniřo íwřf sřkřřomí arřá jřyikř norí re urowářiřinigiřni, "Xwiyfá joxi repřyřf nřniriřf áwanřf nírřřpi nání ámá womi aí 'Nioní omí e urřini.' murřpani." urowářiřinigiřni.

Poromí Piriimiá Piriso řřřf e nání wiowiářiřf nániriřni.

²³ Porisř seáyí e imóniřo xegřf porisřf áminá imónigřáyřf waumi "Eřni." nuriri re urřinigiřni, "Awagwí porisřf éřf řřni mřxřf yarigřáyřf 200 apimi 'Nikřniriřf řweápoyi.' urřiri osřyo nĩęweámáná mřxřf yarigřáyřf 70 apimi 'Nikřniriřf řweápoyi.' urřiri wákwiriřxá řřni mřxřf yarigřáyřf 200 apimi 'Nikřniriřf řweápoyi.' urřiri nemáná řixa árřwřyimi 9:00 p.m. imónáná ařřf yoř Sisariayřf řinřřřpimi nání upřři nání awí eaářřpiyiřf.

²⁴ Osí wí ení Poro seáyí e éf níjweámáná uní nání nímeári omí éf numíga nuro pírímíá Píriso tńjé e wárfpoyí.” nurirí ²⁵ payí re rínjé wínáníjé ríwamíjé eanjínigíní,

²⁶ “Nioní Kírodiási Rísiasoní payí rína pírímíá Pírisoxí tńjé e nání nearí wírénaparíjíní. Negí áminá seáyí e imóníjoxí nioní yáyí bí osimíní. ²⁷ Judáyí áamá romí fá níxíró ríxa nípíkianíro yaríjagí nioní arfá ‘Romíyí woríní.’ níwiríná gí símíjé nínarígíyí tńí mírí nurane omí éf umíníjwanígíní. ²⁸ Nioní omí uxekwímoarígíápí míkíkpí nání níjé imónímí nání wígí Judáyí mebaowa xwíyí ímíxarígíe nání nímeámí nuri aiwí ²⁹ omí xwíyí nuxekwímoróná none píkipaxí bí uríro gwíyipaxí bí uríro míyaríjagí níwínírí xwíyí wígí jwí ikaxí eáníjípímí dání wíwaníjéyí míxí rínarígíápí náníní uxekwímoaríjagí wíníjanígíní. ³⁰ Áamá wo níbirí áwaní re níráná, ‘Judáyí Poromí píkianíro nání yumí mekaxí mearíjé.’ níráná nioní síníní mé omí joxí tńjé e nání níwiowárenapírí áamá omí uxekwímoarígíáyo sekaxí re uríjanígíní, ‘Nuro pírímíáoyá síjwí aníje dání uxekwímótríxíní.’ uríjanígíní. Ayí xwíyí ríxa apíríní.”

³¹ Porisowa wígí seáyí e wimóníjé sekaxí uríípa axípí nero áríwíyímí Poromí níméra nuro aní yoí Adipatírísíyí ríníjípímí nírémore ³² ríxa wíá ónáná porísí síkwí tńí warígíáwa xe osíyo níjweámáná míxí yarígíáwa Poromí anání re dání níméra oúpoyínírí pńí níwíarímí ámí wígí porísí aníwámí nání úagí ³³ awa níméra nuro ríxa Sísiariayo nírémore pírímíáo tńjé e

náni nuro payí mɪni nɪwiro Poromi eni xfo tɪɲí e nɪwárɪróná “Ayí rorɪni.” urɪagɪa ³⁴ pɪrimiaó payína nurápɪrɪ rɪxa íá nɪrómáná “Ro áamá nionɪ umeɲweaɲáyo dánɪ worɪani? Mɪ dánɪorɪani?” nɪyaiwiri Poromi yarɪɲí re wiɲɪnigɪni, “Pɪropenɪsɪ gɪyo dánɪoxɪrɪni?” urɪagi Poro “Sirisia pɪropenɪsɪyo dánɪonɪrɪni.” urɪagi ³⁵ o re urɪɲɪnigɪni, “Ananɪrɪni. Áamá joxɪ rɪxekwɪmoarɪgɪáyí rémónapáná díxɪ xwɪrɪxɪ arɪá simɪárɪni.” nurɪrɪ wami sekaxɪ re urɪɲɪnigɪni, “Omɪ gapɪmanɪ aɲɪ mɪxɪ ináyí Xeroto mɪragiwámɪ nɪɲwirárɪro meɲweápoyɪ.” urɪɲɪnigɪni.

24

Piriso Poroyá xwɪrɪxɪ arɪá wiɲɪ nánɪrɪni.

¹ Rɪxa sɪá wé wú óráná apaxɪpánɪɲí imónɪɲí xwéo, Ananiaso tɪni Judayɪ meba imónɪgɪáyí wa tɪni áamá womɪ —O xwɪrɪxɪ neróná xwɪyɪá wurɪyarɪɲí worɪni. O xegɪ yoɪ Tetarasorɪni. Omɪ nɪwirɪmeámɪ Sisaria nánɪ nɪwero pɪrimiaómi nɪwímearo xwɪyɪá Poromi xwɪrɪxɪ umeanɪro nánɪpɪ urɪagi ² Poromi “Eɪni.” nurɪro o rɪxa báná Tetaraso Poromi nuxekwɪmorɪná pɪrimiaómi re urɪɲɪnigɪni, “Negɪ áamɪná awiaxɪ seáyɪ e imónɪɲí Pirisoɲɪni, joxɪ neameɲweaɲagi nánɪ nene mɪxɪ bɪ minɪ kikiɪáni ɲweaɲáná xwiogwɪ rɪxa obaxɪ pwéɪnigɪni. Joxɪ díɲí píránɪɲí neɲwɪperɪ nɪneameɲwearɪná amɪpɪ eɲíná dánɪ nɪpɪkwɪni mimónɪɲɪpɪ díɲí joxɪyá tɪni gwɪ axɪrí imónɪɲwaéne neaeyíroiarɪɲagi nánɪ agwɪ rɪxa naɲɪ nimóga warɪɲwɪni. ³ Negɪ aɲɪ gɪmɪ gɪmɪ apɪ nɪpɪni e neaiarɪɲo, ayɪ joxɪnɪ eɲagi nánɪ nene nɪɲɪárɪni. Ayɪnánɪ yayɪ tɪni rɪrarɪɲwɪni. ⁴ E nerɪ aiwɪ nionɪ ayá wí áxémá siáráná anɪɲɪ sinɪnigɪnɪrɪ joxɪ neaiɲɪpɪ nánɪ ayá wí rɪrɪmɪméɪni. Sa waunɪ

rìxìnjí rìpìni orìrìmìni, 'Joxì ayá nìnearìmìxìrì píné bì onìrìpoyìnrì sìjwá neanei.' orìrìmìni. ⁵ Ámá Poroyì rìnìnjí royí s'wí aríkiónìnjí neaikárarijorìni. Negí Judayí xwíá nìyoni ñweag'áyo mìxí ép'mìxamoarìjorìni. Negí ámá aríowa nìneáiwapiya big'ápi aríá nìkeamoro yoí sìnjí Nasaretene nìrìniro kumìxìnayí'ápi, ayí o m'f'k' íkin'f'ri. ⁶ Negí aḡí rìdìyowá yarìjwáiwá aí xórór'f' emìnrì yarìjagì nìwìnrìranéná f'á xìrìjwanìgìni. [Negí ñwá ikaxí eanìj'pì rìnìnjípa xwìrìxí oumeaneyìnrìrane f'á xìr'f'agwì aiwì ⁷ porìs' seáyì e imónìnjí Risiasoyì rìnìj'ò mìxí nìmónìmì nìbìr'ì eḡí neánìrì omì x'f'ò nìnearápiwerì ⁸ sekaxí re nearìjìnìgìni, 'Ámá romì xwìrìxí umeanìrì éf'áy'né pìrimíáo sìjwá t'íj' e dánì umé'f'ixìni.' nearowá'f'agì nánì barìjwìni.] Ayìnánì amìpì none rìrarìjwápi nánì xewanìj'oxì yarìj' nìwia nurìj'pimì dánì ananì none uxekw'f'moarìjwápi nánì xìxenì nìj'f'á imónìr'f'ini." Tetaraso e nurìrì ⁹ Judayowa enì Poromì nuxekw'f'moro pìrimíáomì re urìg'f'awìxìni, "Amìpì Poro nánì rìr'f'f'pì neparìni." urìg'f'awìxìni.

¹⁰ Pìrimíáo Poro rìxa xwìy'f'á orìnrì nìk'f'ni mónìrì sìjwá wìnáná Poro re urìjìnìgìni, "Joxì ámá gw'f' rìr'ímì nìmeḡwearì xwìrìxí nìmeámì bayí'f'áyo ar'f'á nìwiéra war'f'ná xwiogw'f' obaxí rìmúroḡoxì eḡagì nánì nionì nìj'f'arìni. Ayìnánì joxìyá sìjw'f'yo dánì xwìy'f'á wákwìnmì nánì nìrìr'f'ná 'Ayí ananìrìni.' nìyaiwirì yayí ninarìni. ¹¹ Ámá rowa re rìrìpax'f'ri, 'O Gorìxomì yayí wimìnrì nánì Jerusaremìyo rémoḡe dánì s'f'á ayá wí mar'f'á, wé wúkaú s'k'w'f' waúni wór'f'ni g'ni.' rìrìpax'f'ri. ¹² Nionì aḡí rìdìyowá yarìg'f'iwámì dánìranì, rotú aḡíyo dánìranì, aḡí apimì wí e dánìranì, wa t'f'ni xwìy'f'á mìxí rìnarìjagì sìjwá nìnanìro mìxí ép'mìxamoarìjagì nìnanìro meḡf'awìxìni. ¹³ Agwì

nìxekwímoarigfá reñtípiyí pìrimiaóxi ‘Nepaxìni.’ yaiwiri nánì enì m̀k̀k̀ bì s̀wá sipaxí mimóniñot. ¹⁴ E neri aí awa ríríá rìpìni, ayí neparìni. Nioni ñwá negí aríowa xídagfomi nuxdírná Óf Gorìxomi xídariḡfáyiyí rininḡyimi dání xídariḡárini. Ámá óf ayimi xídariḡfáyí nánì awa re rarigfárini, ‘Negí aríowa nìneaíwapíya bigfápi arfá nìkeamoro p̀ni wiárigfárini.’ rarigagfá aí nioni s̀ni amípí negí ñwí ikaxí Moseso níriri eañtípi t̀ni xixeni imóniḡpimi dḡḡ wíkwírori amípí wá rókiamoagfáwa nírro eagfápi dḡḡ wíkwírori enini. ¹⁵ ‘Ámá pegfáyí ǹni wé rónigfáyírani, uyíni egfáyírani, ǹni ámi ǹwiáp̀nimeapfárini.’ ǹyiwiri Gorìxomi dḡḡ ukikayonini. Wiwanḡowa enì axípi e ǹyiwiro dḡḡ ukikayonot. ¹⁶ Nioni dḡḡ e ǹyiwiri nukikayori nánì Gorìxoyá sḡwíyo dánirani, ámayá sḡwíyo dánirani, pí pí nerfná ayá sipí minipa oeniri anḡḡ miní wé níróniri oem̀niri yarḡárini. ¹⁷ Wí e emeagáoni xwiogwí wí ríxa ǹmúrófimi ámi ḡf anḡ e nánì ǹbiri nḡgwí bì ḡf ámá gwí axíri imónigfáyíyá uyípeayíyo miní wiri Gorìxo nánì rídiyowá ǹwiiri éimig̀niri ǹmeámi ǹbiri ¹⁸ ríxa xwíraimimí ninḡḡpí anpá éwinig̀niri yarḡwápi ǹyárimáná anḡ rídiyowá yarḡwáiwámi ǹpáwiri e éimig̀niri bḡḡpí yarfná ayí sḡwí nanimeagfawixini. Sḡwí nanimeááná nioni ámá ayá wí t̀ni epfroyí neri s̀mimiákwí mé aga kikiḡ yarḡagí aí Judayí Esia p̀ropenisíyo dánḡ wí ¹⁹ —Ayí nioni nánì xwíyíá bì tḡḡfáyí enánáyí, ǹbiri joxiyá sḡwí tḡḡ re dání ǹnìxekwímoro sḡwíríyí, nanḡ imónim̀niri éf̀rini. ²⁰ Ayí joxí tḡḡ re m̀bipa éagfá nánì nioni Jerusaremyo mebaowa awí eánigfē dání xwíríxí ǹnimeróná xwíríxí nápí sḡwí winigfápi

náni re rogíá rowa wiwanɨgowa áwanɨ ‘Ná ripirini.’ orirɨpoyi. ²¹ Mepa oenwiriyɨ, awa Jerusaremio dani xwirixɨ nimearɨná xwiyaɨ nioni imɨ tɨni re urɨgá rɨpini ‘Nioni “Ámá pegáyɨ ámi wiáptɨnimeapɨrɨfárinɨ.” nɨyaiwiri kikayonagi nani agwi soyɨné xwirixɨ nimearɨgoi.’ urɨgá apɨni nani joxiyá sɨgwɨ tɨɨ e dani nɨxekwɨmopaxɨrinɨ.” ²² Poro e urɨfagi ai pirimía Piriso ámá Óf Gorixó Tɨámɨnɨyi rɨnɨɨyimi xɨdarɨgɨáyɨ nani bi nɨjɨfá imónɨfɨ enagi nani sɨfá xwirixɨ píranɨɨɨ wimixɨnɨfáyi nani nájɨe nɨta nurɨ re urɨɨnɨgɨni, “Porisɨ seáyɨ e imónɨgo, Risiaso weapána segɨ xwirixɨ píranɨɨɨ seaimɨxɨyimɨfárinɨ.” nurɨri ²³ porisɨ Poromɨ awi mearoarɨgomɨ re urɨɨnɨgɨni, “Joxɨ omɨ awi nimearorɨ aiwi gwɨni miyarɨpa éirixɨni. Xe erɨrɨfó eméwinɨgɨni. Xegɨ nɨkumɨxɨnɨri emearɨgɨáyɨ omɨ arɨrá wianɨro bánáyɨ, pɨrɨfɨ murakipani.” urɨɨnɨgɨni.

Piriso tɨni xiepi Dɨrusirai tɨni Poromɨ arɨfá wigɨfɨ nánɨrinɨ.

²⁴ Sɨfá wɨ rɨxa nórimána enána Piriso tɨni xiepi Dɨrusirai —Í Judayɨ apɨxɨ wɨrinɨ. Í tɨni ípaú Poromɨ awi mearogɨe nɨrémori “Ámá wa omɨ nimeámi obɨpoyi.” nurɨri Poro rɨxa nɨbiri “Kiraisɨ Jisasomɨ dɨɨɨ nɨwikwɨrorɨfá, ayɨ apɨrinɨ.” repɨyɨ nɨwiéra warɨnagi arɨfá wiarɨfá ²⁵ o “Wé rónɨɨɨ nerɨfá, ayɨ apɨrinɨ.” urɨri “Nɨpɨreánɨri nerɨfá, ayɨ apɨrinɨ.” urɨri “Gorixó ámá nɨyonɨ mí ómómɨxɨmɨ nerɨfá, ayɨ apɨrinɨ.” urɨri yarɨfá Piriso rɨxa wáyɨ winɨfagi re urɨɨnɨgɨni, “Joxɨ ámi awi nimearoarɨgɨe nani utɨ. Rɨwéná nioni ámi anani arɨfá simɨfá nani nɨnimónɨrɨfá ‘Eɨni.’ rɨrɨmɨfárinɨ.” nurárimɨ ²⁶ nɨɨwearɨfá Poro nɨgwɨ bɨ oniapɨnɨri dɨɨɨ e nukɨkayori wainɨfá wainá re yayagɨrinɨ. “Ámá wa Poromɨ nɨwirɨmeámi obɨpoyi.” nurɨri Poro báná o tɨni xwiyaɨ

rínayagíríní. ²⁷ E yayaríná xwiogwí waú ríxa pwéáná ámá síñf wo, xegf yof Posiasí Pesítasoyí ríníño pírímíáo nimónírí Piriso imóníñfí urápáná Piriso re eníñgíní. Judayf nioní nání yayf owínfíoyínírí wíwapíyímínírí nání Poro xe gwí onjweanírí wáríñgíní.

25

Poro Romíyí míxí ináyo xwíríxí píráníñf nímixíyíwíníñgínírí uríñf náníríní.

¹ Pesítaso, pírímíá síñf imóníño pítropeníst o menjweanfyo nírémmáná ríxa sía wíyaú wíyi óráná añf Sisaria ríníñfípmí píní níwíarímí Jerusaremí nání níyírí rémóáná ² apaxfpaníñf imóníñfá xwéowa tñní Judayf wigf seáyí e wimóníñfáwa tñní omí níwímearo Poro nání áwanf nuríróná nuxekwímoayiro awayíní ríxíñf re uríñfawíxíní, ³ “Poromí negf neaimónaríñfí wianí nání ananí ‘Oyí!’ nearíréní? ‘Poromí Jerusaremí tññf re nání wa nímeámí yapfírxíní.’ neaimónaríní.” nuríro ayf ínímí “Óf e áyá neánítrane píkíwaníñgíní.” níyáiwíro e urfagfá aiwí ⁴ Pesítaso re uríñíñgíní, “Poro síní Sisaria gwí ñjweaní. Níwaníñoní e nání umfa nání añwí e imóníní. ⁵ Ayínání segf Judayfne seáyí e seaimóníñfáwa nioní tñní nawíní úwaníñgíní. Ámá o fwf seaikáríño enánáyf, ananí xwíyíá umearíptríní.” uríñíñgíní.

⁶ Pírímíá Pesítaso e nurínírná sía wé wúkaúrání, wé wífúmí dánf waú woraní, síní mí múroñáná Jerusaremí píní níwíarímí Sisaria nání níwerí e nírémorí sá weño wáfapí tñní síá íkwíañwí xwíríxí mearíñfánámí éf níñjweámáná sekaxf re uowáríñíñgíní, “Poromí níwírímeámí bfpoyí.” uowáráná ⁷ wa nuro Poromí nímeámí báná Judayf Jerusaremí dání weapfáyf Poromí

midimidáni nírówapimáná xwiyá mīwákwínipaxí imóniḡf ayá wí nuxekwímoayiro aiwi Pírimiáo “Neparini.” yaiwini nání mfkf bi síwá wipaxí mimónipa egfawixini. ⁸ E yarfná Poro xwiyá owákwínimniri nuriri re uriniḡni, “Nioni negf Judayf ḡwf ikaxí eániḡpi bi pírí mīwialki eri ridiyowá yarigfiwami eni xóróf bi mé eri Romiyf mīxí ináyf Sisaomi eni sípi bi mīwikárf eri enariní.” urfagi ai ⁹ pírimiá Pesitaso Judayf xfo nání yayf owinipoyiniri Poromi re uriniḡni, “Nioni dixí xwirixí Jerusalemí dání arfá siri xwiyá awa rixekwímoarigfápi eyeyíromf eri emfa nání ‘E nání anani oumini.’ risimónariní?” urfagi ai ¹⁰ Poro re uriniḡni, “Siá ikwianḡf xwirixí mearigfá Sisaoyá manfyo dání imixárinḡf rīnamí dání xwirixí ninimepaxí imóniḡe rīxa re roḡni. Ayf wí e dání xwirixí anani nimepaxí mimónini. Joxi niḡfáriní. Nioni ḡf Judayo fwf bi mīwikárinḡni. ¹¹ fwf eri sípi imóniḡf nīpikipaxípi bi eri enáoni enánayf, ‘Mīnīpikipanti.’ rīpaxonimanti. E neri aí awa xwirixí nīmearigfápi mfkf mayf imóniḡánayf, áma wo awa omi wigf diḡf tñni owipoyiniri mīni nīwipaxí mimónini. Ayinání yariniḡf re osimini, ‘Mīxí ináyf Sisao xewaninḡo niḡf xwirixí arfá níwinḡini.’ nimónariní.” urfagi ¹² pírimiá Pesitaso xegf gapimantf yariniḡf wiemeanfa nání inimi wuriniḡfá wa tñni xwiyá nīrinimáná re uriniḡni, “Joxi ‘Sisao arfá níwinḡini.’ rīfif nání o tñni e nání rīrowáranfwarini.” uriniḡni.

Poro nání Pesitaso Agiripaomi áwanf uriniḡf nánirini.

¹³ Rīxa sfá wí órfimí enána Judayfá mīxí ináyf wo —O xegf yof Agiripaoyf rīniḡorini. O tñni xexirimeái Benaisí tñni ípaú pírimiá siḡf Pesitasomi yayf owiayiniri Sisaria nání nībiri e neri ¹⁴ sfá obaxí

e ɲweanáná p̄irimíá Pesitaso xw̄irix̄f̄ Poroyá nán̄i m̄ix̄f̄ ináȳf̄ Aḡiripaom̄i áwan̄f̄ nur̄ir̄i re ur̄iɲ̄in̄iḡin̄i, “Ámá wo, Piriso gw̄f̄ ɲwirárago ɲwean̄i. ¹⁵ Nion̄i Jerusarem̄iyo nán̄i nur̄i ur̄f̄n̄iɲ̄áná apax̄f̄pán̄iɲ̄f̄ imón̄iḡf̄á xwéowa t̄f̄n̄i Judaȳf̄ wiḡf̄ mebaówa t̄f̄n̄i om̄i xw̄iȳf̄á nuxekw̄f̄moro re n̄r̄iḡf̄awix̄in̄i, ‘Jox̄i om̄i “Nepa sip̄i aȳk̄w̄f̄ m̄iwikár̄iɲox̄ir̄in̄i.” nur̄ir̄i neḡf̄ neaimónar̄iɲ̄f̄p̄i wian̄i nán̄i neaiapet̄.’ n̄r̄f̄aḡf̄a aí ¹⁶ nion̄i awam̄i re ur̄iɲ̄an̄iḡin̄i, ‘Rom̄iyene re yar̄iɲ̄wámam̄i. Ámá x̄f̄om̄i uxekw̄f̄moar̄iḡf̄áȳf̄ t̄f̄n̄i s̄in̄i nawín̄i ax̄f̄ e awí neán̄iro om̄i xw̄iȳf̄á aȳf̄ uxekw̄f̄moar̄iḡf̄áp̄i nán̄i wákwin̄im̄in̄ir̄i s̄in̄i m̄ir̄ipa eɲáná amíná ámá wiḡf̄ wimónar̄iɲ̄f̄p̄i xe ow̄ipoȳin̄ir̄i wiar̄iɲ̄wámam̄i.’ ur̄iɲ̄an̄iḡin̄i. ¹⁷ Aȳin̄an̄i awa re nán̄i n̄iweap̄iro awí eánáná nion̄i s̄in̄i mé w̄f̄ap̄i t̄f̄n̄i xw̄irix̄f̄ nán̄i siá íkwian̄w̄f̄nam̄i éf̄ n̄iɲweámáná wam̄i re ur̄iɲ̄an̄iḡin̄i, ‘Ámá om̄i n̄iwir̄imeám̄i b̄f̄poȳi.’ ur̄f̄aḡi ¹⁸ om̄i n̄imeám̄i báná uxekw̄f̄moar̄iḡf̄áwa éf̄ n̄iroro nuxekw̄f̄moróná f̄w̄f̄ m̄iwákwin̄ipax̄f̄ imón̄iɲ̄f̄ nion̄i ‘Ap̄i nán̄i uxekw̄f̄mop̄f̄r̄ir̄éoi?’ yaiwiɲ̄áp̄i nán̄i muxekw̄f̄mó nero ¹⁹ sa wiḡf̄ ɲw̄f̄á imón̄iɲ̄f̄p̄i n̄imepero ‘Ap̄i ner̄f̄n̄á ap̄i ner̄f̄n̄á, aȳf̄ anan̄ir̄in̄i.’ r̄inar̄iḡf̄áp̄i nán̄i m̄ix̄f̄ r̄in̄iro ámá p̄iȳf̄ wo Jisasoȳi r̄in̄iɲo —O nán̄i Poro ‘S̄in̄i s̄iɲ̄f̄ ɲwean̄i.’ rar̄iɲor̄in̄i. O nán̄i m̄ix̄f̄ r̄in̄iro eḡf̄awix̄in̄i. ²⁰ E yar̄iɲ̄aḡf̄a n̄w̄in̄ir̄i nion̄i re yaiwiɲ̄an̄iḡin̄i, ‘Xw̄irix̄f̄ nápi n̄iɲ̄f̄á imón̄im̄i nán̄i ar̄ige ner̄i p̄irán̄iɲ̄f̄ yar̄iɲ̄f̄ wiayim̄in̄ir̄éin̄i?’ n̄iyaiwir̄i d̄iɲ̄f̄ udud̄f̄ ninar̄iɲ̄aḡi nán̄i om̄i re ur̄iɲ̄an̄iḡin̄i, ‘Nion̄i d̄ix̄f̄ xw̄irix̄f̄ Jerusarem̄i dán̄i ar̄f̄á sir̄i xw̄iȳf̄á awa r̄ixekw̄f̄moar̄iḡf̄áp̄i eyeyíróm̄f̄ er̄i em̄f̄a nán̄i “E nán̄i anan̄i oyim̄in̄i.” r̄isimónar̄in̄i?’ ur̄f̄aḡi aí ²¹ Poro yar̄iɲ̄f̄ re niɲ̄in̄iḡin̄i, ‘M̄ix̄f̄ ináȳf̄ Sisao xewan̄iɲo ḡf̄ xw̄irix̄f̄ ar̄f̄á nin̄f̄a nán̄i f̄á n̄ix̄ir̄ir̄i on̄imeɲwean̄i.’ nimónar̄in̄i.’

nirfagi porisf wami sekaxf re urɨɨanigɨni, ‘Nioni Sisao tɨɨf e nani wiowarimfae nani awi mearofrixɨni.’ urɨɨanigɨni.” Pɨrimiá Pesitaso e urfagi ²² Agɨripao re urɨɨɨnigɨni, “‘Nioni eni áma omi arfa bi owimɨni.’ nimónarɨni.” urfagi “Wíaríná joxi eni anani arfa wirfárɨni.” urɨɨɨnigɨni.

Agɨripao tɨni Benaisi tɨni Poromi arfa wigfi nanirɨni.

²³ Sá wegfa wíapi tɨni Agɨripao tɨni Benaisi tɨni ípaú okiyfa ninfisána wá nimóniga wigf aɨf xwé awi eánarigfiwami nɨpawiri porisfyo seáyf e wimónigfáwa tɨni áma aɨf apimi seáyf e nimóniri meɨweagfáwa tɨni eni nawini nɨpáwiro éf ɨweaɨnana pɨrimiá Pesitaso wami sekaxf nurirɨ Poromi rixa nɨwirimeami báná ²⁴ re urɨɨɨnigɨni, “Míxf ináyf Agɨripaoxi tɨni áma nɨni yawawi tɨni re awi eánigfáyfne tɨni xwiyfa bi osearimɨni.” nurirɨ re urɨɨɨnigɨni, “Áma ro nani Judayf nɨni nioni aɨf rɨpimi ɨweaɨnaranɨ, Jerusaremɨ nani úanaranɨ, gf arfa eɨae dánɨ ími tɨni ‘‘Xe siɨf ouni.’’ mɨneaimónarɨni.’ nɨrayarigfa romi siɨwɨ winfpoɨf. ²⁵ Omi yarɨɨf nɨwia nuri aiwɨ fɨwɨ o eɨfɨpɨ nani pɨkipaxf imóniɨf bi nani pfa megɨnariɨanigɨni. Xewanɨɨo ‘Sisao xwɨrixɨ nioniya arfa níwinigɨni.’ nirfagi nani nioni omi Sisao tɨɨf e nani wiowarimfa nani rixa ráriɨárɨni. ²⁶ E nerɨ aí xwiyfa negf míxf ináyf áminá Sisao nani ‘Poro e eɨrɨni. E eɨrɨni.’ nɨriri payf nearɨ wiowarimfa nanɨpɨ sini pfa nimegɨnirɨ nani nioni omi áma nɨyfneni yarɨɨf wiayiro míxf ináyf Agɨripaoxi aɨpaxf wiayirɨ mfkf iperɨ epfɨrɨpimi dánɨ o xwiyfa nioni anani payf eapaxf bi searɨni nani omi seyfné tɨɨf re nani ‘Eini.’ urfɨni. ²⁷ Ayf rɨpɨ nanirɨni. ‘Gwɨ ɨweaɨf wo xfomi uxekwɨmoarigfáapɨ nani rfamɨɨf

meá sa niwiowárirínáyí, ayí xaxáníḡ nerí emfíni.'
nimónaríni." uríḡnigíni.

26

¹ Agírípao Poromí re uríḡnigíni, "Joxí díxí ení ananí reí." uríḡḡ Poro wé niḡmómáná xwíyíá wákwíníḡmíníri nání re ríḡnigíni, ²⁻³ "Míxí ináyí Agírípaoxíni, joxí síwí Judayene yaríḡwápi níni níjía erí nene 'Api nerínáyí, Goríxomí píráníḡ xídaráḡwíni.' nírinírane díḡ xíxegíni moaríwápi nání níjía erí eḡni. Api nípiḡnì aga níjía xíxeni imóníḡoxí eḡḡḡ nání nioní joxí aría eḡe dání amípi Judayí níxekwímoaríḡfápi nání níwákwíníḡmíníri rími nání aga yayí ninaríni. Ayínání wauní ríxíḡ rípi oríríḡmíní, 'Gí xwíyíá níwákwíníḡmíníri raríḡápi joxí aría níḡniríná aníḡ mísinípa oeni.' nimónaríni.

⁴ Nioní eḡíná síni onímiáíná dání agwí re nání néra bíḡápi nání Judayí níni níjíaíni. Oníná dání gí gwí axíri imóníḡfáyí tíni níḡwearí Jerusaremí dání xwé iwiaronjáíni. ⁵ Eḡíná dání nioní Parisiyí — Judayí Goríxomí oxídaneyíníro neróná díḡ xíxegíni bí bí moaríḡfápimi dání gwí níḡmóga ugía ayí ayo níyoní Parisiyí ríníḡfáyí ḡwía xerwíráríníḡfápi wíníyíyáyo seáyí e múroní. Ayí Goríxomí níxídároná yaríḡfápa nioní ení níxída bíḡápi nání Judayí níni níjíaíni. Ámá ayí 'Áwaní oraneyí.' níwimónírináyí, 'Nepa Poro e yagoríni.' níripaxíriní. ⁶ Agwí nioní Goríxo negí aríowamí nuríri símímanḡyo tíníḡfápi nání 'Neparíni.' níyáiwírí díḡ ukíkayonḡḡ nání ayí xwíyíá níḡmearíḡḡ. ⁷ Negí Judayí gwí wírí wírí wé wúkaú síkwí waú ení ikwáwíyimiraní, áríwíyimiraní, íníná Goríxomí yayí umero xídíro neróná re níyáiwíro

nánì, ‘Nene Gorixoxo negí aríowamì nurìrì símìmanj’yo tìnj’fìpì imónanì nánì éwanìgìntì.’ nìyaiwiro nánì d’nj’ axífpì ukíkayonjoi. Mìxí ináyoxìntì, axí apì nánì nionì d’nj’ ukíkayonjagì nánì nigí Judayí xwiy’fá nìxekwímoarìnjoi. ⁸ Gorixoxoyá d’nj’ t’fni peg’fáy’f wiáp’fni+mearìg’fápì nánì sey’fne pí nánì ‘Wí “Neparìntì.” yaiwìpax’f mimónìntì.’ yaiwìarìg’fárìntì?

⁹ Enjíná nìwanìnjoni enì re yaiwiagáonìrìntì, ‘Yo’f Nasareti d’nj’ Jisasomì d’nj’ wìkwíroarìg’fáy’f xe oépojìntìrì s’njw’f wìnjìpax’f mimónìntì. Xwìr’fá oikìxémìntìrì nánì ayá wí ner’fíná, ay’f nan’f yarìnjìntì.’ yaiwiagáonìrìntì. ¹⁰ E nìyaiwìrìnj’fyo dánì Jerusaremìyo rìpì yagárìntì. Apax’fpanìnj’f imónìg’fá xwéowa ‘Ámá Jisasomì d’nj’ wìkwíroarìg’fáyo gw’f yìpaxoxìrìntì.’ nìnjìrìro nìr’fpeááná nionì nurì ayo gw’f yemerì gw’f an’fyo njwirárìrì ner’fíná apìntì yagámanì. Xwìrìx’f numeranéná ‘Opìkìpoyì.’ r’fáy’f t’fni nionì enì nìkumìxìntìrì ‘Opìkìpoyì.’ ragárìntì. ¹¹ Rotú an’f ay’f ayo nìpáwiemerì r’fni’f nìwiemer’fíná ‘Jisasomì s’fni d’nj’ m’fìwìkwíroarìnjw’fntì.’ nìrìro ikay’f w’f umear’fpojìntìrì wìwapìyagárìntì. Nionì ámá ay’f nánì wìk’f r’fá ápiáw’fntì’f nónarìnjagì nánì ay’f nuro émáy’f an’f m’f aì njweanáná nionì enì nóm’f nurì f’fá nìxìtra wagárìntì.

Poro “Nionì apì nìwìntìrìnj’f pìntì dánì kìnìmónìnjárìntì.” urìnj’f nánìrìntì.

¹²⁻¹³ “Mìxí ináyoxìntì, nionì e néra nur’fíná apax’fpanìnj’f imónìg’fá xwéowa nionì Damasìkasi nánì nurì ámá an’f apìntì Jisasomì d’nj’ wìkwíroarìg’fáyo enì f’fá xìr’f wìnjìgìntìrì nìnjìrìrìpearo pay’f nearo niapowáráná nionì an’f apìntì nánì nurì s’fni ó’fyo nur’fíná rìxa ikwawed’f enjíná w’fá bì an’f namì dánì ókìenap’fagì

winiŋanigini. Sogwí wíá nókiríná anariŋt̄pi t̄fni xixení marfáí, aga seáyí e imóniŋt̄pi midimídani nókiáríagi winiŋanigini. Nioniní marfáí, áamá nionit̄fni ugfáwa ení winigfawixini. ¹⁴ Niñonení xwífáyo nipfkinimeámáná nionit̄ arfá wíáyí Xibiruyí p̄né t̄fni xwíyíá bi re rinénapfagi wiŋanigini, ‘Soroxini, Soroxini, joxí pí nánit̄ nionit̄ xeaniŋt̄ nikárariniŋt̄? Joxí Jisasomí r̄fniŋt̄ owiminirí nerfíná jiwaniŋoxi ayiŋw̄niŋt̄ omónariŋt̄.’ rinénapfagi arfá niwiri ¹⁵ yariŋt̄ re wiŋanigini, ‘Ámináoxini, goxiirini?’ urfagi o re niriŋnigini, ‘Nionit̄ Jisasonit̄ joxit̄ xeaniŋt̄ nikárariniŋt̄.’ ¹⁶ E nerí aí joxit̄ niwiápf̄nimeari éf̄ roí. Nionit̄ r̄ipi emí nánit̄ joxit̄ t̄fám̄niti simónf̄niti. Joxit̄ nionit̄ nánit̄ ámányo wáf nuriyemerí agwí siŋwí nanariŋt̄ r̄ipi nánit̄ áwanf̄ urirf̄a nánit̄ rirf̄peáini. Ap̄niti áwanf̄ urirf̄a nánit̄ marfáí, am̄ipí r̄fw̄yo síwá simf̄ap̄t̄ nánit̄ ení áwanf̄ urirf̄a nánit̄ rirf̄peáini. ¹⁷ Nionit̄ dixí gwí axírí imónigf̄áyí sípí sikáranit̄ro yarf̄ná éf̄ r̄im̄inirí émáyí — Ayí joxit̄ nionit̄ nánit̄ wáf urirf̄a nánit̄ r̄irowárimf̄áyr̄niti. Ayí sípí sikáranit̄ro yarf̄ná éf̄ r̄im̄inirí simf̄áriní. ¹⁸ Ayí r̄ipit̄ nánit̄ joxit̄ émáyí t̄fám̄niti r̄irowárimf̄áriní. Joxit̄ wáf nura wariniŋt̄pimi dánit̄ ayí niwiápf̄nimearo siŋw̄niŋt̄ noxoaro wigí nerfíná síf̄a yiniŋt̄m̄iní yariŋf̄ap̄t̄ p̄niti niwiárimí wíá óniŋt̄m̄iní nánit̄ kinimónit̄ro Seteno meŋweaŋt̄m̄i dánit̄ p̄niti niwiárimí Gorixo meŋweaŋt̄m̄iní kinimónit̄ro yarf̄ná nionit̄ wigí f̄w̄t̄ yariŋf̄ap̄t̄ yokwarimf̄ wiiri áamá nionit̄ diŋt̄ n̄nikw̄roro nánit̄ nionit̄ gí imónigf̄áyí t̄fni kumixárirí emf̄a nánit̄ joxit̄ émáyí t̄fám̄niti r̄irowárimf̄áriní.’ niriŋnigini.” nurirí ¹⁹ re uriŋnigini, “M̄ixí ináyí Aḡiripaoxini, ayinánit̄ oriŋá aŋt̄namit̄ dánit̄ n̄ipárénapf̄t̄p̄t̄ wí p̄r̄f̄ m̄iwialkí nerí ²⁰ re néra uŋáriní. Iwamf̄ó Damast̄kast̄iyo

dáni uréwapiyiri Jerusaremí dáni ení uréwapiyiri Judia p̄ropenis̄yo niyoni dáni uréwapiyemerí émáýf t̄ñj̄m̄ ení uréwapiyemerí ner̄fná re nura uñár̄n̄i, ‘Segí f̄w̄f yariḡfáp̄i r̄f̄w̄f̄m̄in̄i mamoro Gor̄ixo t̄fám̄in̄i uk̄n̄in̄món̄iro nero ámá s̄ñw̄f̄ n̄iseanax̄f̄d̄imer̄fná “Wiḡf̄ f̄w̄f yariḡfáp̄i r̄ixa r̄f̄w̄f̄m̄in̄i n̄imamoro nán̄i r̄fa yar̄ñoi?” seaiawipax̄f̄ imón̄in̄j̄p̄in̄i éf̄rix̄in̄i.’ nura uñár̄n̄i. ²¹ Nion̄i e néra uñáon̄i enaḡi nán̄i Judaȳf̄ wí n̄wiáp̄f̄n̄imearo an̄f̄ rid̄iyowá yar̄ñwáiwám̄i dáni f̄á nin̄ix̄ir̄iro n̄ip̄ikian̄iro éaḡfa aiw̄i ²² Gor̄ixo ar̄ir̄á n̄if̄ enaḡi nán̄i agw̄i nion̄i on̄ixwéýf̄né s̄ñw̄f̄ an̄iḡfe dáni éf̄ n̄irómáná ‘Wáfá rókiamoaḡf̄áwa t̄ñn̄i Moseso t̄ñn̄i “E nimón̄in̄f̄ár̄in̄i.” raḡf̄áp̄in̄i r̄ixa imón̄in̄j̄r̄in̄i.’ searar̄in̄in̄i. ²³ ‘Awa re raḡf̄ár̄in̄i, “Ámá yeáyf̄ neayim̄ixemean̄fa nán̄i Gor̄ixoyá d̄ñj̄f̄ t̄ñn̄i ar̄fowayá xw̄fá piax̄f̄yo dáni iwiaron̄fom̄i r̄f̄n̄in̄j̄f̄ wímean̄f̄ár̄in̄i.” n̄ir̄iro ám̄i r̄ip̄i raḡf̄ár̄in̄i, “Xewan̄ñjo xwár̄ipáyo dáni wiáp̄f̄n̄imeanf̄á enaḡi nán̄i o iwam̄f̄ó xwiȳf̄á wf̄án̄in̄j̄f̄ imón̄in̄j̄f̄ Gor̄ixo ámayo yeáyf̄ uyim̄ixemean̄fáp̄i nán̄i Judayo t̄ñn̄i émáyo t̄ñn̄i wáf ur̄in̄f̄ár̄in̄i.” raḡf̄áp̄i r̄ixa ax̄f̄p̄i e imón̄in̄j̄r̄in̄i.’ searar̄in̄in̄i.” ur̄in̄in̄iḡin̄i.

²⁴ Poro xwiȳf̄á wákwín̄m̄in̄ir̄i nán̄i e nura war̄fná p̄rimióo Pes̄taso ím̄f̄ t̄ñn̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Poroxin̄i, jox̄i xaxá ner̄i rar̄in̄in̄i. D̄ix̄f̄ n̄ij̄f̄á xwé imón̄in̄j̄p̄i xaxá r̄imear̄in̄i.” ur̄faḡi aí ²⁵ Poro re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Ám̄iná seáyf̄ e imón̄in̄j̄f̄ Pes̄tasoxin̄i, nion̄i xaxá ner̄i m̄irar̄in̄in̄i. Nepax̄in̄j̄f̄ imón̄in̄j̄p̄in̄i searar̄in̄in̄i. D̄ñj̄f̄ s̄ix̄f̄ n̄iyín̄imáná searar̄in̄in̄i. ²⁶ Ayf̄ r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. M̄ix̄f̄ ináyf̄ ro am̄ip̄i nion̄i searar̄in̄jáp̄i nán̄i n̄ij̄f̄á imón̄in̄jaḡi nán̄i d̄ñj̄f̄ s̄ñj̄á neánar̄in̄i. Ap̄i, ayf̄ ín̄im̄i p̄f̄n̄f̄ mimón̄in̄j̄f̄ enaḡi nán̄i ‘Om̄i wiár̄f̄ m̄imúropax̄f̄ imón̄in̄i.’ nimón̄ar̄in̄jaḡi nán̄i om̄i n̄itam̄f̄xw̄f̄n̄ir̄i mur̄f̄ n̄ip̄in̄i

repiyí níwiéra warinini.” Pesitasomi e nurimáná ²⁷ re uriniginini, “Míxí ináyí Agiripaoxini, ‘Wáf róki-amoagfáwa nírro eaagfápi nepa rinini.’ riyaiwinini? Joxi díní e yaiwinoxi enagi nání nioni nijfárinini.” urfagi ²⁸ Agiripao Poromi re uriniginini, “Axínáni ná bini niniríná ‘O Jisasomi díní wíkwíropaxorini.’ rínaiwiarinini?” urfagi ²⁹ Poro re uriniginini, “Nioni ‘Gorixomi rixiní bí oseauriyimini.’ nimónarini. Joxi nánini marfái, ámá stá riyimi arfá niarigfá nini nioni ná bini searánarini, aniní miní searánarini, nioni Jisasomi díní wíkwíroarinípa nityínéni eni axípi níwíkwíroro nioni imóninípa axípi oimónípoyninirini nimónarini. Nioni gwí niyigfá rípi seyíné eni axípi oseayípoyninirini miseararinini.” uriniginini.

³⁰ Míxí ináyo tñni píriniá tñni Benaisi tñni níwiápnimearo ámá ayí tñni nawini éf nweagfáyí eni níwiápnimearo ³¹ wiwini wí e éf nírómáná re rinigfawixini, “Ámá o anani nipikipiri nánirani, gwí nwiráripiri nánirani, íwí bí menjirini.” nírro ³² Agiripao píriniá Pesitasomi re uriniginini, “Ámá o ‘Míxí ináyí Sisao xwíríxí nioniyá nieyíroíwiniginini.’ miripa neri sinwiriyí, ayí anani kíkifá wáripaxirini.” uriniginini.

27

Poromi Romiyí aníyo nání sipíxíyo wiowárigfá nánirini.

¹ Ríxa none nání re rárinináná, “Romiyí aníyo Itariyi rininíipimí nání sipíxíyo owiowáraneyí.” rárinináná porisí 100 bimi seáyí e wimóniní wo —O siminí wínarigfá Sisaoyái rininíipi worini. O xegí yoí Juriasoyí rininíorini. O Poromi tñni gwí nweagfá wami

tíni ní méra ouniri wiowáraná ² Adíramitiami dánfýfýá sípíxí wo Esia píropenisí tífí ririwámíni umíniri yaríngagi níwínirane áamá wo xegí yofí Arisítakaso —O Masedonia píropenisíyo aní yofí Tesaronaika dánjoríni. O tíni nawíni nípíxemoánirane níngwearíná xwáfípimi píni níwiárimí nurane ³ sípíxomi sá wejwáone wáfápi tíni aní yofí Saidoniyi ríníngíípimi níwiékínímearane ayoáaná Juriaso Poromí ayá nurím+xiri nání xegí níkumíxíniri emearígfáyí mírangí owípoyíniri ayí tífí e nání xe ouniri síngwí wíníngínigíni. ⁴ Ámi sípíxomi nípíxemoánirane aní apimi píni níwiárimí nuranéná imíngí símímíni níneaxemí baríngagi nání níyakía nurane nání píringwí Saipírasiyi ríníngíípimi oríwámí dání nímeámí nurane ⁵ imanípámi nuranéná Sirisia píropenisíyo tíni Pabiria píropenisíyo tíni ní múróa nurane Risia píropenisíyo aní yofí Mairai ríníngíípimi níwiékínímearane nayoámáná ⁶ porisí 100 bimi seáyí e wimóníngi Arekísadírria dánfýfýá sípíxí wo Itari píropenisíyo umíniri yaríngagi níwíniri nímeámí níneaurí o tíni sípíxomi nípíxemoánirane ⁷ aní apimi píni níwiárimí nurane sípíxo awayini awayini waríngagi nání síá ayá wí nóróa nurane ríá meakíroaríngagí níwínirane aníngí miní neríngíípimi dání aní yofí Naidasiyi ríníngíípimi tífí e anwí e níré mómáná imíngí símímíni níneaxemí baríngagi nání níyakía nurane xwáfá símíní imóníngí Sarímoniyi ríníngíípimi ní múrorane píringwí yofí Kírítíyi ríníngíípimi oríwámí dání níyakirane ⁸ sípíxí omíngí mearígfáwa ríá nímeakíroro sa aníngí miní neríngíípimi dání Kírítí tífí imanípámi níxída nípurane wí e “Rawírawá símíní ríwongí Naní Imóníngi” ríníngi —E aní Rasia ríníngíípimi dání anwí eríni. E rémonwanigíni.

⁹ Sfá ayá wí ríxa nórímáná enáná Judayí íwí yarígfápi Goríxo yokwarímí wíhí nání díní mopírí nání aiwá ñwíá ñwirárínarígfáyí ení ríxa múrófímí enáná xwiogwí nání rawírawá samíhí míwearíhíná enagi nání Poro arfá jiyikí norí ¹⁰ re uríhínigíní, “Ámáoyíné, gí díní re nimónaríní, ‘Agwí none re píní níwíarímí ámí sípíxomí níméámí nuranénáyí, xwirfá ikíxénípaxíríní.’ nimónaríní. ‘Saní níméámí waríhwapí tíní sípíxo tíní anínínfá nání marfái, none ení anínánfáwáríní.’ nimónaríní.” urfagi aí ¹¹ porisí 100 bimí seáyí e wimóníño sípíxomí omíhí mearíño tíní sípíxomí xiáwo tíní awá rarígfípi nání díní nífá wíagi nání omí Poro yopa muríginíhínigíní. ¹² Ayí ipí símíní ríwohí sípíxo ñweahípímí xwiogwí nání rawírawá síwífá yíáná sípíxí píráníhí wépace mimóníhagi nání ámá ná sípíxíyo ñweagfápi re rínarígfawixíní, “Ananí e epaxí enánáyí, re dání píní níwíarímí sípíxomí níméámí nurane ipí símíní ríwohí yoí Pinikasíyí ríníhíwámí —Símíní ríwohí awá pírhíwí Kírítípímí axí ríwámíní ríwohíwáríní. Xwífá mídání mídání wíápínímeahí enagi nání e rawírawá wíhíwí mé egeríní. Sogwí wearíhímí dání ríwónapíhíwáríní. Awámí nírémorane rawírawá síwífá yaríná awámí ñweáwaníginí.” rínarígfawixíní.

Rfíwípi xwé éáná rawírawá imeamfkwí ení náníríní.

¹³ Imíhí rawírawá tíhí ríwámí dání sípíxomí Pinikasí tíhí e awayíní níxemí upaxípi baríhagi níwíníroná “Símíní ríwohí none ráríwáwámí nání ananí sípíxomí níméámí upaxíríní.” níyaiwiro ainíxí gwíyo dání mamówáríníhí ípeahípi nímíxearo sípíxomí níméámí nuróná pírhíwí Kírítí imahípá tíhí e ahíwí e dání níxífa

nɪpuro ¹⁴ sɪnɪ ná jɪfamɪnɪ e munɪɲáná re enɪnɪgɪnɪ. Rɪwɪpɪ ɪkɪfá jɪjimɪ epaxɪ bɪ —Imɪɲɪ apɪ yoɪ Miwɪmɪnɪ Barɪɲɪpɪyɪ rɪnɪɲɪpɪrɪnɪ. Apɪ tɪɲɪmɪ dánɪ nɪweapɪrɪ ¹⁵ sɪpɪxomɪ xerɪweááná sɪpɪxɪ sɪmɪ imɪɲɪ barɪɲɪmɪnɪ mémopaxɪ enɪgɪ nánɪ negɪ wanɪrɪ yarɪɲwaé nánɪ pɪnɪ nɪwiárɪrane “Imɪɲɪ xe nɪméra oneaunɪ.” nɪyaiwirane e yarɪná ¹⁶ none pɪrɪɲwɪ yoɪ Kodayɪ rɪnɪɲɪpɪmɪ orɪwámɪ dánɪ nɪpurɪná imɪɲɪ bɪ onɪmɪápɪ yimáronɲáná ewé sɪpɪxomɪ dánɪ níropémɪ warɪɲwápɪ anɪɲɪ minɪ nerɪɲɪpɪmɪ dánɪ nɪmɪxeáa nɪbɪrane sɪpɪxo tɪɲɪ e enɲáná ¹⁷ sɪpɪxomɪ ikwiáranɪrane nánɪ nɪmɪxeáa nɪyapɪrane nikwiárɪmáná sɪpɪxɪ xwéo orónowɪnɪgɪnɪrɪ sámɪ tɪnɪ xegɪ sɪpɪxɪ miwɪ mɪdɪmɪdánɪ nɪxemɪ nɪbɪro gwɪ nɪja nɪpwémáná sɪpɪxo enɪ tɪnɪ nɪxemɪ nurɪ xwɪá ipɪ seáyɪ e rɪwoɲáná ɪnɪmɪ aɲwɪ e imónɪɲɪpɪmɪ —Apɪ yoɪ Sairɪtasɪyɪ rɪnɪɲɪpɪ Apɪrɪka dánɪ aɲwɪ erɪnɪ. Apɪmɪ sɪpɪxo aɲɪnɪ nurɪná sɪxɪ úronɪgɪnɪrɪ wáyɪ winɪagɪ sɪpɪxo awayɪnɪ ounɪrɪ ainɪxɪ gwɪ yurárɪnɪɲɪ ɪpearɪɲɪpɪ nɪmamówárɪro níropémɪ nuróná imɪɲɪ xe nɪneaxemɪ oneaunɪrɪ winɪɲwanɪgɪnɪ.

¹⁸ Sɪpɪxomɪ sá werɪwáone wɪápɪ tɪnɪ sɪpɪxo wiápɪnɪmearɪ eámorɪ néra warɪɲagɪ awa sɪpɪxo nayɪ oenɪrɪ saɲɪ wɪ emɪ mɪmeámɪ nero ¹⁹ sá werɪwáone wɪápɪ tɪnɪ sɪpɪxɪ omɪɲɪ mearɪgɪfáwa wiwanɪɲjowa sɪpɪxomɪ saɲɪ unɪɲɪ ɪkwearɪ ɲwɪrárɪrɪ yarɪgɪfáyɪ bɪ emɪ mɪmeámɪ egɪawɪxɪnɪ. ²⁰ Rɪwɪpɪ sɪmɪ tɪnɪ anɪɲɪ sɪpɪxomɪ xerɪweaarɪná sɪfá obaxɪ ayá wɪ órɪfagɪ aí sɪɲɪ tɪnɪ sogwɪ tɪnɪ bɪ anarɪɲagɪ sɪɲwɪ mɪwinɪpa nerane nánɪ “Ámɪnɪ rɪwarɪɲwɪnɪ?” nɪyaiwirane sɪɲwɪ mɪwinɪnaxɪdɪpa nerane nánɪ dɪɲɪ “Wɪ e niwɪékɪnɪmearane sɪɲɪ wanɪwárɪnɪ.” nɪyaiwia warɪɲwápɪ dɪɲɪ peá nɪmónɪrane “Rɪxa nanɪnanɪwárɪnɪ.” nɪyaiwia nurane ²¹ awa sɪfá ayá

wí neamúroaríná nĩmeamĩwiáronĩgĩnĩrĩ ayá s̄wí uroarĩjagĩ nánĩ aiwá mĩnĩ néra numáná eñáná Poro nĩwiáptĩnĩmearĩ ámáyo áwĩnĩ e nĩrómáná re urĩjĩnĩgĩnĩ, “Ámáoyíné, nionĩ searĩjápimĩ arfá nĩniro nĩnĩx̄dĩro pĩrĩjwí Kĩritĩyo pĩnĩ nĩwiárimĩ sipĩxo nĩmeámĩ mupa nero s̄jwĩrĩyí, segí amĩpĩ xwĩrfá ikĩxénĩrĩ anĩpá imónĩrĩ éfpĩyí wí e emĩnĩrĩ éfmanĩ. ²² E seararĩjagĩ aiwĩ sipĩxĩ ro xwĩrfá nĩkĩxénĩrĩ aĩ ámáone wí anĩnanĩfwá meñagĩ nánĩ d̄jĩf peá mĩmónĩf s̄nĩ d̄jĩf sixĩ oseainĩnĩ. ²³ Ayĩ rĩpĩ nánĩ seararĩjĩnĩ. Sfá rĩyimĩnĩ ár̄fwĩyimĩ Gorĩxo —Nionĩ ámá oyáyĩ imónĩjá wonĩrĩnĩ. Oyá añĩnajĩ wo nionĩ t̄jĩf e nĩrónapĩrĩ ²⁴ re nĩrĩjĩnĩgĩnĩ, ‘Poroxĩnĩ, joxĩ Romĩyĩ añĩyo ananĩ nĩrémorĩ mĩxĩ ináyĩ Sisao xwĩrĩxĩ rĩmenĩfe s̄mĩmanĩf e urorfárinĩ. Ayĩnánĩ s̄nĩ wáyĩ mĩsinĩpanĩ. Arfá nĩ. Gorĩxo joxĩ t̄nĩ ámá sipĩxĩ romĩ ñweagfáyĩ t̄nĩ nĩyĩnénĩ xe s̄jĩf oúpoyĩnĩrĩ yaiwĩf enjagĩ nánĩ woxĩ aĩ inĩgĩf namipaxfmanĩ.’ ²⁵ Añĩnajo e nĩrĩf enjagĩ nánĩ soyíné d̄jĩf sixĩ oseainĩnĩ. Ámáoyíné, nionĩ Gorĩxomĩ d̄jĩf re wĩkwĩronĩnĩ, ‘Nionĩ nĩrĩfĩpĩ x̄xenĩ nimónĩnĩjot.’ nĩwĩkwĩrorĩ nánĩ e seararĩjĩnĩ. ²⁶ E nerĩ aĩ imĩjĩf s̄nĩ nĩneaxemĩ warfíná pĩrĩjwí bĩmĩ sixĩ úroanfáwárinĩ.” urĩjĩnĩgĩnĩ.

²⁷ None r̄fwĩpĩ rawĩrawá Edĩriayĩ rĩnĩjfwámĩ sipĩxomĩ nĩneaxemĩ warfíná rĩxa sfá wé wúkau s̄kwĩf waú waú imónĩf̄f̄yimĩ ár̄wegĩf imónáná sipĩxĩ omĩjĩf mearĩḡfáwa “Xwíá bĩ t̄jĩf e rĩxa añwĩ erfani?” nĩyaiwiro ²⁸ gwĩf e e k̄kwĩrfá neaáriga puñrĩ t̄nĩ iwamfó neróná “Xwíá s̄nĩ ná m̄mĩranĩ? Sa m̄mĩ onĩmiápt̄ranĩ?” yaiwĩarĩḡfá rĩ nĩmearo nĩmamówá r̄ro iwamfó s̄jwĩf nĩwĩnax̄d̄róná xwíá s̄nĩ ná m̄mĩ enjagĩ nánĩ 40 mita imónĩjagĩ nĩwĩnĩro ámĩ bĩ t̄nĩ núfásáná

ámí bí nímamówáríro xwáfá tńńf e ríxa 30 mita enjagí nńwíníro ²⁹ sípíxí ímńńf nńxemí nuríńá wí e sńńáyo síxí úronńgńńrń sípíxí ámí bí tńńf nńxemí mupa oenńrń íkwémńńfyo dání ainíxí ípeaarńńf wírńkaú wírńkaú nńmamówáńńmání wáfá ańńńf oónńńrń wígf íkayńwń nńra ugńawixńńf.

³⁰ Sípíxí omńńf mearńgfáwa sípíxomí pńńf nńwíárńńf éf owaneyńńro ámáyo yapń nńwíwapńńro “Sípíxí sńmńyo dání ení ainíxí ípearńńf bí mamówáranńrń yarńńwńńf.” nurńro ewépá rawńrawáyo ikwíárńńáná apámí nńpíxemoánńrń éf owaneyńńro ríxa mamówárarńńá ³¹ Poro porisń 100 bímí seáyń e wímónńńomí tńńf xegń porisowamí tńńf re urńńńńgńńńf, “Ámá sípíxí omńńf mearńgfá rowa sípíxí romí none tńńf mńńweapa nerńńáyń, soyńńe sńńf nuro xwáfá tńńf e rémopńńméoń.” urání ³² porisowa mńńf nńwíápńńmearo ewépá gwń nńyimání awayńńf mamówárarńńgfáńf mńńf nńwákwirowa rawńrawáyo mamówáńńgfawixńńf.

³³ Wáfá óńńe nání Poro enńf rńńémíxí nńwía nurńf re urayńńńgńńf, “None rńwńpń rńpń nání ayá sńwń nearoarńńagí nání aiwá mńńf mńmńwíáńńf nńńrane yarńńá sńá obaxń ríxa nóra nurńf agwń ríxa wé wúkaú síkwń wáu wáu imónńńfńńf. ³⁴ Ayńńání nionń enńf rńńémíxí nńseairń ‘Aiwá bí nńmearo nńpoyń.’ seararńńńf. Sewanńńfńńe aiwá nńńro oerńńkiemeánńpoyńńrń seararńńńf. Woxń aí bí manńńpa epńńf enjagí nání seararńńńf.” nurńńání ³⁵ bíńńkerńá bí nńmearńf wígf sńńwń anńgfé dání aiwá apń nání Goríxomí yáyń numemání nńkwńńrń ríxa narńńá ³⁶ ámá nńńf ení ríxa dńńf wáfá bí wónńagí aiwá bí nńmearo nńńro ³⁷ —Ámá sípíxíyo ŋweanńwáne ayń 276 enerńńf. ³⁸ Nene ríxa apání nńńńmání sípíxo nayńf oenńrńf wńńf aiwá mńńńwápńf

rawírawáyo emí mímeámí egfawixíni.

Sípíxo sixí núrórí orónowiniḡfí nánírini.

³⁹ Ríxa wáfá ónáná áríwiyimí “Xwáfá bí aḡwí erini.” yaiwífápi síḡwí níwíniróná mí mómíxípa nero aí síminí ríwoḡfí bí iníkiní wiáronḡḡfí níwíníro e epaxí eḡánáyí, sípíxo nímeáa níyirane e oiwiékínimeaneyiniri éfáyí ⁴⁰ wa ḡwí ainíxí ípeaaríḡfí mamówáriniḡfípi rawírawáyo ípeaḡe amí xe oépeanírí níkwewára pwaríná wa imiḡfípi síminí ríwoḡfípimí nání níxemí oneaunírí sípíxoyá rapírapí nemíméa nípeyíro soná ení níkwearo iníkiní wiáronḡe nání omiḡfí níméra waníro yaríḡḡfá aí re eḡinigiḡni. ⁴¹ Sípíxo xwáfá ínimí eḡáná rawírawá akwínfáná ríwoḡe sixí núrórí símí xwáfáyo xáiwí noranjáriniri nání wiḡwí bí mepaxí imóniḡáná rawírawá sípíxí íkwémíḡfíyo miákwiayíáná sípíxo ríxa orónowiaríḡḡfí winiḡfawixíni. ⁴² Sípíxo ríxa orónowiaríḡḡfí níwíníro porisowa xámí re rínaríḡfá eḡḡfí nání “Sípíxo sípí éánáyí, ámá ḡwí ḡweaḡfá none awí mearoaríḡwáowa iníbé neáa éf upíríxíniri pípíkímí éwaníḡfíni.” riniḡfápa “Ríxa opíkianeyí.” rínaríḡḡfá aiwí ⁴³ porisowamí seáyí e wimóniḡo “Poromí níméra nurí Romíyí aḡfíyo xíxeni rémówaníḡfíni.” níyaiwirí nání awa wianíro yaríḡfápi pírfí nurakírí sekaxí re nearíḡinigiḡni, “Ámá iníbé waríḡfáyíné ríxa nímwírí níxeamoro iníbé neáa nuro imanḡfí e iwiékínimeápayí. ⁴⁴ Iníbé mívaríḡfáyíné íkfá wáráraní, sípíxo ororómí inífpíraní, fá níxírímáná níkwíaríḡa nuro imanḡfí e iwiékínimeápayí.” nearíḡḡfí nene axípi e nerane nání wo aí iniḡfí mīnamí nīnenení imanḡfí e iwiékínimeanḡwanigiḡni.

28

Porom Moritayo ηweañána wimóniηfipi nánirini.

¹ Nene wo maníni nineneni imanji e niwiékñimeámána áma e dánfyi “Piriηwí riyi xegí yoí Moritai riniηfyirini.” rariηagfa arfa niwirane roñána ² ayí none neaiapaniro nání ayá tñni nero iniá anijí siyamó erí imijí riri yariηagi nání rfa nikaámána nineneni nineaipemeámi nuro rfa tñji e neawaragfa aí ³ Poro rfa kirijí bia awí neari sarfwa neri nimeáa nibiri rfa ikaárarfna re enjigini. Weaxfa wo rfa usinagi niremeámi nwiapiri Poroyá wéyo sidijí nori ririwiniηigini. ⁴ Ririwíagi wé éf muxeáána sidiro sini yekwironagi áma piriηwí ayimi dánfyi siηwí e niwiniro wiwini re riniηfawixini, “Áma ro rawirawáyo minamio aí áma pikixwiró enj worfani? Ayinani ηwfa anjnamí dánj imóniηfáyí ‘Xe siηí mupa oeni.’ yaiwiarigfapi dani weaxfa sidijí rfa onoi?” riniηagfa aiwí ⁵ Poro weaxfáomi wíwífa nrori rfa nikaárimána rñijí bikwi onimiápi aí miwiniηigini. ⁶ Rñijí bikwi onimiápi aí miwiniηagi aiwí áma ayí “O xegí wé rixa nimininiηoi.” yaiwiro “Rixa nipiérori piyí neniniηoi.” yaiwiro nero nání siηwí niwiniro niηwearo ayá wí siηwí niwiniro niηweagfasána “Sipi api wimeaniniηoi.” yaiwiarigfapi miwimeáagi niwinironá ami diηí siηí bi nimoro re nriηga ugfawixini, “Áma ro ηwfa anjnamí dánj imóniηfyí worfani?” nriηga ugfawixini.

⁷ None iwiékñimeáwaé áma piriηwí apimi áma niyoní seáyí e nimóniri meηweañoyá omiηí bi inijí erini. O xegí yoí Pabiriasoyí riniηorini. O yayí ninairi nineaipemeámi nuri none sfá wiyá wiyi o tñni niηweare miranjí neiarfna ⁸ Pabiriasomi xano

ría pirí wiayiri agwí xoxí urori wiarɨɨagi nání “O simixí wenti.” rarɨɨagí Poro aría e niwiri o weɨe nání nuri nípawiri Gorɨxomi yarɨɨí niwimáná wé seáyí e niwikwiáriti naɨí imixɨɨinigiɨni. ⁹ Naɨí nimiximáná eɨáná ámá pirɨɨwí apimi ɨweagí simixí yarigíáyí níni Poro omi naɨí imixíípi nání aría niwiro o tíɨí e nání bayaríná naɨí imimixímí eɨinigiɨni. ¹⁰ E yaríná ámá ayí wéyo ni neamero aiwá amípi naɨí bí ni neaiapa nuro none rixa pirɨɨwí apimi píni niwiáriti wanti yaríná óí e sipixíyo nuranéná aiwá naníwá nání anípa bí neaiapowárigíawixini.

Poro Romi yo rémoɨí nánirini.

¹¹ None pirɨɨwí apimi emá waú wo ɨweaɨwáone sipixí Arekísadírria dání wo —Rawirawá xwiogwí nání síwá yɨɨagi nání pirɨɨwí apimi e niɨweaɨsáná uminiri yarɨɨorini. O sipixí símí ikayíwí tíni imixinɨɨípi ámá ayá waúnɨɨí sipixomi símí e imixinɨɨorini. Sipixomi nípíxemoánirane pirɨɨwí apimi píni niwiáriti nurane ¹² aɨí yoí Sairakusiyi riniɨípiimi niwiékínimearane síá wíyaú wíyi e weɨwáone ¹³ ámi sipixomi nípíxemoánirane niyakía nurane aɨí yoí Rijiamiyi riniɨípiimi nírémorane e sá weɨwáone wíápi tíni imiɨí rawirawá tíɨími dání yaparɨɨagi niwinirane sipixomi nimeámí nurane omi sá weɨwáone wíápi tíni siminí riwoɨí yoí Putioraiyi riniɨíwámí nírémorane nayoámáná ¹⁴ re yaiwiɨwanigini, “Ámá Jisaomi dɨɨí niwikwíroro nání níríxímeá imónigíáyí aɨí rípiimi re wí ría ɨweaɨo?” niyaiwirane píá nerane wí tíni rixa nerimeánirane ayí “Síá wé wíúmí dání waú nene tíni anani re ɨweapaxírani?” nearíagí ayí tíni wíniyí nearíapa e ɨweaɨwanigini. Api api néra níbíwasáná Romi aɨí

tíñf e rémonwanigini. ¹⁵ Romiyo ñweagfá niriñfmeá imónigfáyf wí none nání “Awa ófyimi barinói.” rinarinagfá arfá niwiro óf e owiri-meaneyinro nibiróná wí anf Apiasi tíñf e makerfá imixarigfe awí roro wí Ámá Anf Midánf Nibi-ro Sá Wearigfiwá Wíkaú Wiwáyf rininifpi tíñf e awí roro egfáyo Poro sñwá niwinirfna Gorixomf yayf numeri dñf sxf ininiginini.

¹⁶ None rixa Romi náyo rémóáná gapmanowa Poromi gwf anfyo mñwirarf anf wiwámi xegfpi ñweañána porisf awí mearoarñño xe awí omearonirf sñwá winigfawixini.

Poro Romiyo dánf wáf urinif nánirini.

¹⁷ Poro sfá wiyáú wiyi rixa nórána “Judayf áminá imónigfá Romiyo re ñweagfáyf obfpoyi.” niriñf awa rixa o tíñf e awí eánána re uriniginini, “Gf Judayfne, nionf negf Judayo xwirfá wikixémirini wí mepa erf sñwá enína dánf negf arfowa érowiápfñigfápi pfrf wiafkimirini wí mepa erf éagf aiwi Jerusalemiyo dánf gwf niyigfonf negf Judayf Romiyo minf niwigfárinini. ¹⁸ Romiyo minf niwíagfá ayf xwirixf nini-mero yarñf niniayiróná fwf nionf nifpikipaxf bi menjónf imóninagf ninanro nání rixa Poromi kikiáf owáraneyinirf éagfá aiwi ¹⁹ negf Judayf pfrf wiafkimf nero ‘Wárfpaxomani.’ rigfawixini. E rarinagfá nionf sñwá e niwinirf ‘Go arfá ene dánf rána xe kikiáf ounirf nimixipfrfárfani?’ niyairini nání re uriniginini, ‘Romiyf mifxí ináyf Sisao gf xwirixf arfá níwiniginini.’ uriniginini. Nionf negf Judayf nání xwiyfá bi uxekwfómofa nání mirarñfni. ²⁰ E nigfá api nání áwanf searimirini nání ‘Awami sñwá niwinirf xwiyfá urimi nání obfpoyi.’ rfaniginini. Ámá Isirerene

yeáyf neayimixemeanfa nánf dñf ukikayoarñwáomf nionf dñf ukikayonagf nánf gwf ainixf rirf nñyininf.” urññniginf. ²¹ E urñagf awa re urñgñawixinf, “Judia pñropenifñyo dánf joxf nánf payf bñ mñmeanwárinf. Negf wo e dánf enf nñbñrñ repñyf nñneairñnárantf, áwanf nñnearñrñnárantf, joxf nánf sfpñ bñ mñnearññrñinf. ²² E nerf af ‘Dñf joxf yaiwiarñf rñpñ, “Gorixomf píránñf xñdarñgñáyf apñ apñ nerññpimf dánf píránñf xñdarñgñárinf.” yaiwiarññpñ arñá osianeyf.’ neaimónarinf. Ayf none rñpñ nánf arñá nñwirane nñjñá imónñagwñ nánf rñrarñwñinf. Ámá Óf Gorixó tñámñf inññyiyf rñnññyimf nñxñdñro gwf mónñgñáyf nánf ámá amñ amñ ñweagñáyf ‘Ayf nanf mñyarññot.’ rñnarñgñá nánf none nñjñárinf.” urñgñawixinf.

²³ Judayf áminá awa “Sñá ayimf Poro xwñyñá nearñnf nánf awíeánñwanñgñinf.” nñrñnárñro sñá ayf rñxa imónáná obaxf añf xño ñweañiwámñ nánf báná wñá mónññmñ dánf sfápnf tñnf nánf Gorixó amáyf xegf xwioxñyo mñmeámñ nerf umeñweanñápnf nánf áwanf nurñrñná repñyf nñwiéra urñ nionf Jisasomf dñf wñkwñroarññápa ayf enf owñkwñrñpoyññrñf o nánf nuréwapñyirñná ñwñ ikaxf Moseso nñrñrñ eaññpimf dánf tñnf wñá róki-amoagñáwa nñrñro eagñápnf dánf tñnf mññf niróá urñ nerf nura warñná ²⁴ wa xño urarññpñ arñá nñwiro “Neparñnf.” wñpñmónñagñ aiwñ wa arñá nñwiro dñf mñkwñrogñawixinf. ²⁵⁻²⁷ Awa e nero Poro urarññpñ nánf dñf bñ biaú nñmoro nánf xwñyñá ná bññf rñnárñpaxf mñmónf yarñná Poro xwñyñá yoparñ rñpñ uráná omf pñnf nñwiárñmñ ugñawixinf, “Kwñyf Gorixoyápnf wñá rókiamoagñ Aisaiaoyf rñnññomf ‘Joxf amá ayo nurf e urññrñxñnf.’ uráná o nurf negf arñówéyo aga xñxenñ re urññrññnf, ‘ “Seyñné arñá néra nuro af nñjñá wñ

imónipírífámani. Sɨɨwɨf naga nuro aɨ dɨɨf ‘Ayɨ apírɨfani?’ wɨ mopírífámani.” ’ urɨɨɨɨɨɨɨɨ. Ayɨ rɨpɨ nánɨɨɨɨɨɨ. Wigɨf dɨɨf tɨɨnɨ néra warɨgɨfáyɨf mɨɨɨf sɨɨɨánɨɨɨf imonagɨfa nánɨ rɨrariɨɨɨɨɨ. Wigɨf sɨɨwɨf mɨsupárɨpa ero arɨfá mɨpírónɨpa ero nero sɨɨwɨɨɨɨɨf, wigɨf sɨɨwɨf tɨɨnɨ sɨɨwɨf anɨro arɨfá ero dɨɨf píránɨɨɨf neyírooro moro wigɨf íwɨf yarɨgɨfáyɨf rɨwɨmɨnɨnɨ mamoro éánáyɨf, Gorɨxoɨnɨ píránɨɨɨf wimɨxɨpaxɨɨɨɨɨ.’ Aisaiao Gorɨxo nánɨ e nɨwuriɨyirɨfná negɨf arɨfowéyo imónagɨfápi tɨɨnɨ aga xɨxeni nɨɨɨɨɨɨɨ wuriɨɨɨɨɨɨɨ. ²⁸ Ayɨnánɨ seyɨné aga nɨɨfá re imónɨpoyɨ, ‘Gorɨxo xɨfo nene yeáyɨf neayimɨxemeámɨnɨɨɨɨ enɨpɨ nánɨ wáf urarɨgɨfáwa rɨxa émáyo ourɨpoyɨɨɨɨɨ nánɨ uowárɨɨɨɨɨɨ. Ayɨf arɨfá wipírɨfárɨɨɨɨ.’ yaiwɨpoyɨ.” ²⁹ [Poro e uráná Judayɨf mɨxɨmɨxeawiámɨf niga nuro omɨ pɨnɨ nɨwiárɨmɨ ugɨfawixɨɨɨɨ.]

³⁰⁻³¹ Poro e anɨf xɨfo bɨf enɨwámɨ nɨɨwwearɨf ámá xɨfomɨ xwɨyɨfá onɨweaneyɨɨɨɨɨɨ bɨfáyo yayɨf nɨwimorɨf xwɨyɨfá Gorɨxo ámáyɨf xegɨf xwioxɨfyo mɨmeámɨf nerɨf umenɨweanɨfápi nánɨ wáf nurɨɨɨf ínɨmɨf bɨf mimónɨf Áminá Jisasɨf Kiraiso nánɨ uréwapɨyarɨfná ámá wɨ pɨrɨf urakianɨro mepa egɨfawixɨɨɨɨ. E yarɨfná xwiogwɨf wáu múronɨɨnigɨɨɨɨ.

Xwiyá Gorixoyá Siripirini

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Sep 2019 from source files dated 20 Jul 2017

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051